

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

35/2017. (XII. 20.) AB határozat	a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 39/K. § (1) bekezdése szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	2139
3353/2017. (XII. 22.) AB határozat	bírói ítélet megsemmisítéséről	2155
3354/2017. (XII. 22.) AB határozat	bírói ítélet megsemmisítéséről	2165
3355/2017. (XII. 22.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	2169
3356/2017. (XII. 22.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	2173
3357/2017. (XII. 22.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	2181
3358/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2196
3359/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2200
3360/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2203
3361/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2207
3362/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2211
3363/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2214
3364/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2218
3365/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2222
3366/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2226
3367/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2228
3368/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2231
3369/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2233
3370/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2235
3371/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2238
3372/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2241
3373/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2244
3374/2017. (XII. 22.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2249

1003/2017. (XII. 20.) AB Tü. határozat	az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1003/2012. (III. 9.) AB Tü. határozatának módosításáról	2252
7/2017. (XII. 19.) elnöki utasítás	az Alkotmánybíróság iratkezelési szabályzatáról szóló 8/2015. (XII. 10.) elnöki utasítás módosításáról	2255
8/2017. (XII. 19.) elnöki utasítás	egyesbírók kijelöléséről	2256

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 35/2017. (XII. 20.) AB HATÁROZATA

a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 39/K. § (1) bekezdése szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panaszok tárgyában – *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 39/K. § (1) bekezdésének „kivéve, ha korábban sikertelen minősítési eljárásban vett részt” szövegrésze, valamint (2)–(7) bekezdései alaptörvény-ellenesek, ezért azokat 2016. október 28-i hatállyal megsemmisíti.

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 39/K. § (1) bekezdése a következő szöveggel marad hatályban: „39/K. § (1) A Pedagógus I. fokozatba besorolt

a) köznevelési intézményben pedagógus-munkakörben, pedagógiai szakértő, pedagógiai előadó munkakörben,
b) nevelési-oktatói intézményben pedagógus szakképzettséggel rendelkező nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben,

c) a Gyvt. hatálya alá tartozó intézményben pedagógus munkakörben foglalkoztatott személy, akinek 2016. szeptember 1-jén a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig és az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzéséig hét év vagy annál kevesebb ideje van hátra, vagy öregségi nyugdíjra jogosult, 2017. január 1-jén Pedagógus II. fokozatba és a Kjt. alapján közalkalmazotti jogviszonyban töltött időnek minősülő, továbbá a fizetési fokozat megállapításánál beszámítandó idő szerinti kategóriába kerül besorolásra. Ezt a rendelkezést kell alkalmazni a 2017. január 1-jét követően létesített foglalkoztatási jogviszonyok esetén is.”

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Mintegy száz magánszemély indítványozó [közülük egy indítványozó személyesen, míg a többiek a képviselőnkben eljáró Pedagógusok Szakszervezete (1068 Budapest, Városligeti fasor 10.) útján] – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése szerinti (közvetlen) – alkotmányjogi panasszal élt az Alkotmánybíróságnál. A panaszosok egy része a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kjt-Vhr.) 39/K. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és a kifogásolt rendelkezés 2016. július 30-ára történő visszamenőleges hatályú megsemmisítését kérte, majd a korábbi indítványait – tekintettel a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és

a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló 324/2016. (X. 27.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 324/2016. (X. 27.) Korm. rendelet] 3. §-ával 2016. október 28-ától megállapított rendelkezéseire – akként módosították, illetve ezt követően az újonnan érkezett alkotmányjogi panaszokat az indítványozók oly módon terjesztették elő, hogy az alaptörvény-ellenesség megállapítását a Kjt-Vhr. 39/K. § (1) bekezdésének „kivéve, ha korábban sikertelen minősítési eljárásban vett részt” szövegrésze, továbbá a (2)–(7) bekezdései vonatkozásában indítványozták, és egyben a kifogásolt rendelkezések megsemmisítését a hatályba lépés napjára, 2016. október 28-ára visszamenőlegesen kérték. Az indítványok között számos olyan volt, melyek tartalma egymással teljes mértékben megegyezett.

- [2] Mivel az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszok ugyanazon jogszabályi rendelkezést, azonos tartalmú kifogásokkal támadják, az Alkotmánybíróság az ügyeket – tárgyi azonosságukra tekintettel – az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján – figyelemmel az Ügyrend 34. § (1) bekezdésében foglalt szabályokra – egyesítette, és azokat érdemben bírálta el.
- [3] 2. A fentiek szerint módosított indítványok az elbíráláskor hatályos [azaz a 324/2016. (X. 27.) Korm. rendelet 3. §-ával 2016. október 28-ától megállapított] Kjt-Vhr. 39/K. § (1) bekezdése „kivéve, ha korábban sikertelen minősítési eljárásban vett részt” rendelkezése, valamint annak (2)–(7) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítását és azok hatályba lépés napjára, 2016. október 28-ára tekintettel történő visszamenőleges hatályú megsemmisítését kérik, miután a támadott rendelkezéseket az Alaptörvény számos rendelkezésébe ütközőnek vélik.
- [4] 2.1. A hivatkozott rendelkezések alaptörvény-ellenességét az indítványozók egyrészt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe foglalt jogállamiság elvébe ütközésre hivatkozással, a jogállamiság több követelményének sérelmével összefüggésben állítják.
- [5] 2.2. Az indítványozók a Kjt-Vhr. kifogásolt rendelkezései miatt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmét egyrészt a normavilágosság követelményébe ütközés összefüggésében vélték megvalósulni. Az indítványozók utalnak a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvénynek (a továbbiakban: Nkt.) a pedagógusok előmeneteli rendszerére vonatkozó új szabályozására, ezen belül a minősítési rendszer újdonságára. Eszerint nem lehetett figyelembe venni a pedagógusok megszerzett tapasztalatait, meglévő diplomáit, hanem a 2013. szeptember 1-jén a legalább két éves szakmai gyakorlattal rendelkező pedagógus munkakörben foglalkoztatottakat az első minősítés befejezéséig Pedagógus I. fokozatba kellett besorolni, míg a minősítési eljárás és kötelezettség eredményeként lehetett átlépni a Pedagógus II. fokozatba. Amennyiben a pedagógus ezen kötelezettségének nem tett eleget, úgy a pedagógus foglalkoztatási (közalkalmazotti munkaviszonya) jogviszonya megszűn(ik)t. Az említett minősítési kötelezettség azonban nem vonatkozott a pedagógus munkakörben, pedagógiai szakértői, továbbá pedagógiai előadói munkakörben foglalkoztatottakra, akik 2013. szeptember 1-jétől számított tizedik tanév végéig eléri a rájuk irányadó nyugdíjkorhatárt. Ezek a pedagógusok (bár a korábbi besorolási rendben megszerzett előnyöket elvesztették,) nyugdíjba vonulásukig (leszámítva a két éves szakmai gyakorlattal sem rendelkezők besorolására szolgáló gyakornoki fokozatot) a legalacsonyabb fokozatba sorolva láthatják el feladatukat. Az indítványok utalnak ugyanakkor arra, hogy az alacsony fokozat miatt sok érintettben megvolt a szándék a minősítési eljárásban való önkéntes részvételre. Az indítványozók álláspontja szerint a kifogásolt rendelkezések nem állnak „összhangban” az Nkt. érintett rendelkezéseivel, ugyanis a mentesített személy önkéntes elhatározásán alapuló minősítési eljárásban való részvétel „sikertelensége” álláspontjuk szerint nem járhat a foglalkoztatási jogviszonyuk megszüntetésének következményével. Véleményük szerint a normavilágosság sérelmét a kifogásolt rendelkezések azon értelmezési nehézsége okozza, hogy a „sikertelen eljárás” fogalom utólag került be a Kjt-Vhr.-be, ami a beépítését követően is módosult. Másrészt – utalva az Alkotmánybíróság 43/2012. (XII. 20.) AB határozatban foglaltakra – a normavilágosság sérelmét azért is állították, mert érvelésük szerint a minősítési eljárás szabályainak többszöri átírása, gyökeres megváltoztatása, továbbá az újabb rendelkezések hatályba lépésének azonnali hatálya, valamint a folyamatban lévő ügyekre történő kiterjesztése azzal járt, hogy az érintettek a változásokat, illetve azt, hogy milyen időpontban és milyen szabályok szerint kell eljárniuk, képtelenek megismerni és megérteni. Az indítványozók megemlítik továbbá, hogy a minősítési eljárás lényegét nem is jogszabály, hanem jogon kívüli eszköz, az „Útmutató” szabályozza, amely szintén több alkalommal megváltozott.

- [6] Az indítványozók a normavilágossággal összefüggésben hivatkoznak még az Nkt. minősítési rendszerének feladatmegosztására [lásd: Nkt. 64. § (6) és (9) bekezdései]. Eszerint a pedagógusok minősítő vizsgáját és a minősítési eljárást az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: OH) szervezi, míg a pedagógusok tevékenységét egy erre a célra létrehozott bizottság értékeli. Az indítványozók hangsúlyozzák, hogy az OH az erre vonatkozó érdemi döntés meghozatalára nem kapott felhatalmazást, ugyanakkor a Kjt-Vhr. időközi módosításai elvonták a bizottság döntési jogosítványait és átadták azt az OH-nak. Az indítványok a normavilágossággal összefüggésben – részletesen bemutatva a minősítési eljárás változásait – kifogásolják továbbá, hogy a minősítési rendszer szabályai annyit és oly módon változtak, hogy álláspontjuk szerint „kideríthetetlen”, hogy mikor és milyen jogcímen vált sikertelenné a minősítési eljárás, hivatkozásuk szerint annak minden módosítása ugyanis újabb jogcímmel bővítette ki azt. Az indítványozók a normavilágosság sérelmét látják abban, hogy a kifogásolt hatályos rendelkezések folytán tisztázatlan marad a sikertelen eljárás kapcsán hozott döntés elleni jogorvoslat kérdése. Érvelésük szerint a tanúsítvány mint döntési forma sérti a normavilágosság követelményét („sincs tisztázva”), miután a tanúsítvány elleni jogorvoslatra vonatkozó garanciális kellékek a kifogásolt szabályozásban nem kerültek megállapításra, annak ellenére, hogy a sikertelen eljárást megállapító tanúsítványhoz jogkövetkezmény fűződik. Az indítványozók az ún. „értésítés” formájában történő minősítési eljárás sikertelenségének megállapítása folytán is a normavilágosság sérelmét állítják, nézetük szerint annak tartalma ugyanis nem értelmezhető.
- [7] Az indítványozók érvelése szerint a 235/2016. (X. 27.) Korm. rendelet 3. §-ával megállapított 39/K. § (1) bekezdésének „kivéve, ha korábban sikertelen minősítési eljárásban vett részt” rendelkezése, valamint annak (2)–(7) bekezdései azzal, hogy a kihirdetést követő napon, 2016. október 28-án léptek hatályba, nem tettek eleget a megfelelő felkészülési idő („kellő idő”) követelményének. Az indítványozók – utalva az Alkotmánybíróság 28/1992. (IV. 30.) AB határozatában kimunkált, valamint a 6/2013. (III. 1.) AB határozatában megerősített „kellő idő” jogállami követelményére – a módosító kormányrendelet egészével összefüggésben előadták, hogy az a minősítési eljárás számos rendelkezését megváltoztatta, az érintetteknek ezzel összefüggésben (ezen időtartam alatt) kell(ett) állást foglalniuk abban a kérdésben, hogy a gyakorlatilag azonnal hatályba lépő rendelkezések szerint „milyen továbblépési” lehetősége van a nyugdíjhoz közel állóknak az új szabályozás folytán alapjaiban megváltoztatott minősítési rendszerben. Álláspontjuk szerint az azonnali hatálybalépés nem nyújtott megfelelő felkészülési időt számukra ahhoz, hogy megismerjék és megértsék az új szabályozásban foglaltakat. Míg a támadott rendelkezéssel összefüggésben előadták, hogy az érintett körbe tartozóknak tizenöt nap állt rendelkezésükre ahhoz, hogy írásban benyújtott kérelemmel jelentkezzenek a rendkívüli minősítési eljárásban való részvételle. A módosítás továbbá nem vette figyelembe, hogy a 2016/2017. tanév rendjéről szóló 12/2016. (VI. 27.) EMMI rendelet 6. § (1) bekezdése alapján 2016. október 28-tól 2016. november 7-ig tanítási szünet volt, így azok az érintettek, akiknek nincs otthon számítógépük, nem juthattak hozzá a megváltozott jogszabályok megismeréséhez. Érvelésük szerint a jelentkezést tovább nehezítette, hogy a nevezett eljárásban való részvételt a jogszabály írásban benyújtott kérelemhez kötötte, ahelyett, hogy az OH az érintetteket hivatalból az intézményvezetőjük útján értesítette volna.
- [8] Az indítványozók a kifogásolt Kjt-Vhr. rendelkezései folytán az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmét a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába ütközése kapcsán is kifogásolják. Ennek alátámasztására hivatkoznak a 7/2016. (IV. 6.) AB határozatban, valamint a 10/2014. (IV. 4.) AB határozat indokolása [18] bekezdésében foglaltakra, valamint a 365/B/1998. AB határozat azon megállapítására, mely szerint a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába ütközik az is, ha egy jogszabály formális, jövőre nézve történő hatályba léptetése ellenére az érintettek számára tartalmában visszamenőleg állapít meg kötelezettséget, vagy hozza őket hátrányosabb helyzetbe. Ezzel összefüggésben előadják, hogy a Kjt-Vhr. támadott rendelkezése(i) utólag szankcionálnak egy olyan eljárást, amelynek következményei nem voltak ismertek az érintettek előtt akkor, amikor jelentkeztek a minősítési eljárásra. Nézetük szerint a sikertelen minősítési eljáráshoz az automatikus átsorolásból történő kizárás csak akkor fűződhetne jogkövetkezményként, amennyiben az érintett az OH döntése és a kibocsátott tanúsítvány jogkövetkezményeivel már a sikertelenség bekövetkeztekor tisztában lett volna.
- [9] 2.3. Az indítványozók az emberi méltóság sérelmével összefüggésben az Alaptörvény II. cikk és az Alaptörvény XV. cikk sérelmét állítják. Érvelésük szerint a támadott rendelkezések észszerű indok nélkül tesznek különbséget azok között a pedagógusok között, akiknek az öregségi teljes nyugdíj megállapításáig tíz év, vagy annál kevesebb van hátra (csoporképző elemként egyrészt a minősítési eljárás alóli mentesülést, továbbá a meghatározott időn belüli öregségi teljes nyugdíj megszerzését jelölve meg). A kifogásolt rendelkezések ugyanis az érintett csoporton belül hátrányosan különböztetik meg azokat, akik önként kapcsolódtak be a minősítési eljárásba és

az sikertelennek minősült. A támadott rendelkezés önkényességét az indítványozók abban látják, hogy az hátrányos helyzetbe hozta azokat a pedagógusokat, akik nem éltek azzal a lehetőséggel, hogy az öregségi teljes nyugdíj megállapításáig hátra lévő tíz évben Pedagógus I. fokozatban végezhetnek pedagógus munkát. Azok ugyanis, akik nem vállalkoztak a megmérettetésre és belenyugodtak abba, hogy nyugdíjazásukig nem vesznek részt a minősítési eljárásban, a kifogásolt szabályozás folytán (automatikusan) a Pedagógus II. fokozatba kerülnek. Míg azok, akik önként vállalták a megmérettetést, ám a minősítési eljárásuk nem sikerült, bár egyébként megfelelnek a feltételeknek, mégsem léphetnek a Pedagógus II. fokozatba. Az indítványozók álláspontja szerint az emberi méltósághoz való joguk sérült ezeknek a pedagógusoknak, mivel egy kis közösségben, amelyben több évtizedet töltöttek el, köztudomásúvá vált, hogy nem léphetett az adott pedagógus magasabb fokozatba, mert „megbukott”. Az indítványok indokolásaikban utalnak a 14/2014. (V. 13.) AB határozat indokolása [32] bekezdésére, amely szerint alaptörvény-ellenes a megkülönböztetés, ha a jogszabály egymással összehasonlítható jogalanyok között tesz alkotmányos indok nélkül különbséget. Ezzel összefüggésben az indítványozók kifejtik, hogy nem hozható fel alkotmányos érv amellett, hogy az azonos csoportba tartozók közül hátrányos helyzetbe kerüljenek azok, akik saját elhatározásukból kapcsolódtak be egy olyan minősítési eljárásba, amely részvétel alól jogszabályi felmentést kaptak.

- [10] 2.4. Az indítványozók végül – megjelölve az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, továbbá a XXVIII. cikk (7) bekezdését – a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a bírósághoz fordulás jogának, valamint a jogorvoslathoz való jog sérelmére hivatkozással is állították. Az indítványozók ezekkel összefüggésben azt kifogásolják, hogy a támadott rendelkezés nem nyújt lehetőséget a kizáró feltétel fennállásának (bíróság előtti) vitatására azok számára, akik egyébként feltétel nélkül kerülnének átsorolásra. Egyben a Kjt-Vhr. 39/K. § (1) bekezdés c) pontjának utolsó mondatával összefüggésben megállapítják, hogy az a gyakorlatban elzárja a további eljárás lehetőségét azok elől, akik a sikertelen minősítési eljárás miatt nem kerülhettek a Pedagógus II. fokozatba 2017. január 1-jén, mivel a (2) bekezdésben szabályozott eljárás egyszeri és megismételhetetlen. A Kjt. 39/K. § (2) bekezdésének jogvesztő határidőt megállapító rendelkezése folytán szintén a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állítják. Annak indokaként azonban a rövid felkészülési időre vonatkozó érveket ismétlik meg. Míg az (5) bekezdés sérelmét annak hiányában látják, hogy az nem teszi lehetővé a határidők meghosszabbítását, illetve az igazolási kérelem benyújtására való lehetőséget.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság megkereste az emberi erőforrások miniszterét az indítványokkal kapcsolatos álláspontja kifejtése céljából.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen.”

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[13] 2. A Kjt-Vhr. indítványok elbírálásakor hatályos rendelkezése:

„39/K. § (1) A Pedagógus I. fokozatba besorolt

a) köznevelési intézményben pedagógus-munkakörben, pedagógiai szakértő, pedagógiai előadó munkakörben,
b) nevelési-oktatási intézményben pedagógus szakképzettséggel rendelkező nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben,

c) a Gyvt. hatálya alá tartozó intézményben pedagógus munkakörben

foglalkoztatott személy, akinek 2016. szeptember 1-jén a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig és az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzéséig hét év vagy annál kevesebb ideje van hátra, vagy öregségi nyugdíjra jogosult, 2017. január 1-jén Pedagógus II. fokozatba és a Kjt. alapján közalkalmazotti jogviszonyban töltött időnek minősülő, továbbá a fizetési fokozat megállapításánál beszámítandó idő szerinti kategóriába kerül besorolásra, kivéve, ha korábban sikertelen minősítési eljárásban vett részt. Ezt a rendelkezést kell alkalmazni a 2017. január 1-jét követően létesített foglalkoztatási jogviszonyok esetén is.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott feltételeknek megfelelő foglalkoztatott, aki a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet módosításáról, valamint az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő szervekről, valamint a Klebelsberg Központról szóló 134/2016. (VI. 10.) Korm. rendelet módosításáról szóló 324/2016. (X. 27.) Korm. rendelet hatálybalépését megelőzően sikertelen minősítési eljárásban vett részt, az OH-hoz 2016. november 15-éig írásban benyújtott kérelemmel jelentkezhet rendkívüli minősítési eljárásban való részvételre. A jelentkezési határidő jogvesztő. Az OH a portfólió feltöltésére szolgáló informatikai hozzáférést 2016. november 20-ától biztosítja, amelytől számított negyvenöt napon belül kell a rendkívüli minősítési eljárásra határidőben jelentkezett pedagógusnak a portfólióját feltölteni. A portfólió feltöltésénél hiánypótlásra nincs lehetőség.

(3) A portfóliót hiánytalanul feltöltő pedagógus számára az OH a rendkívüli minősítési eljáráshoz kapcsolódó óra, foglalkozás látogatást legkésőbb 2017. március 14-éig szervezi meg és sikeres minősítési eljárás esetén a pedagógus részére 2017. április 30-áig kiállítja a tanúsítványt.

(4) Sikeres minősítési eljárás alapján a pedagógust 2017. január 1-jei visszamenőleges hatállyal kell besorolni Pedagógus II. fokozatba.

(5) Ha a portfóliót hiánytalanul feltöltő pedagógus számára a rendkívüli minősítési eljáráshoz kapcsolódó óra, foglalkozás látogatásra a pedagógus önhibáján kívül eső okok miatt nem kerül sor a (3) bekezdésben foglalt határidőig, akkor az OH a minősítési eljárást 2017. június 15-éig megszervezi és sikeres minősítési eljárás esetén kiállítja a tanúsítványt.

(6) A sikeres minősítési eljárás alapján az OH

a) a 2017. április 30-áig tanúsítványt szerzett pedagógus munkáltatóját 2017. április 30-áig,

b) a 2017. június 15-éig tanúsítványt szerzett pedagógus munkáltatóját 2017. június 15-éig értesíti.

(7) A (2) bekezdés alapján megszervezett rendkívüli minősítési eljárás nem minősül megismételt minősítési eljárásnak, az abban résztvevő pedagógus számára nem jár díjfizetési kötelezettséggel, esetében nem kell alkalmazni a 12. § (2) bekezdésében foglaltakat.”

III.

- [14] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat 2017. május 2-án befogadta, mivel úgy találta, hogy az Abtv. 29. §-a szerinti feltételek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján a felkészülési idő hiánya, valamint a visszaható hatály tilalma, továbbá az Alaptörvény XV. cikke vonatkozásában teljesülnek.

IV.

- [15] Az alkotmányjogi panaszok megalapozottak.

- [16] Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálatához elsőként szükségesnek tartotta röviden áttekinteni a pedagógusok előmeneteléhez szükséges minősítési rendszer főbb szabályait, illetve az ahhoz kapcsolódó jogszabályi környezetet, és az indítványokat érintő főbb jogszabályi változásokat.

- [17] 1. Az Nkt. 64. és 65. §-ai [lásd különösen: 64. § (4)–(9) bekezdéseit] 2013. szeptember 1-jével valamennyi, a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) és a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) hatálya alá tartozó, pedagógus munkakörben foglalkoztatott számára egy új előmeneteli rendszeren alapuló pedagógusi életpályát vezetett be. Eszerint a pedagógusok életpályája egy kétéves gyakornoki időszakból és négy további lehetséges fokozatból áll: Pedagógus I., Pedagógus II., Mesterpedagógus és Kutatótanár. Az egyes fokozatokhoz eltérő illetmények tartoznak, a korábbihoz képest eltérő bértáblával. Ez utóbbi jellemzője, hogy megmaradt ugyan a háromévenkénti béremelési automatizmus, azonban maga a bértábla nemcsak a megszerzett képesítéseket, valamint a pályán töltött éveket veszi figyelembe, hanem a minősítési eljárás eredményét is. Az előmeneteli rendszer másik újdonsága ugyanis – a törvényjavaslat indokolása szerint –, a köznevelés minőségének javítása érdekében valamennyi pedagógusra (így a nem állami, nem önkormányzati fenntartású intézményekben foglalkoztatottakra nézve is) egy egységes, nyilvános szabályok szerinti minősítő vizsga és minősítési eljárás bevezetése. A pedagógus munkakörben foglalkoztatott ugyanis a bevezetésre kerülő szabályozás folytán akkor léphet új fokozatba, amennyiben – a pedagógus-munkakörben foglalkoztatott az általa megszerzett legmagasabb, a munkakör ellátásához az Nkt-ban előírt iskolai végzettség, továbbá állam által elismert szakképesítés, szakképzettség, továbbá a nevelő, oktató munkája ellátásához közvetlenül kapcsolódó, azt közvetlenül segítő doktori cím, tudományos fokozat, valamint akadémiai tagság, szakmai gyakorlat, publikációs tevékenység figyelembe vétele mellett – minősítő vizsgán és minősítési eljárásban vesz részt, illetve ennek keretében elnyerte az ahhoz szükséges minősítést.
- [18] Az Nkt. csupán a pedagógusok előmeneteli rendszerére vonatkozó főbb szabályokat állapítja meg, annak a pedagógusi életpálya modellre vonatkozó rendelkezései ugyanakkor a minősítő vizsga (a gyakornokok esetében) és a minősítési eljárás (az előbbtől eltérő összes többi magasabb fokozatba kerülésre vonatkozó minősítés) szabályait, annak követelményeit részletesen nem tartalmazza. Az Nkt. 65. § (8) bekezdése rögzíti, hogy ennek részletes szabályozását külön jogszabály állapítja meg, illetve az Nkt. 94. § (4) bekezdésének g) pontja felhatalmazza a Kormányt – többek között – a minősítési eljárással és a minősítési vizsgával kapcsolatos részletes szabályok megalkotására, melyre nézve a Kormány megalkotta a Kjt-Vhr-t.
- [19] Az Nkt. maga rendelkezik arról, hogy hatályba lépésekor [97. § (20) bekezdése értelmében] valamennyi pedagógus munkakörben (nevelési-oktatási intézményben és pedagógus szakszolgálati intézményben) foglalkoztatottat [továbbá 65. § (9) bekezdése szerinti pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményben pedagógiai szakértő, pedagógiai előadói, továbbá a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény hatálya alá tartozó intézményben pedagógus munkakörben foglalkoztatottat] az új fokozatok alapján kellett besorolni. Mégpedig akként, hogy a két évnél kevesebb gyakornoki idővel rendelkezőket a Gyakornok fokozatba, míg azokat, akik 2013. szeptember 1-jén már legalább két éves gyakorlattal rendelkeztek (tehát valamennyi, legalább két éves gyakorlattal rendelkező pedagógust), az első minősítésükig Pedagógus I. fokozatba kellett besorolni (a fizetési fokozat megállapításánál ez esetben a Kjt. alapján közalkalmazotti jogviszonyban töltött időt, míg az Mt. hatálya alá tartozó munkavállalók esetén a munkaviszonyban töltött időt kellett alapul venni). Az Nkt. 97. § (19) bekezdése továbbá előírt egy kötelező minősítési eljárást, miszerint a pedagógus, pedagógiai szakértői, továbbá a pedagógiai előadói munkakörben foglalkoztatottak első minősítésére, illetve minősítési eljárására 2013. szeptember 1. és 2018. június 30. között kell sort keríteni.
- [20] Szintén az Nkt. [64. § (8) bekezdése] rögzíti, hogy amennyiben a gyakornok a megismételt minősítő vizsgán, illetve a Pedagógus I. fokozatba besorolt pedagógus a megismételt minősítési eljárás eredményeként „nem felelt meg” minősítést kapott, abban az esetben a közalkalmazotti jogviszonya, illetve a munkaviszonya e törvény erejénél fogva – a megismételt minősítési eljárás eredményének közlésétől számított tizedik napon – megszűnik.
- [21] Az Nkt. 97. § (21) bekezdése értelmében azonban a fenti, [Nkt. 97. § (19) bekezdése szerinti] kötelező minősítés nem vonatkozik azokra a pedagógus munkakörben, valamint pedagógiai szakértő, pedagógiai előadó munkakörben foglalkoztatottakra, akik 2013. szeptember 1-jétől számított tizedik tanév végéig elérik a rájuk vonatkozó nyugdíjkorhatárt, így ők annak eléréséig végig a Pedagógus I. csoportba kerülnek besorolásra.
- [22] 2.1. A pedagógusok előmeneteli rendszerének részletes szabályozását a Kjt-Vhr. tartalmazza, ennek keretében – többek között – meghatározza a köznevelési intézményekben pedagógus munkakörben foglalkoztatottak egyes fokozatokba történő besorolására vonatkozó részletes feltételeket. A jelen ügy szempontjából lényeges Pedagógus II. fokozatba kerülés két módon érhető el. Egyrészt az egyik lehetséges mód, a korábban a fentiekben bemutatott, az Nkt. által szabályozott kötelező minősítési eljárásban való részvétel, amelyet a Pedagógus I. fo-

kozatba történő besorolástól számított kilenc év szakmai gyakorlat után – a Kjt-Vhr. 3. § (1) bekezdése alapján – a munkáltató írja elő [a 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelet módosítása folytán], oly módon, hogy a kötelező minősítési eljárásban való részvétel teljesítési időpontját a Pedagógus I. fokozatba lépést követően, a kinevezés, illetve munkaszerződés módosításában rögzítik. A másik lehetséges Pedagógus II. fokozatba kerülési mód, hogy a Pedagógus I. fokozatba besorolt pedagógusnak az ezen besorolását követő legalább hat év szakmai gyakorlat megszerzését követően a saját kezdeményezése alapján (ez a nem kötelező, vagy másképp önkéntes minősítési eljárás) lehetősége van a magasabb fokozatba kerülés céljából a minősítési eljárásban való részvételre.

- [23] A sikeres minősítési eljárás alapján a pedagógust a Pedagógus II. fokozatba kell besorolni.
- [24] 2.2. A minősítési eljárás a Kjt-Vhr. módosításai folytán szintén többször változott. A minősítési eljárásra történő jelentkezést megelőzően a miniszter közlése a következő naptári évre (mint minősítési évre) vonatkozóan minden év február utolsó napjáig a minisztérium hivatalos lapjában a minősítési keretszámot (ez a lebonyolítandó minősítő vizsgák és minősítési eljárások számát jelenti), a minősítési tervbe történő felvétel különös feltételeit, továbbá a minősítő vizsgák és eljárások szervezésének központi szabályait [ez utóbbit a Pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelet] vezette be}. Bár a szabályozás némileg változott, azonban erre nézve mégis elmondható, hogy ezt követően a pedagógus munkáltatója (intézményvezető) – figyelemmel kísérve a minősítési eljárás esedékességét – kezdeményezi a minősítési eljárást. Ennek határideje és technikai kivitelezése is módosult, a jelenleg hatályos rendelkezések szerint [eredetileg a 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelet vezette be 2015. szeptember 9-től] az intézményvezető a minősítési eljárás esedékességét hivatalból rögzíti az informatikai rendszerben [10/A. § (1) bekezdés]. Abban az esetben, ha a pedagógus maga kezdeményezte a minősítési eljárás lefolytatását (önkéntes minősítési eljárást), úgy azt a pedagógusnak jelentkezési lapon kell a minősítés évét megelőző év március 31-ig (2016. július 30-át megelőzően a megelőző év április 30-ig) kezdeményeznie az intézményvezetőjénél, amelyet az intézményvezető köteles rögzíteni az informatikai rendszerben.
- [25] A 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelettel beiktatott, 2015. szeptember 9-től hatályos Kjt-Vhr. 10/C. §-a alapján ezt követően a miniszter – az OH javaslatát mérlegelve – a minősítési évet megelőző év június 20-áig dönt a következő évre vonatkozó minősítési tervről, amely tartalmazza az adott évben a kötelező és a nem kötelező minősítési eljárásban (valamint a kötelező minősítési vizsgán) részt vevő pedagógusok nevét, oktatási azonosító számát, és a tanár munkakörben foglalkoztatott pedagógus esetén a választott tantárgyat. Fontos szabály, hogy a nem kötelező minősítési eljárásban való részvételre jelentkezett pedagógusok minősítési tervbe való felvétele csak a kötelezően minősítendő pedagógusok létszámát meghaladóan, mégpedig úgy történhet, hogy ez a szám meggyenként, munkakörönként arányosan, a jelentkezők szakmai gyakorlatának és egyéb különös feltételeknek történő megfelelés figyelembevételével történik. Ezt követően a pedagógust és az intézményvezetőt a miniszter – a minősítési terv rá vonatkozó részéről – a minősítési évet megelőző június 30-ig az informatikai rendszer útján értesíti. Majd – a kiesett jelentkezők miatt felszabaduló keretszám arányos elosztását követően (melynek határideje szeptember 30.) – a miniszter október 15-ig értesíti a fenti módon a pedagógust és az intézményvezetőjét.
- [26] A minősítő eljárás (szabályozásbeli módosulásai ellenére közös) jellemzője, hogy az (csakúgy mint a minősítő vizsga) egy több főből álló [a jelenleg hatályos Kjt-Vhr. alapján legalább három főből álló – lásd: 10/D. § (1) bekezdés] minősítő bizottság előtt folyik. Elnöke a kormányhivatal által delegált, Mesterpedagógus fokozatba sorolt, országos szakértői névjegyzéken pedagógiai-szakmai ellenőrzés (tanfelügyelet) vagy (jelenleg hatályos rendelkezések szerint ez kumulatív feltétel, azaz „és”) pedagógusminősítés szakterületen szereplő köznevelési szakértő, aki meghatározott jogszabályi előírásokon alapuló felkészítésben vett részt. (Egyházi jogi személy által fenntartott köznevelési intézmény pedagógusának minősítése esetén a bizottság elnöki tisztsége további speciális feltételekhez kötött.) Míg a minősítő bizottság további tagjai szintén a Kjt-Vhr. taxatív feltételeit teljesítő személyek lehetnek. Emellett a Kjt-Vhr. meghatározza – többek között – a tagok összeférhetetlenségére vonatkozó feltételeket, az elnök feladatát. Szintén a 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelet módosítása folytán 2015. szeptember 9. óta az OH jelöli ki [erre nézve lásd: 11. § (1) bekezdés a) pontja] a minősítés évét megelőző július 31-ig a minősítési évben minősítő bizottsági elnökként és köznevelési szakértő tagként eljáró pedagógusokat, és erről az intézményvezetőjüket értesíti. Ezt követően a pedagógus legkésőbb a minősítés évét meg-

előző év november 25-éig tölti fel a portfólióját az informatikai rendszerbe [11/A. § (1) bekezdés]. Majd (szintén 2015. szeptember 9-én lépett hatályba) az OH a minősítési év június 30. napjáig tervezett minősítésekre vonatkozóan a minősítés évét megelőző év december 15. napjáig, míg a minősítési év szeptember első napját követő minősítésekre vonatkozóan pedig a minősítési év augusztus 10. napjáig meghatározza a portfóliójukat feltöltött pedagógusok esetén a minősítési eljárásra vonatkozó portfólió védések időpontját, valamint kijelöli a pedagógus minősítési eljárást lefolytató minősítési bizottság elnökét és tagjait, valamint erről valamennyiüket, és az őket foglalkoztató intézményvezetőket az informatikai rendszer útján értesíti [11/B. § (1) bekezdés].

- [27] A Kjt-Vhr. 12/B. §-a alapján (szintén 2015. szeptember 9-i hatályba lépéssel) a pedagógus a minősítési eljárás értékelési szempontjainak való megfelelését a minősítő bizottság tagjai egyenként és összességükben a Kjt-Vhr. mellékleteiben meghatározott súlyozási szabályok szerint, egymástól függetlenül értékelik, és azt az informatikai rendszerben rögzítik. Egymástól lényegesen eltérő értékelés esetén bizottsági egyeztetést ír elő a jogszabály. A minősítési eljárás részeredményei alapján a portfólió védésétől számított tizenöt napon belül összegző értékelést kell készíteni, amely egyrészt tartalmazza a minősítő bizottság döntését arról, hogy a pedagógus megfelelt-e a követelményeknek, továbbá a pedagógus tevékenységének az egyes pedagóguskompetenciák alapján történő értékelését. A minősítési eljárás a Pedagógus II. fokozat elérését célzó minősítési eljárásban akkor sikeres, ha az értékelés során a pedagógus legalább hetvenöt százalékot ért el, valamint a kompetenciák százalékos értékelése egyenként is meghaladja a huszonöt százalékot. A minősítési eljárás eredményéről az OH (az összegző értékelés informatikai rendszerbe való feltöltésétől számított tizenöt napon belül, de legkésőbb a minősítés évét követő év március utolsó napjáig) elektronikus tanúsítványt állít ki. Ebben a pedagógus természetes személyazonosító adatait, oktatási azonosító számát, a tanúsítvány kiállítása dátumát, az OH elnökének aláírását, továbbá Pedagógus II. fokozathoz szükséges minősítési eljárás esetén azt a bejegyzést kell szerepeltetni, hogy „megfelelt”, vagy „újabb minősítés szükséges”, vagy megismételt eljárás sikertelensége esetén „nem felelt meg”.
- [28] 2.3. A minősítési eljárás sikertelensége esetén – a módosítások ellenére változatlan tartalommal – [a Kjt-Vhr. 3. § (3) bekezdése alapján] a minősítési eljárás legfeljebb egy alkalommal megismételhető, mégpedig legkorábban – a sikertelen minősítési eljárás befejezésétől számított – két év szakmai gyakorlat megszerzésének évében, ugyanakkor annak lefolytatására legkésőbb a Pedagógus I. fokozat megszerzésétől számított tizenegy év szakmai gyakorlat megszerzéséig kerülhet sor. Az Nkt. 64. § (8) bekezdése értelmében amennyiben a megismételt minősítési eljárás eredményeként a Pedagógus I. fokozatba besorolt pedagógus (ugyanaz vonatkozik a gyakorlonokra is) „nem felelt meg” minősítést kapott, a közalkalmazotti jogviszonya, munkaviszonya a megismételt minősítési eljárás eredményének közlésétől számított tizedik napon megszűnik.
- [29] Az, hogy mely esetben tekinthető a minősítési eljárás sikertelennek, a Kjt-Vhr. hatályba lépésétől a jelen ügy elbírálásáig többször módosult. A végrehajtási rendelet 2013. szeptember 1-jei hatályba lépésekor annak 3. § (2) bekezdése rendelkezett arról, hogy a minősítési eljárás eredményeként a minősítő bizottság „megfelelt” vagy „újabb minősítés szükséges” döntéseket hozhatja; míg a (4) bekezdés rögzíti, hogy a minősítő bizottság a megismételt minősítési eljárás eredményeként a „megfelelt” vagy a „nem felelt meg” döntést hozhatja. Maga a Kjt-Vhr. szabályai azonban ekkor nem tartalmazták a „sikertelen” minősítési eljárás kifejezést. A fogalom először a Kjt-Vhr.-nek a 89/2015. (IV. 9.) Korm. rendelettel való módosításakor, 2015. április 17-től jelenik meg. Egyrészt a Kjt-Vhr. 11. § (8) bekezdése tartalmazza, mégpedig a pedagógus portfóliójának az OH által működtetett informatikai támogató rendszerbe való késedelmes feltöltése, vagy hiányos feltöltése esetére. Szintén az OH állapítja meg az eljárás sikertelenségét, amennyiben a portfólió ugyan nem teljes körűen került feltöltésre, ám a további jogszabályban meghatározott dokumentumok teljes körűen benyújtásra kerültek, ekkor a minősítő bizottság elnökének felszólítására a pedagógusnak lehetősége van pótolni a hiányzó dokumentumokat a portfólióvédést megelőző huszonötödik és huszadik nap között; amennyiben ezek pótlása elmarad, vagy újra hiányosan kerül feltöltésre, úgy a minősítési eljárás sikertelenségét állapítja meg az OH és erről tanúsítványt állít ki. Szintén a minősítési eljárásra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz 2015. április 17-ével a Kjt-Vhr. jelenleg is hatályos 39/B. § (2) bekezdése, amely megállapítja, hogy az a pedagógus, aki a 2015. évi minősítő vizsgára, minősítési eljárásra jelentkezett, azonban 2014. november 30-áig nem töltötte fel a portfólióját a fentiek szerinti informatikai rendszerbe, a rendelet annak pótlására ad lehetőséget a hatályba lépését követő harminc napon belül. Amennyiben ezen határidő alatt a fenti hiányt nem pótolja a pedagógus, az OH – minősítő bizottság kirendelése nélkül – megállapítja a minősítési eljárás sikertelenségét, és erről tanúsítványt állít ki. Továbbá a 11. § (8) bekezdése alapján már ismertetett eljárásra kerül sor abban az esetben is, amennyiben a portfóliót nem

teljeskörűen töltötte fel a pedagógus, és a portfólióvédést megelőző huszonötödiktől huszadik napig nem pótolja annak hiányait, az OH szintén az eljárás sikertelenségét állapítja meg, amelyről tanúsítványt állít ki.

- [30] A 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelettel módosított Kjt-Vhr. – többek között – a sikertelen minősítési eljárásra vonatkozó szabályozást is bővítette. Ezzel összefüggésben lényeges változás, hogy értelmezte a portfólió fogalmát: ez alatt olyan dokumentumgyűjteményt értve, amely alapján végigkísérhető a pedagógus szakmai tevékenysége, ezzel összefüggésben felmerülő nehézségei, sikerei, a pedagóguskompetenciák fejlődése, egyrészt a tények tükrében, másrészt az önértékelés alapján (lásd: 1/A. § 4. pont). Szintén új eleme a módosításnak, hogy a Kjt-Vhr. 9/B. §-a meghatározza a Pedagógus I. és a Pedagógus II. fokozat megszerzésére irányuló minősítő vizsga és minősítési eljárás keretében feltöltendő portfólió kötelező [(1) bekezdés], valamint eshetőleges [a pedagógus választásától függő, (2) bekezdés] tartalmi elemeit. Eszerint kötelező tartalmi elem: a szakmai önéletrajz [a] pont], a pedagógus portfóliója tartalmának eredetiségéről szóló nyilatkozata [b] pont], intézményvezető esetében a foglalkoztatási jogviszony fennállásáról szóló munkáltatói igazolás [c] pont], a nevelő-oktató munka alapidokumentumai [d] pont], a nevelő-oktató munka szabadon választott dokumentumai [e] pont], a pedagógus foglalkoztató intézmény intézményi környezetének rövid bemutatása [f] pont], a szakmai életút értékelése [g] pont]. Ez utóbbinak azért van jelentősége, mert a 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelettel 2015. szeptember 9-ével beiktatott 11/A. §-a a 9/B. § (1) bekezdése szerinti [az e] pont kivételével] kötelező elemek feltöltését határidőhöz köti (amelyet legkésőbb a minősítés évét megelőző év november 30. napjáig lehet megtenni), annak határidőn belüli elmulasztásához a minősítő vizsga, illetve a minősítési eljárás sikertelenségét fűzi, melyet az OH állapít meg [Kjt-Vhr. 11/A. § (2) bekezdése]. A 11/A. § (3) bekezdése értelmében szintén sikertelen a minősítési eljárás, amennyiben a sikeresen feltöltött portfólió tekintetében hiánypótlás szükséges, és azt a hiánypótlási felszólításnak legkésőbb a portfólióvédést megelőző huszadik napjáig a pedagógus nem teszi meg.
- [31] A 11/B. § (4) bekezdését szintén a 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelet iktatta be, amely meghatározza, hogy mi tekinthető a pedagógus számára fel nem róható oknak, amely meggátolhatja a minősítő vizsgán, illetve minősítési eljáráson való részvételét (minden olyan, a részvételt gátló esemény, vagy körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a pedagógus szándékos vagy gondatlan magatartására, illetve mulasztására). Ez esetben ugyanis a pedagógusnak lehetősége van (határidőhöz kötötten) új időpont kijelölése iránti kérelem előterjesztésére az OH részére. Ezzel összefüggésben szintén a 11/B. § (4) bekezdése rögzíti, amennyiben a minősítő bizottság vagy az OH azt állapítja meg, hogy a minősítő vizsga, illetve a minősítési eljárás személyes részvételt igénylő eseménye a pedagógusnak felróható okból hiúsult meg, a minősítő vizsga, illetve a minősítési eljárás szintén sikertelennek minősül.
- [32] A 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelet 2015. szeptember 9-i hatályba lépésével a Kjt-Vhr. 12/B. § (5) bekezdés b) pontja a Pedagógus II. fokozathoz szükséges megismételt minősítési eljárás sikertelenségéhez rendeli a „nem felelt meg” bejegyzést, amely a tanúsítványban kerül feltüntetésre.
- [33] Szintén ez a módosító rendelet vezette be (12/C. §) a minősítő vizsga, minősítési eljárás megszüntetésének fogalmát, tételesen felsorolva [lásd (1) bekezdést], hogy annak mely esetekben van helye. Míg a 12/C. § (2) bekezdése megállapítja, hogy a megszüntetés taxatív esetei közül az OH-nak az eljárás sikertelenségét kell megállapítania: amennyiben az OH vagy a minősítő bizottság az eljárás bármely szakaszában észleli, hogy a pedagógus a jogszabályi feltételek hiányában nem szerepelhetett volna a minősítési tervben, vagy a pedagógus munkakörben való foglalkoztatás jogszabályi követelményeinek nem felel meg [a] pont]; valamint amennyiben a pedagógus a díjfizetési kötelezettségének nem tett eleget [e] pont]; a pedagógus a portfóliót nem töltötte fel vagy a hiánypótlásra való felhívásnak határidőben nem tett eleget [f] pont]; továbbá a minősítő bizottság megállapította, hogy a pedagógus a portfólió részét képező eredetiségnyilatkozatban vállalt kötelezettségét megsértette [g] pont].
- [34] A 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelet újdonsága továbbá, hogy 12/D. §-ában lehetőséget teremt a minősítési eljárás sikertelensége esetén az ellen az OH-hoz történő panasz benyújtására a tanúsítvány kiadásától számított tizenöt napos jogvesztő határidőn belül [(2) bekezdés].
- [35] Szintén a 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelet módosítása vezeti be a Kjt-Vhr. 2. § (4) bekezdésének azon szabályát is, amely alapján annak a pedagógusnak, aki a korábbi foglalkoztatási jogviszonyának fennállása alatt sikertelen minősítő vizsgát tett és pedagógus munkakörben kíván újabb foglalkoztatási jogviszonyt létesíteni, ez esetben számára két év gyakorlati időt kell kikötni.
- [36] A Kjt-Vhr.-t módosító 235/2016. (VII. 29.) Korm. rendelet a 12/C. §-ban rögzített minősítési vizsga, minősítési eljárás, valamint bírálati eljárás sikertelenségére vonatkozó szabályait gyakorlatilag változatlan feltételekkel megtartotta.

- [37] A 235/2016. (VII. 29.) Korm. rendelet 2016. július 30-tól beiktatta a Kjt-Vhr. 39/K. §-át, amely a sikertelen minősítési eljárásról egy egészen új jogkövetkezményt fűz. Eszerint az a pedagógus munkakörben [értsd: köznevelési intézményben pedagógus-munkakörben, pedagógiai szakértő, pedagógiai előadó munkakörben (a) pont), nevelési-oktatási intézményben pedagógus szakképzettséggel rendelkező nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben (b) pont), Gyvt. hatálya alá tartozó intézményben pedagógus munkakörben (c) pont)] foglalkoztatott személy, akinek 2016. szeptember 1-jén a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig és az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzéséig hét év, vagy annál kevesebb ideje van hátra, vagy öregségi nyugdíjra jogosult, 2017. január 1-jén (automatikusan, minősítési eljárás nélkül) a Pedagógus II. fokozatba és a Kjt. alapján közalkalmazotti jogviszonyban töltött időnek minősülő, továbbá a fizetési fokozat megállapításánál beszámítandó idő szerinti kategóriába kerül besorolásra. Míg a Kjt-Vhr. kiveszi ez alól az automatikus Pedagógus II. fokozatba besorolás alól azokat a pedagógusokat, akiknek az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzéséig hét év, vagy annál kevesebb idejük van hátra, vagy öregségi nyugdíjra jogosultak, azonban korábban sikertelen minősítési eljárásban vettek részt. Megállapítja továbbá, hogy ugyanezen rendelkezés alkalmazandó a 2017. január 1-jét követően létesített foglalkoztatási jogviszonyok esetén is.
- [38] A 324/2016. (X. 27.) Korm. rendelet a Kjt-Vhr. 39/K. §-át 2016. október 28-tól új szöveggel állapította meg. A 39/K. §-a 2016. július 30-tól 2016. október 27-ig hatályban volt rendelkezése változatlan szövegezéssel a 39/K. § (1) bekezdésébe került. Ugyanakkor a 39/K. § kiegészült a (2)–(7) bekezdésekkel. A (2) bekezdés azoknak az (1) bekezdés kivétel szabálya alá tartozó pedagógusoknak, akik 2016. október 28-át megelőzően vettek részt sikertelen minősítési eljárásban, lehetőséget nyújt, hogy az OH-hoz 2016. november 15-ig (mely határidő jogvesztő) benyújtott kérelemmel jelentkezzenek egy rendkívüli minősítési eljárásban való részvételre. (Eszerint az OH a portfólió feltöltésére szolgáló informatikai hozzáférést 2016. november 20-ától biztosította, amelytől számított negyvenöt napon belül kellett a portfóliót feltölteni, amelynél viszont hiánypótlásnak nem volt helye.) A 39/K. § (3) bekezdése meghatározza egyrészt a rendkívüli minősítési eljárásról kapcsolódó, az OH által szervezett óra, foglalkozás látogatás időpontját (legkésőbb 2017. március 14.), továbbá a sikeres minősítési eljárás esetén a tanúsítvány kiállításának időpontját (2017. április 30.). A 39/K. § (4) bekezdése értelmében azokat a pedagógusokat, akik sikeres minősítési eljárásban vettek részt, 2017. január 1-jei visszamenőleges hatállyal kell a Pedagógus II. fokozatba besorolni. Az (5) bekezdés póthatáridőt állapít meg azon pedagógusok számára, akik esetében önhibájukon kívül nem került sor a (3) bekezdésben megállapított határidőig a rendkívüli minősítési eljárásról kapcsolódó óra vagy foglalkozás látogatásra (a póthatáridőt 2017. június 15-én jelölve meg). Míg a (6) bekezdés meghatározza az OH számára, hogy sikeres minősítési eljárás alapján mely időpontig kell a pedagógus munkáltatóját értesítenie (a 2017. április 30-áig tanúsítványt szerzett pedagógusét 2017. április 30-ig, míg a 2017. június 15-éig tanúsítványt szerzett pedagógusét 2017. június 15-éig). Végül a 39/K. § (7) bekezdése rögzíti, hogy a fentiek alapján szervezett rendkívüli minősítési eljárás nem minősül megismételt minősítési eljárásnak, ezért az nem díjköteles.

V.

- [39] Az Alkotmánybíróság az indítványok alapján érdemben azt vizsgálta, hogy a Kjt-Vhr. kifogásolt rendelkezései észszerű indok nélkül, hátrányosan különböztetik-e meg azokat a pedagógus munkakörben foglalkoztatottakat, akiknek 2016. szeptember 1-jén a rájuk irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig és az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzéséig hét év, vagy annál kevesebb idejük van hátra, vagy öregségi nyugdíjra jogosultak, és korábban sikertelen minősítési eljárásban vettek részt, ezért nem léphetnek a fenti jogszabály erejénél fogva automatikusan a Pedagógus II. fokozatba; szemben azon pedagógus társaikkal, akik a fenti feltételek fennállása közül csupán annyiban térnek el, hogy nem vettek részt önkéntesen minősítési eljárásban és így Kjt-Vhr. 39/K. § (1) bekezdése folytán 2017. január 1-jével kötelezően (ezen jogszabály erejénél fogva) Pedagógus II. fokozatba kerültek besorolásra.
- [40] 1. Az Alkotmánybíróság ehhez szükségesnek tartotta ismételt kiemelni a törvény előtti egyenlőséggel, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmával kapcsolatos, az Alaptörvény hatálya lépését követően többször megerősített gyakorlatát [erre nézve tematikusan legutóbb a szakszolgálati pedagógusok pótszabadságával összefüggésben lásd a 10/2015. (V. 4.) AB határozatot]. Az Alkotmánybíróság a 20/2014. (VII. 3.) AB határozatában – többek között – irányadónak tekintette az általános egyenlőségi szabállyal kapcsolatos addigi gyakorlatát,

amikor a 42/2012. (XII. 20.) AB határozatában kimondottakat megerősítette, nevezetesen, hogy az alaptörvényi rendelkezések és a 2012. január 1-je előtt hatályban volt Alkotmány rendelkezései változatlan tartalommal fenntartják az egyenlőség, (vagy az Alkotmánybíróság gyakori szóhasználata szerint:) jogegyenlőség követelményét, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmát [20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [244], vö.: 22/2012. (V. 11.) AB határozattal]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata az általános egyenlőségi szabály lényegi tartalmát akként bontotta ki, hogy a jogegyenlőség követelménye alapján „a jognak mindenkit egyenlőként kell kezelnie, azaz a jogalkotás során a jogalkotónak mindegyikük szempontjait azonos körülményekkel, elfogultatlansággal és méltányossággal, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell értékelnie [vö.: 9/1990. (IV. 25.) AB határozattal, ABH 1990, 46, 48.]” [20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [243]].

- [41] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a diszkrimináció tilalma a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kapott értelmezést. Eszerint valamely megkülönböztetés alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között [vö.: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]].
- [42] Az Alkotmánybíróság számos határozatában hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján a tilalom elsősorban az alapvető jogok tekintetében fennálló megkülönböztetésekre vonatkozik, ugyanakkor az kiterjeszthető a teljes jogrendszerre, mivel „az ott felsorolt diszkriminatív megkülönböztetések nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Joggal feltételezhető, hogy az Alaptörvény értékrendje szerint ezek a megkülönböztetések akkor is tilosak, ha nem az alapvető jogok védelmi körébe eső tárgyakat szabályozó jogszabályok tartalmazzák. A tilalom ugyanis nem az alapvető jogok egyenlőségét szolgálja, amelyet az I. cikk és az Alaptörvény más rendelkezései különben biztosítanak, hanem éppen az ott megjelölt (változatlan) tulajdonságok szerinti megkülönböztetést tiltja” [42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [42], megerősítette: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]].
- [43] Az Alkotmánybíróság számos határozatában kifejtette azt is, hogy addig, amíg az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra vonatkozóan a vizsgálati módszere (mérceje) az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt szükségesség/arányosság tesztje, addig az alapjogokon kívüli egyéb jogokra vonatkozó diszkrimináció esetében akkor állapít meg alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha annak nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka, vagyis önkényes [erre nézve lásd: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [31]–[32], összefoglalóan továbbá: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [20]].
- [44] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát deklaráló, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt szabály az Alaptörvényben elismert alapvető jogokat az ember megváltoztathatatlan tulajdonságain alapuló hátrányos különbségtétel nélkül garantálja. Az alkotmányos előírás az emberek megváltoztathatatlan tulajdonságai tekintetében egy nyílt, vagyis nem kimerítő jellegű felsorolást tartalmaz. Az emberek ilyen megváltoztathatatlan – saját elhatározásától nem függő, többnyire eleve adott – tulajdonságain alapuló, alapjogok tekintetében történő megkülönböztetése a hátrányos megkülönböztetés legsúlyosabb esete. Ilyen megkülönböztetés, ha a jogszabály alapján képzett azonos tulajdonságú csoportok az egyén megváltoztathatatlan tulajdonsága szerint különböznek egymástól [42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [39]–[41] és 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [48]]. Az Alkotmánybíróság olvasatában az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti alkotmányosértő hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alaptörvény-ellenes (alkotmányellenes), ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltósághoz való joggal, és a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka, vagyis önkényes [lásd összefoglalóan: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32], összefoglalóan még: 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [48]–[49], további hivatkozásként pl.: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [20]].
- [45] 2. Az Alkotmánybíróságnak a fentiekre figyelemmel azt kellett elsőként megvizsgálnia, hogy a sikertelen minősítési eljárásban való részvételtől függetlenül azonos csoportba tartozóak, és ezért egymással összehasonlíthatóak-e azok a pedagógusok, akiknek 2016. szeptember 1-jén a rájuk irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betölté-

séig és az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzéséig hét év, vagy annál kevesebb idejük van hátra, vagy öregségi nyugdíjra jogosultak.

- [46] Mint fentebb az Indokolás IV.1. pontja (Indokolás [17]–[21]) már utalt rá, az új előmeneteli rendszer 2013. szeptember 1-jei bevezetésekor az Nkt. 97. § (20) bekezdésének rendelkezése értelmében valamennyi, két év gyakorlati idővel rendelkező pedagógust a törvény erejénél fogva a Pedagógus I. fokozatba kellett besorolni. Így valamennyi Pedagógus I. fokozatba besorolt pedagógusnak a magasabb fokozatba való kerüléshez kötelező minősítési eljárásban kellett részt vennie, lehetőség volt azonban számukra arra is, hogy a kötelező minősítési eljárást megelőzően, meghatározott gyakorlati időt követően önkéntesen jelentkezzenek a (nem kötelező) minősítési eljárásra, amely sikeres volta esetén hamarabb kerülhettek a magasabb fokozatba. Míg az Nkt. 97. § (21) bekezdésének rendelkezése folytán ez a kötelező minősítési eljárás nem vonatkozott azokra a pedagógus munkakörben foglalkoztatottakra, akik 2013. szeptember 1-jétől számított tizedik tanév végéig elérik a rájuk vonatkozó nyugdíjkorhatárt. Ezeknek a Pedagógus I. fokozatba besorolt pedagógusoknak tehát nem kell kötelező minősítési eljárásban részt venniük, ugyanakkor a 2013. szeptember 1-je előtt megszerzett diplomáiktól és több éves szakmai tapasztalatuktól függetlenül egészen a nyugdíjba menetelükig ebben az „alacsonyabb” pedagógus fokozatban maradnak (a két év gyakorlat és minősítő vizsgát követően kerülhetnek a gyakornokok ebbe a fokozatba). Ezekre a pedagógusokra nézve tartalmaz speciális rendelkezést a Kjt-Vhr. 39/K. §-a, amely alapján azoknak a Pedagógus I. fokozatban lévőknek, akiknek az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati időtartam megszerzéséhez hét év, vagy annál kevesebb idő van hátra, vagy arra már jogosultak, 2017. január 1-jével automatikusan (minősítési eljárás nélkül) előírja a Pedagógus II. fokozatba kerülését. Míg azok számára, akik ugyan ezen feltételeknek megfelelnek, azonban az önkéntes minősítési eljárásuk (kötelező minősítési eljárásban ez a pedagógusi csoport nem vett részt) sikertelen lett, a sikertelenség okán a magasabb fokozatba kerülést nem teszi lehetővé.
- [47] Megállapítható tehát, hogy a Kjt-Vhr. 39/K. §-ában – azonosan az Nkt. 97. § (21) bekezdésében foglaltakkal – a pedagógusok öregségi nyugdíjra való jogosultsága megszerzéséhez szükséges, egy meghatározott szolgálati idő megléte, azaz a pedagógusok nyugdíjhoz közel állása (mégpedig a hét év vagy annál kevesebb idő, vagy már annak megszerzése) a csoportképző ismérv. Ezért az említett két csoport egymással összehasonlítható.
- [48] 3. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a Kjt-Vhr. 39/K. §-ában foglalt fenti szabálynak volt-e és ha igen, mi volt a tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka azzal, hogy azokat a pedagógus munkakörben foglalkoztatottakat, akiknek 2016. szeptember 1-jén a rájuk irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig és az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzéséig hét év, vagy annál kevesebb idejük van hátra, vagy öregségi nyugdíjra jogosultak, azonban sikertelen minősítési eljárásban vettek részt, elzárta az automatikus Pedagógus II. fokozatba való kerülés lehetőségétől; szemben azokkal, akik ilyen minősítési eljárásban önként nem vettek részt.
- [49] A jogalkotó erre vonatkozóan – lévén kormányrendelet szabályozza ezen automatikus fokozatba kerülést, illetve az az alóli kivételt – nem élt sem alkotmányos, sem jogalkotói indokolással. Ugyanakkor jogalkotói célként – figyelembe véve az Nkt. jogalkotói indokolását – a köznevelés színvonalával összefüggésben észszerű indok lehet, hogy csak az a pedagógus kerüljön magasabb fokozatba, akinek a szakmai felkészültsége a magasabb fokozatba kerülést indokolja, illetve olyan pedagógus biztosan ne kerüljön magasabb fokozatba, akinek a szakmai alkalmassága azt egyébként nem tenné lehetővé.
- [50] Az észszerű alkotmányos indokkal összefüggésben az Alkotmánybíróság ezért azt vizsgálta, hogy azoknak a pedagógusoknak, akiknek a minősítési eljárása sikertelen eredménnyel zárult, önmagában a minősítési eljárásuk sikertelennek történő minősítéséből következik-e a pedagógus képzettsége, felkészültsége, az általa nyújtott oktatás színvonalára vonatkozó alacsonyabb minőség.
- [51] Az Alkotmánybíróság e határozata Indokolásának IV.2.3. pontjában (Indokolás [28]–[38]) már áttekintette, hogy a Kjt-Vhr. különböző módosításai folytán milyen időintervallumban, milyen esetekben minősült sikertelennek a minősítési eljárás. Ezen részletes ismertetésből megállapítható, hogy maga a „sikertelen minősítési eljárás” tartalma folyamatosan változott. Továbbá az is megállapítható, hogy a jogalkotó a minősítő eljárás sikertelenségét elsősorban olyan esetekben állapította meg, amikor a minősítő eljárásra való jelentkezés valamilyen formai, illetve technikai hibában szenvedett (pl. a portfólió hiánypótlást követően nem került teljes körűen feltöltésre; vagy ha a pedagógus a neki felróható okból meg sem jelent a minősítési eljárás személyes részvételt igénylő eseményén, stb). Azaz a minősítő eljárás sikertelen volta nem értelmezhető egyértelműen akként, hogy az magának a minősítő eljárásra önkéntesen jelentkező pedagógus munkájának a minősítő bizottság általi tény-

leges érdemi minősítését követően a pedagógus szakmai alkalmassága, illetve a szakmai felkészültsége egyfajta alacsonyabb minőségben való mércéje lenne.

- [52] A Kjt-Vhr. 12/B. § (3) bekezdés *b)* pontja a minősítési eljárás sikerességét a Pedagógus II. fokozatba kerüléshez a pedagógus-kompetenciák legalább hetvenöt százalékos eléréséhez köti (továbbá a kompetenciák százalékos értékelése egyenként is meghaladja a huszonöt százalékot). Míg a minősítési eljárás eredményéről, ha az az említett értéket nem haladja meg, a tanúsítványban a Pedagógus II. fokozathoz szükséges minősítési eljárás esetén „újabb minősítés szükséges”, vagy megismételt eljárás sikertelensége esetén „nem felelt meg” bejegyzést kell szerepeltetni [12/B. § (6) bekezdés *b)* pont]. Látható tehát, hogy az érdemi vizsgálat eredménye csak a megismételt eljárást tekinti „sikertelennek”. A bemutatott szabályozás is azt mutatja, hogy önmagában a minősítő eljárás érdemi eredménye is csak a második, megismételt eljárás esetén tekinthető sikertelennek.
- [53] Mindezekből az következik, hogy nem állapítható meg, hogy a fenti két csoport közötti megkülönböztetést a szakmai minőségbeli különbség indokolta volna.
- [54] Az Alkotmánybíróság e határozata indokolásának IV. pontjában (Indokolás [15] és köv.) azt is áttekintette, hogy azok számára a nyugdíjhoz közel álló pedagógusok számára, akik magasabb jövedelemben, majd ennek folytán magasabb nyugdíjban szerettek volna részesülni, egészen 2016. július 30-ig csak oly módon volt ez lehetséges, ha önkéntes minősítési eljárásra jelentkeztek, és azon sikeresen vettek részt, így ugyanis a magasabb fokozatba kerülés magasabb jövedelmet és ennek folytán később magasabb nyugdíjra való jogosultságot eredményezhetett. Az automatikus magasabb fokozatba sorolásra vonatkozó szabályt csak 2016. július 30-ával iktatta be a jogalkotó, mint ahogy a sikertelen eljárás jogkövetkezménye is csak ekkor került szabályozásra. Azaz, azok a pedagógusok, akik önkéntesen kívántak a minősítési eljárás sikeres eredménye folytán magasabb fokozatba kerülni, nem számolhattak a döntésük meghozatalakor azzal a következménnyel, hogy hátrányosabb helyzetbe kerülhetnek a minősítési eljárás sikertelen volta miatt, mint azok, akik nem jelentkeztek ilyen minősítési eljárásra. Mindezek alapján szintén nincs észszerű indoka a fent megjelölt csoport közötti megkülönböztetésnek.
- [55] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kjt-Vhr. 39/K. § (1) bekezdésének kifogásolt rendelkezése észszerű indok nélkül, azaz önkényesen különbözteti meg a Pedagógus II. fokozatba kerülés szempontjából a nyugdíjhoz közel álló pedagógusoknak azt a körét, akik sikertelen minősítési eljárásban vettek részt, azoktól a pedagógus társaiktól, akik ilyen minősítési eljárásra önkéntesen nem jelentkeztek. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a Kjt-Vhr. (1) bekezdésének „kivéve, ha korábban sikertelen minősítési eljárásban vett részt” szövegrésze az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütközik, ezért azt a hatályba lépésének napjára visszamenőleges hatállyal (*ex tunc*) megsemmisítette.
- [56] 4. Az indítványozók alaptörvény-ellenesnek vélték továbbá a Kjt-Vhr. 39. § (2)–(7) bekezdéseit. Ezen rendelkezések a sikertelen minősítési eljárásban részt vevő, nyugdíj előtt állók körébe tartozó pedagógusok számára teremtenek lehetőséget egy rendkívüli minősítési eljárásban való részvételre. A Kjt-Vhr. 39/K. § (2)–(7) bekezdései erre a rendkívüli minősítési eljárásra vonatkozóan tartalmaznak részletes szabályokat, úgymint az arra való jelentkezés határidejét, az arra vonatkozó minősítési eljárás menetét, annak sikeressége esetén az arról való tanúsítvány kiállításának időpontját, illetve az arra vonatkozó besorolás hatályát, a tanúsítványt szerzett pedagógus munkáltatójának OH általi értesítés legkésőbbi időpontját, illetve ezen eljárás díjmentességét. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek tekintette a Kjt-Vhr. 39/K. § (1) bekezdésének azon elemét, amely nem sorolta a Pedagógus II. fokozatba azokat a nyugdíjhoz közel álló, vagy nyugdíjas Pedagógus I. fokozatba tartozó pedagógusokat, akik sikertelen minősítési eljárásban vettek részt, így a megsemmisítés folytán ezen pedagógusok is automatikusan a Pedagógus II. csoportba kerülnek besorolásra. Ezért a megsemmisített rendelkezés folytán a (2)–(7) bekezdései, amelyek szintén erre a pedagógus csoportra nézve állapítanak meg rendelkezéseket, szoros összefüggés okán szintén megsemmisítésre kerültek.
- [57] 5. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint, ha az Alkotmánybíróság az indítvánnyal támadott jogszabályt vagy annak egy részét az Alaptörvény valamely rendelkezésébe ütközőnek minősíti, és ezért azt megsemmisíti, akkor a további alkotmányi rendelkezés esetleges sérelmét – a már megsemmisített jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben – érdemben nem vizsgálja. Ezért az Alkotmánybíróság a Kjt-Vhr. kifogásolt rendelkezéseinek az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütközésére tekintettel nem vizsgálta, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezések ellentétben állnak-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglaltakkal.

VI.

[58] A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [59] Két okból sem tudtam támogatni a határozatot meghozó tanácsi többséget. Egyik okom erre az, hogy a több indítványozó panaszát egyesítő határozat elfogadta egy szakszervezet törvény által biztosított érdekképviselési jogát tagjai vonatkozásában helyettük alkotmányjogi panasz benyújtására felhatalmazó jogi képviselési jogosítványnak, és ezzel lehetővé tette, hogy az alkotmánybírószábi jogi eljárások a politikai érdekképviselési küzdelmek területévé váljanak. Ezért a szakszervezeti indítványt mint nem jogosulttól érkezett vissza kellett volna utasítani álláspontom szerint. Ám mivel az egyik indítványozó saját maga nyújtotta be – a szakszervezeti indítványtól függetlenül – az indítványát, így ennek a vonatkozásában a megítélésem szerint is le lehetett folytatni a támadott jogszabályi rendelkezések alkotmánybírószábi vizsgálatát. Ezt a vizsgálatot azonban én csak elutasítással láttam lezárhatónak az Alaptörvény XV. cikkének diszkrimináció tilalmát rögzítő rendelkezése alapján, és ettől csak úgy tudott eltérni az általam el nem fogadott többségi határozat, hogy ezt kiterjesztette egy „általános egyenlőségi jogba” ütköző sérelemnek.
- [60] Fontos kiemelni, hogy a vitatott indítványt a Pedagógusok Szakszervezete nyújtotta be a saját nevében – még ha hivatkozik is e közben arra, hogy tagjait képviseli –, és ez az alkotmányjogi panasz eljárásában megítélésem szerint elfogadhatatlan. A szakszervezet az indítványában a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 272. § (7) bekezdésében számára biztosított érdekvédelmi képviselési jogra hivatkozik, és a vizsgálandó előkérdésnek annak kellett volna lennie az eljárásukban, hogy a személyek alkotmányos alapjogi védelmét illetően ez az érdekvédelmi feljogosítottság kiterjed-e erre? A többségi döntés nem kívánt ezzel foglalkozni, pedig ennek eldöntése alapvető abból a szempontból, hogy az óhatatlanul politikai küzdelmekkel összefüggő érdekképviselési harcok eszközévé válhat-e az alkotmányjogi panasz és ennek alkotmánybírószábi eljárása. Erre voltak jelek az Alaptörvény elfogadása utáni első években 2012-től kezdődően, és ekkor az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapozva szakszervezetek és más érdekképviselési szervek nagy számban adtak be közvetlen törvény-megtámadásokat, lényegében populáris akcióvá visszaalakítva az alkotmányjogi panasz eljárását. Most ismét megindulhatnak ezek az alkotmányos ruhába öltöztetett politikai küzdelmek a törvényhozási többséggel szemben, és ebben az alkotmánybírák és az alkotmányjogi panasz intézménye eszközzé válhatnak a jövőben. Ez különösen akkor áll elő, ha egy-egy szakszervezet tömbösíti a tagjai sokaságának az eseteit, és mint egy nagy csoport szószólója adja be saját nevében az alkotmányjogi panaszt. Ennek megelőzés érdekében kellett volna teljes határozottsággal kimondani a mostani döntés indokolásában, hogy a szakszervezetek munka törvénykönyvben biztosított érdekképviselési joga az alkotmánybírószábi panasz eljárásra nem terjed ki. Egy-egy szakszervezeti tag a saját nevében benyújtott alkotmányjogi panaszában persze segítséget kaphat az őt támogató szakszervezettől, de az nem nyújthat be saját nevében a tagokra hivatkozással alkotmányjogi panaszt. Az érdekképviselési politikai küzdelmet álcázó, közvetett alkotmányjogi panasz lehetőségét így elvi szinten ki tudtuk volna zárni, míg ezzel szemben a többségi határozat ezt elvi szinten is lehetővé tette.
- [61] A többségi határozat a támadott jogszabályi rendelkezéseket végül az Alaptörvény XV. cikkének diszkrimináció tilalmát kimondó rendelkezésére hivatkozva semmisítette meg. A diszkrimináció tilalma az Alaptörvény XV. cikkének első két bekezdésében található, mely a diszkrimináció tilalmának alapjait lefekteti, és a cikk következő három bekezdése ezt részletezi azzal, hogy a (3) bekezdés kiemelten megismétli a nők és a férfiak egyen-

jogúságát, a (4) és az (5) bekezdés pedig néhány társadalmi csoport és intézmény számára a fokozott sérülési lehetőségük miatt külön intézkedéssel pozitív diszkrimináció lehetőségét fekteti le. A diszkrimináció tilalmának alapját azonban az első két bekezdés rögzíti, és így csak együtt lehet e tilalom értelmét pontosan feltárni.

- [62] A XV. cikk (1) bekezdése kimondja a törvény előtti egyenlőséget, amely a felvilágosodás folyamán az addigi származási, vallási, vagyoni, születési, családi jogállási, nemzeti hovatartozási szempontok szerinti egyenlőtlenséggel szemben jött létre. Mivel azonban az elmúlt kétszáz évben már bővültek az embernek azok az alaptulajdonságai és személyiségének jellemzői, melyekben a különbségeket a társadalmi közvélemény elfogadja, ezért ma már nem elégséges pusztán rögzíteni a törvény előtti egyenlőséget, hanem ennek tartalmát pontosítani szükséges. Ezt teszi a cikk (2) bekezdése, és miután az (1) bekezdés deklarálta a törvény előtti egyenlőséget, ez a bekezdés rögzíti, hogy ezt az egyenlőséget az alapvető jogok vonatkozásában követeli meg, és részletesen felsorolja, hogy mely szempontok szerinti megkülönböztetéseket tilt meg. Ezek fedik a felvilágosodás idején az elvvel együtt létrejött megkülönböztetések tilalmát, de ezeken túl néhány más szempontot is bevesz ez a felsorolás. Így előírja, hogy az alapvető jogokat megkülönböztetés nélkül kell biztosítani fajra, színre, nemre, fogyatékosagra, nyelvre, vallásra, politikai vagy más véleményre, nemzeti vagy társadalmi származásra és vagyoni helyzetre tekintet nélkül. Ezek az ember megváltoztathatatlan tulajdonságait jelentik, vagy személyiségének azokat a tartósabb jellemzőit, melyek egy szabad társadalom működése szempontjából a tolerálást és a szabad megnyilvánulást követelik meg, és mivel ilyenekhez hasonló további jellemző is felmerülhet, az alkotmányozó követte azt a bevett szövegezési szokást, hogy egy nyitottságot hagyott a felsorolásban, és az „egyéb helyzet” szerinti megkülönböztetést is megtiltotta az alapvető jogok vonatkozásában. Az „*ejusdem generis*” értelmezési kánon szerint az „egyéb” szó természetesen nem tetszőleges nyitottságot iktatott be ide, hanem csak olyan bővítést enged ez meg, amely a felsoroláshoz hasonló szempontot hoz be. Vagyis az ember megváltoztathatatlan alaptulajdonságaira, vagy a személyiség tartós elemére vonatkozhat a kitágítás is. Ennek révén, miközben a mindenkori demokratikus kormánytöbbség törvényhozása az állampolgárok milliói szavazata alapján a politikai céljait tetszés szerint ültetheti át törvényekbe, és egy sor szempontból megkülönböztetéseket tehet embercsoportok, foglalkozási ágak, intézmények, lakóhely szerint stb., addig az Alaptörvényben foglalt diszkrimináció tilalma megálljt parancsol ennél, és az alapvető jogok vonatkozásában, illetve a felsorolt emberi alaptulajdonságbeli különbségeknél megtiltja minden politikai erőnek, hogy a törvényhozási többséggé válva politikai céljait ezekbe ütköző megkülönböztetésekkel próbálja megvalósítani. Ennek révén egyrészt működni tud a politikai pluralizmus adta váltógazdaság számára a szabadság a más és más megkülönböztetésekre és tagolásokra épített politikák megvalósítására, és a mindenkori kormánypártváltással új megkülönböztetésekre és tagolásokra épített politikák megvalósítása, másrészt a váltógazdaságon felül álló alkotmányos keret érinthetetlensége is biztosítást kap: az alapvető jogok és az ember alapvető tulajdonságai tekintetében egyetlen törvényhozási többség sem hozhat létre megkülönböztetéseket.
- [63] Ezzel az értelmezéssel szemben azonban a hazai alkotmánybíráskodás – különösen az első időszakának aktívista (alkotmánytól elszakadó) éveiben – egy sor tágítást hajtott végre a diszkrimináció tilalmán, és a legmélyebben sértve a politikai váltógazdaság demokratikus törvényhozási többségeit, az alapvető jogokon túl az egész jogrendszerre kiterjesztette a megkülönböztetések ellenőrzését. Ezen túl a felvilágosodásban kialakult alapvető szempontokon túl bármely szempontból való megkülönböztetést az embercsoportok, foglalkozási ágak, intézmények stb. között úgy fogott fel mint a diszkrimináció tilalmába ütközőt. Az utóbbi időkben ez egy olyan elnevezést kapott, hogy ez az „általános egyenlőségi jog”, és alkalmanként hozzászólásra kerül az ezekre vonatkozó alkotmánybírási határozatokban, hogy nem minden megkülönböztetés tilos, hanem csak azok, melyek az ember méltóságát is sértik. Azonban a méltóságsértést úgy kitágították – az eredeti megalázás tilalma helyett –, hogy ebbe minden belefér, amit egy tetszőleges alkotmánybírási többség ennek akar felfogni. Ebben a felfogásban ugyanis az emberi méltóságot az sérti, ha egy megkülönböztetés – bármely – önkényes és nem észszerű. Ennek eldöntésére azonban nincsenek objektív szempontok, és a mindenkori alkotmánybírói többség véletlen állása dönti el, hogy mikor tekint egy megkülönböztetést észszerűnek, és így nem önkényesnek, vagy éppen fordítva – szemben azzal, ha az emberi méltóság sérthetetlenségét a megalázás tilalmával azonosítjuk, mert erre az elterjedt társadalmi konszenzusok többé-kevésbé határozott mércéket adnak.
- [64] A diszkrimináció tilalmának ezzel a kitágításával az Alkotmánybíróság óriási módon kiterjesztette a demokratikus törvényhozás felett az ellenőrzését, és ezzel a milliók által választott törvényhozási többség helyett néha egy vagy kétfős alkotmánybírói többség tetszőleges döntése veszi át az ország sorsának meghatározását. Ezért nem tudtam elfogadni ezt a kitágítást, és a jelen ügyben csak az indítvány elutasítását tudtam volna megszavazni.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1657/2016.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2017. évi 218. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3353/2017. (XII. 22.) AB HATÁROZATA

bírói ítélet megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Stumpf István alkotmánybírók* különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Kfv.II.37.131/2016/5. számú végzésével kijavított Kfv. II.37.131/2016/4. számú ítélete, a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.366/2015/6. számú ítélete, valamint a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság 57-2/2014/VH. számú határozata és az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség 24217-65-2/2014. számú határozata – az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelme miatt – alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Miklós György jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria Kfv.II.37.131/2016/5. számú végzésével kijavított Kfv. II.37.131/2016/4. számú ítélete, a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.366/2015/6. számú ítélete, valamint a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság 57-2/2014/VH. számú határozata és az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség 24217-65-2/2014. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az indítványozó cég termelő tevékenységet végez, melynek során a szennyvíz-elvezetés céljából vízáteresztőműnyt tart fenn és üzemeltet. 2013-ban a kibocsátott szennyvíz összetételének vizsgálata során a mérési eredmények szerint bizonyos komponensek meghaladták a vízjogi engedélyben megállapított küszöbértéket. A határérték feletti koncentrációt kimutató vizsgálati eredmények alapján a szolgáltató szennyvízbírság kiszabására tett javaslatot az elsőfokú környezetvédelmi hatóságnál (Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség), amely 2014. július 28. napján kelt határozatával a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Fvr.) 33. § (1) bekezdése alapján 4 752 558 forint csatornabírság megfizetésére kötelezte az indítványozót.
- [3] 3. A másodfokon eljáró BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság 2014. október 21. napján kelt határozatával a bírság összegét 4 543 672 forintra mérsékelte, de egyebekben az elsőfokú határozatot helyben hagyta. Az indítványozó (aki a hatósági eljárásban az ügyfél, majd a bírósági eljárásban a felperes volt) azon érvét, amely szerint az Fvr. 33. § (1) bekezdése szerinti határidőn túl történt a bírság kiszabása (ami a tárgyévet követő június 30. napja volt), azzal utasította el, hogy ez a határidő nem volt jogvesztő. Ezt a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 94/A. § (2) bekezdésére alapozta, mivel álláspontja szerint az itt rögzített határidő tekinthető csak jogvesztőnek.

- [4] Keresetlevelében az indítványozó egyéb indokok mellett arra hivatkozott, hogy a Ket. 94/A. § (1)–(3) bekezdéseiben szabályozott szubszidiárius jellegű, általános határidőhöz képest az Fvr. 33. § (1) bekezdésében foglalt határidő speciális, anyagi jogi határidő. A Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a csatornabírság összegét 4 516 751 forintra mérsékelte, egyebekben azonban a keresetet elutasította. Indokolása szerint a hatóság határidő-túllépése az ügy érdemére nem hatott ki.
- [5] A felülvizsgálati kérelem nyomán eljáró Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályában fenntartotta. Indokolása szerint a határidő túllépése nem vitatható, ugyanakkor tévesnek ítélte az Fvr. 33. § (1) bekezdésére és a Legfelsőbb Bíróság (Kúria) jogegységi határozataira alapozott felperesi értelmezést. A jogszabály ugyanis nem mondja ki és nem is utal arra a Kúria szerint, hogy az abban foglalt határidő jogvesztő lenne és azt anyagi jogi természetűnek sem lehet tekinteni. Valójában nem a határidő túllépéséről, hanem a hatóság hallgatásáról van szó, amelyhez nem kapcsolódik az elévülés jogkövetkezménye. A Kúria álláspontja szerint azért sem lehet jogvesztőnek tekinteni ezt a határidőt, mert azzal a jogalkotó lemondott volna a bíróság preventív és kártalanítást célzó jellegéről, amivel a közjót ítélte volna jogvesztésre, kiürésítve ezzel a csatornabírság intézményét. A Kúria indokolása továbbá azt is kifejti, hogy nem lehet szó a „büntethetőség” elévüléséről sem, mert azt szintén ki kellett volna mondani a jogszabályban. Mindezek alapján azt vizsgálta meg, hogy a hatóság késlekedése kihatott-e az ügy érdemére és arra a következtetésre jutott, hogy a késedelem nem okozott olyan jogsérelmet, amely a tisztességes ügyintézéshez való jog sérelmét eredményezné, ez ugyanis nem tekinthető olyan súlyú eljárási jogsértésnek, amely a határozatok hatályon kívül helyezését indokolná.
- [6] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a hatósági és bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásához való jogát, mert a hatóság olyan időpontban hozott szankciót alkalmazó határozatot, amikor arra a jogszabályban meghatározott határidőre tekintettel már nem volt lehetőség. Az indítványozó hivatkozott az Alkotmánybíróság 5/2017. (III. 10.) AB határozatára, annak érvelését teljes egészében hivatkozási alapnak tekintette és utalt rá, hogy jelen ügyben a hatóság és a bíróság által elfoglalt jogi álláspont nincs összhangban az Alkotmánybíróság által megállapított alkotmányos követelménnyel.

II.

- [7] Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi és jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését.

- [8] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

- [9] 2. A Ket. érintett rendelkezése:

„94/A. § [...] (2) Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, nem indítható a jogsértés megállapítására és bírság kiszabására eljárás, ha a jogsértő magatartásnak a bírság kiszabására jogosult hatóság tudomására jutásától számított egy év, vagy az elkövetéstől számított öt év eltelt. Az ötéves határidő kezdő napja a) az a nap, amikor a jogsértő magatartás megvalósul, b) jogellenes állapot fenntartása esetén az a nap, amikor ez az állapot megszűnik.”

- [10] 3. Az Fvr. bírósági ítéletek által elbírált közigazgatási határozat meghozatalakor hatályos rendelkezése:

„33. § (1) A vízvédelmi hatóság a csatornabírságot a szolgáltató bírságjavaslata figyelembevételével, illetve a vízszennyezési bírságot a 2. számú melléklet 1. pontja szerint állapítja meg és a tárgyévet követő év június 30-ig szabja ki.”

III.

- [11] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [12] 1. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.
- [13] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [14] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § a) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 27. §]. Az indítvány felveti annak lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség esete áll fenn, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről van szó [Abtv. 29. §].
- [15] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt érdemben bírálta el.
- [16] 2. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó állítása alátámasztásaként az 5/2017. (III. 10.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh.) hivatkozott. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen eljárásban vizsgált ügy valóban azonos ténybeli és jogi megítélés alá esik, amelyre ezért teljes egészében vonatkoztathatóak a hivatkozott Abh. megállapításai.
- [17] 2.1. Az Alkotmánybíróság az Abh.-val megegyezően jelen ügyben is megállapította, hogy a hatósági eljárás méltányosságának, illetve tisztességességének alapvető feltétele, hogy a közigazgatási hatóságok a rájuk irányadó jogszabályi határidőket betartsák. Különösen erősen kell érvényesülnie ennek a követelménynek azokban az esetekben, amikor a közigazgatási hatóság az ügyféllel szemben szankciót állapít meg. A közigazgatási anyagi jogi szankciók jogszabályban történő meghatározása azt a célt szolgálja, hogy a közigazgatási eljárás ügyféli pozíciójában lévő azon jogalanyok, akikkel, illetve amelyekkel szemben a közigazgatási hatóság valamely, az adott ügyfél által elkövetett közigazgatási normasértés miatt hátrányos jogkövetkezményt állapít meg, ne álljanak hosszú, bizonytalan ideig – az anyagi jogi határidőkre vonatkozó, létező jogszabályi rendelkezések ellenére – a velük szemben alkalmazható szankció fenyegetésének félelme alatt. A kiszabásra biztosított speciális – a Ket. egyéves relatív és ötéves abszolút, szubszidiárius jelleggel alkalmazandó határidejétől eltérő – határidő értelme az, hogy a közigazgatási jogviszonyból származó, az ügyfelet, illetve ügyfeleket terhelő kötelezettségek (beleértve a jogsértésért fennálló felelősséget is) ezen idő elteltéig, és csak eddig legyenek a közigazgatási hatóságok által érvényesíthetők. A közigazgatási perekben kialakított, a Legfelsőbb Bíróság (Kúria) Közigazgatási Kollégiumának 1/2011. (V. 9.) KK véleményén alapuló azon bírói gyakorlat, miszerint a közigazgatási anyagi jogi határidők lehetnek „jogvesztő” és „nem jogvesztő”, azaz „elévülési” jellegűek, a polgári jogi bíráskodásban, illetve a polgári anyagi jogi normákban kialakított dogmatikai fogalmak hibás analógia révén való átvitelét jelentik a közigazgatási jogvitákat elbíráló közigazgatási bíráskodásba. A közigazgatási szervnek ugyanis nem joga, hanem hatásköre és illetékessége (és ennek megfelelően lehetősége) van eljárni és eljárása során szankciót alkalmazni. Így a közigazgatási hatóság számára a szankcióalkalmazás lehetőségének elenyészése sem „jogvesztés”, hanem pusztán egy addig fennálló lehetőség megszűnése. A Ket. szubszidiárius jelleggel alkalmazandó anyagi jogi határidejétől eltérő, valamely ágazati közigazgatási jogszabályban nevesített anyagi jogi határidő esetén e határidő elteltét követően a hatóságnak nincs lehetősége szankciót alkalmazni,

különben e határidők léte veszítené el az értelmét. Különösen irányadó ez abban az esetben, ha az ágazati jogszabály nem egyszerűen eltérő határidőt határoz meg (a Ket.-hez képest), hanem pontos, naptári napban meghatározott végső határidőt állapít meg. Ebben az esetben a szubjektív (a hatóság tudomására jutástól számított) és az objektív (a jogsértő cselekménytől számított) határidők közötti különbségtételre, illetve a határidő bármilyen okból bekövetkező túllépésére *ex lege* nincs lehetőség.

- [18] A tisztességes hatósági eljáráshoz való joghoz hozzátartozik annak biztosítása, hogy a közigazgatási hatóságok a rájuk vonatkozó határidőket betartsák, a bíróságok pedig ennek túllépését ne az ügyfél terhére, hanem javára értékeljék. A jogalkotót illeti annak – jogpolitikai és praktikus szempontokat is figyelembe vevő – meghatározása, hogy egy adott közigazgatási határozat meghozatalára mennyi idő elegendő; ennek elbírálása nem alkotmányossági kérdés. Az viszont már alkotmányossági kérdés, hogy a jogalkalmazó szervek a jogalkotó által meghatározott kötelezettségeiket teljesítsék, és ne hozzanak meg olyan döntéseket, amelyekre a jogszabályok szövege szerint nincs lehetőségük. A tisztességes hatósági eljáráshoz való Alaptörvényben biztosított jogból az következik, hogy a közigazgatási hatóságok számára a jogalkotó által meghatározott határozathozatali és szankcióalkalmazási határidő elmulasztásának ódiumát a mulasztó (a jogszabályi kötelezettségüket határidőben nem teljesítő hatóságok), ne pedig az ügyfelek viseljék.
- [19] A fentiekre tekintettel az a bírói értelmezés, mely ezzel szemben a szankcióalkalmazási határidő elmulasztásához – a tételes jogszabályi előírás szerinti határidő letelte után – nem fűzi azt a következményt, hogy az e határidőt túllépő hatóságok szankcióalkalmazási lehetősége elenyészik, vagyis amely szerint a rá vonatkozó anyagi jogi határidőt elmulasztó közigazgatási hatóság pusztán emiatt nem követ el az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével ellentétes.
- [20] 2.2. Ezen Alaptörvényen alapuló elvárásokhoz igazodva mondta ki az Alkotmánybíróság az Abh.-ban, hogy az Fvr. 33. § (1) bekezdése alkalmazásában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből eredő alkotmányos követelmény, hogy az ott meghatározott határidő leteltét követően szankció nem szabható ki. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban azt is megállapította, hogy az adott ügyben a bírói jogértelmezés ellentétes volt az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével. Tekintettel arra, hogy ez lényegében azonos volt a jelen ügyben vizsgált értelmezéssel, ezért az Alkotmánybíróság az indítvánnyal támadott bírósági, illetőleg hatósági döntések alaptörvény-ellenessége vonatkozásában az Abh.-val azonos következtetésre jutott.
- [21] 3. Mindezekre tekintettel a Kúria Kfv.II.37.131/2016/5. számú végzésével kijavított Kfv.II.37.131/2016/4. számú ítéletébe foglalt, az Fvr. 33. § (1) bekezdésének azon értelmezése, mely szerint a közigazgatási hatóság határozata annak ellenére nem jogellenes, hogy a hatóság a rá irányadó anyagi jogi határidőt túllépve hozott hátrányos jogkövetkezményt megállapító határozatot a panaszossal szemben, alaptörvény-ellenes. Mivel az alaptörvény-ellenes jogértelmezésre már az elsőfokú határozat meghozatala során sor került, amelyet a másodfokú hatóság, majd a közigazgatási és munkaügyi bíróság is helybenhagyott, ezért az Alkotmánybíróság ezeket a döntéseket is alaptörvény-ellenesnek nyilvánította. Mivel mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Kfv.II.37.131/2016/5. számú végzésével kijavított Kfv.II.37.131/2016/4. számú ítélete, a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.366/2015/6. számú ítélete, valamint a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság 57-2/2014/VH számú határozata és az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség 24217-65-2/2014. számú határozata megsértette az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, ezért e döntéseket az Abtv. 43. § (1) és (4) bekezdése alapján megsemmisítette.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [22] Az Abh.-hoz fűzött különvéleményemben foglalt indokok miatt a jelen ügyben sem értek egyet a bírói és a hatósági döntések megsemmisítésével.
- [23] Az adott esetben a Kúria az indítványozónak a felülvizsgálati eljárásban előadott érveit részletesen megvizsgálta, és arra mutatott rá, hogy az indítványozó által hivatkozott „jogvesztés és elévülés fogalmai eltérő tartalmának” az adott esetben jelentősége van. A Kúria álláspontja szerint, ugyanis ha „az Fvr. 33. § (1) bekezdésében megjelölt határidő »jogvesztő« [...]”, akkor azt kell feltételeznünk, hogy a jogalkotó a mulasztás esetén lemondott a szennyezés okán kiszabható szankcióról”. Ebben az esetben a jogalkotó „egyszerre írta fölül a »közjót«, kiüresítve magát a csatornabírság jogintézményét”. Amennyiben pedig azt feltételeznénk, hogy a határidő elmulasztása okán [...] a szankcionálható tevékenység »büntethetősége« elévül, szintén annak jogszabályban való kifejezett megfogalmazásának” hiányát kell megállapítani. A Kúria rámutatott továbbá arra is, hogy az elévülés esetén arról a jogalkotói szándékról van szó, amely nem akarja túl hosszú ideig bizonytalanságban tartani a kötelezettet, és az időmúlásra tekintettel nem tart igényt a kötelezettség teljesítésére. Az adott esetben azonban ez nem állapítható meg, mert a jogalkotó az Fvr. 33. § (1) bekezdéséhez nem fűzött ilyen jogkövetkezményt, és erre jogértelmezéssel sem lehet következtetni. A Kúria hangsúlyozta, hogy az adott ügyben a hatóság késlekedése a Ket. 4. § (1) bekezdésében foglalt tisztességes ügyintézéséhez való jog megsértését veti fel, ezért azt kellett vizsgálni: az elsőfokú hatóság a jogszabályban meghatározott határidőn túl meghozott döntésével olyan jelentős eljárási szabálysértést követett-e el, amely kihat a döntés érdemére. Ennek eredményeként a Kúria megállapította, hogy a hatóság oldaláról fennálló késedelem nem okozott olyan jogsérelmet, amely a tisztességes ügyintézéshez való jog sérelmét eredményezné. A határidő túllépése ugyanis nem nehezítette el, és nem tette lehetetlenné az indítványozó részére a jogszerű magatartásának, vagy a vele szemben szankció alkalmazása törvényi akadályának bizonyítását. A Kúria kiemelte, hogy az indítványozó a felülvizsgálati eljárásban sem tudta igazolni, hogy a hatóság határidő-mulasztása milyen konkrét bizonyítási nehézséget okozott számára, vagy a határidő-mulasztás miképp minősülhet a joghátrányok alól való mentesülés szempontjából hátrányos körülménynek.
- [24] A Kúria hivatkozott indokaira figyelemmel, úgy gondolom, hogy ebben az ügyben is megállapítható: a Kúria döntése és az abban foglalt jogértelmezés az egységesen követett joggyakorlatot tükrözi vissza (pl. Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 27.K.33.172/2013/2. számú ítélete, a Kúria Kfv.II.37.764/2014/8. számú ítélete). E bírósági gyakorlat alapján „az Fvr. 33. § (1) bekezdése szerinti határidő anyagi jogi, vagyis nem elévülési természetű jogvesztő határidő”. Ennek indoka, hogy azon jogszabályi rendelkezések, amelyek anyagi jogi, elévülési természetű jogvesztő határidőket szabályoznak, a határidő elévülési jellegét külön, kifejezetten előírják. Az Fvr. 33. § (1) bekezdésében nem szerepel sem az, hogy a meghatározott határidőn túl nincs lehetőség a bírság kiszabására, sem az, hogy a bírságot a határidőn túl nem lehet kiszabni, illetőleg olyan rendelkezés sem található ezen jogszabályhely esetében, hogy a bírságolás iránt a hatóság csak a jogszabályban meghatározott határidőn belül intézkedhet. Mindez pedig a bíróságok értelmezése szerint azt jelenti, hogy az Fvr. 33. § (1) bekezdése szerinti határidőt nem lehet olyannak tekinteni, mint amelynek elteltét követően jogszerűen az indítványozóval szemben csatornabírságot ne lehetett volna kiszabni. A bíróságok az adott ügyben is kiemelték, hogy a kifejtettek mellett megállapítható ugyan, hogy az elsőfokú hatóság megsértette az Fvr. 33. § (1) bekezdését, mert határozatát nem hozta meg 2014. június 30-ig, e jogszabálysértés ugyanakkor – a fenti jogértelmezésre tekintettel – nem hatott ki az ügy érdemére.
- [25] Az Alkotmánybíróság a bíróságok jogértelmezésével összefüggésben jellemzően hangsúlyozza, hogy a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevé-

kenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.

- [26] Az adott ügyben úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróság a fenti gyakorlatától eltérően a bíróság felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi jogértelmezési kérdésben bírálta felül a támadott ítéleteket meghozó bíróságok jogértelmezését. Ebből következően nem értek egyet a bírói és az azok alapjául szolgáló hatósági döntések megsemmisítésével.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [27] Nem értek egyet azzal, hogy a határozat rendelkező része – az Abh.-ban foglaltakra hivatkozással – megsemmisítette a vizsgált bírói és hatósági döntéseket. Az Abh.-hoz fűzött különvéleményemben megfogalmazott álláspontomat továbbra is fenntartom. Eszerint a szabályozási környezet és az ahhoz fűzött közel egy évtizedes közigazgatási bírói gyakorlat, valamint a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jog alkotmánybírósági gyakorlata megfelelő alapot biztosított az alkotmányjogi panasz elutasításához.
- [28] Az Abh.-hoz fűzött különvéleménynek a jelen ügyben vizsgált ténybeli alapokhoz igazított, de egészében történő megismétlését tartom indokoltnak.
- [29] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja felhatalmazza az Alkotmánybíróságot a bírói döntések megsemmisítésére (kasszációs jogkör), emellett azonban az Alaptörvény szintjén rögzíti a bíróságok, a jelen esetben a Kúria és az Alkotmánybíróság közötti „dialogust” is. Az alkotmányossági vizsgálat tehát nem csupán egyirányú joggyakorlat-fejlesztés. A bíróságok közötti „párbeszéd” meggyőződésem szerint a joggyakorlatok egymásra tekintettel történő alakulását, változását, fejlődését is jelenti végső fokon a jogkereső polgárok érdekében.
- [30] 1. Az első fokon eljáró Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) és a Kúria az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ítéleteikben megvizsgálta az Fvr. 33. § (1) bekezdését és azonosította annak szabályozásbeli hiányosságait. Jelesül azt, hogy az Fvr. a bírság kiszabására megállapított ugyan dátummal megjelölt határidőt, de nem rendelkezett sem e határidő kezdőidőpontjáról, sem a határidő relatív vagy abszolút jellegéről. A KMB és a Kúria a jogszabályi hiányosságok kapcsán arra az álláspontra helyezkedett, hogy az ügyfél közigazgatási jogsértésért fennálló felelőssége, avagy a jogsértésen alapuló reparációra vonatkozó állami igény időtartamát – a jogállamiság-jogbiztonság elvére tekintettel – a jogalkotónak kell egyértelműen meghatároznia, az nem lehet bírói jogértelmezés tárgya. Ezért az Fvr. 33. § (1) bekezdése szerinti határidőt ügyintézési (eljárási) határidőnek tekintették. A bírság kiszabására nyitva álló anyagi jogi határidőként pedig a perbeli esetben a szubszidiárius jelleggel megalkotott és 2012. február 1-jével hatályos 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény a (továbbiakban: Ket.) 94/A. § (2) bekezdését alkalmazták. Megállapították továbbá, hogy a rögzített tényállás szerint a hatóság elmulasztotta az Fvr. szerinti ügyintézési (eljárási) határidőt azzal, hogy a szennyezés tényét az önellenőrzés során maga is elismerő indítványozó gazdasági társasággal szemben a hatóság 2014. június 30-a helyett 28 nappal később, 2014. július 28-án szabta ki első fokon. Megállapították ugyanakkor azt is, hogy az indítványozó nem bizonyított a 28 napos késedelemmel összefüggésben általa elszenvedett joghátrányt, de azt sem, hogy a késedelem kihatott volna az ügy érdemi megítélésére.
- [31] 2. A bíróságok ítéleti indokolásának alapját a Legfelsőbb Bíróság 1/2010. (II. 8.) Közigazgatási jogegységi határozatának (a továbbiakban: KJE) a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) – korabeli hatályos – 21. § (4) bekezdéséhez fűzött értelmezése jelentette és nem a többségi határozat indokolásában ismételt felhívott, a Legfelsőbb Bíróság 1/2011. (V. 9.) Közigazgatási Kollégium véleménye. Ismételt meg kell jegyezni, hogy a kollégiumi vélemény nem tartalmaz értelmezést a határidők számításának megítélésére.

A hivatkozott joggyakorlat-egységesítő eszköz 2. pontjában azt elemzi, hogy a fél a közigazgatási szerv határozatának felülvizsgálatát milyen típusú jogszabálysértésre hivatkozással kérheti.

- [32] A Kkt. a közlekedési szabálysértés esetére a bírság kiszabását 60 napon belül írta elő a hatóság számára anélkül, hogy rendelkezett volna a határidő anyagi jogi vagy eljárási jellegéről. A KJE indoklásában visszautalt a Legfelsőbb Bíróság 4/2003. Polgári jogegységi határozatára, amelyben a Legfelsőbb Bíróság a polgári jogi jogviszonyokban a jogvesztés súlyos következményét a jogszabály kifejezett rendelkezése alapján látta csak megállapíthatónak. A KJE ezt a megállapítást alkalmazta a közigazgatási jogviszonyok sajátosságaira tekintettel. A logika mögött az a megfontolandó érv húzódott meg, hogy az időmúláshoz kapcsolódó jogban/kötelezettségben bekövetkező változásokat a jogállamiság-jogbiztonság alkotmányos elvére tekintettel a jogalkotónak kell normatív erővel kimondania, arra nem kerülhet sor egyedi ügyben meghozott bírói döntéssel.
- [33] A KJE ilyen tartalmú jogszabályi rendelkezés hiányában az érintett határidőt ügyintézési határidőnek minősítette, de hangsúlyt helyezett a Ket. tisztességes hatósági eljárásra vonatkozó alapelvének érvényesülésére is. Azaz bizonyos körülmények között az ügyintézési határidő elmulasztását olyan jogsértésként értékelte, amely az ügy érdemére is kiható jellege miatt a perben értékelendő körülmény maradt.
- [34] Megjegyzendő, hogy a Legfelsőbb Bíróság 3/2010. Közigazgatási jogegységi határozatával korlátozta a KJE alkalmazhatóságát, mivel a törvényalkotó – elfogadva a legfőbb bírói fórum jogértelmezését – módosította a Kkt-t és a normativitás szintjén „jogvesztőnek” minősítette a bírság kiszabására nyitva álló határidőt. Így a KJE a 2010. április 1. napját követően kézbesített közigazgatási határozatok bírói felülvizsgálata során okafoyottá vált.
- [35] Utalni kívánok arra a tényre, hogy a jelen esetben a testület által vizsgált kúriai ítélet – egyebekben a rendkívüli jogorvoslatot kezdeményező indítványozó (az alapper felperese) felülvizsgálati kérelmében foglaltakra tekintettel is – részletes indokolást tartalmaz az Fvr. határidőt megállapító rendelkezésének értelmezésére, amelyben érinti a KJE-t és annak jelentőségét. A többségi határozat indokolás nélkül „lépett túl” ezen az alkotmányosan is értékelhető érvkézleten.
- [36] 3. A fentiek szerint tehát megállapítható, hogy a bírói gyakorlat a szankcionálásra jogszabály szerint rendelkezésre álló határidőre a közigazgatási jogsértésért fennálló felelősség időtartamaként, a hatóság oldaláról pedig a reparációra nyitva álló állami igény érvényesítési idejeként tekintett, amelyet a jogbiztonság alkotmányos elvének megfelelően a jogszabálynak kellett pontosan meghatároznia. Precízen megfogalmazott jogszabályi rendelkezés hiányában pedig a bírói gyakorlat visszanyúlt a Ket. 94/A. §-a szerinti szubszidiárius rendelkezéseikhez, már csak azért is, mert a hatályáról szóló rendelkezések között a Ket. saját magát nyilvánította szubszidiáriussá. A jelen eljárás tárgyát képező ügytípus nem szerepel az úgynevezett kivett eljárások között [Ket. 13. § (1) bekezdése], így tehát a Ket. nem egészében, hanem egyes rendelkezéseiben másodlagosan alkalmazandó. Szükséges utalni ezért a Ket. 94/A. § megalkotásának a törvény-előkészítés során felmerült indokaira is. A magam részéről azt vallom, hogy a bírósági jogértelmezője, „[a]»jogot «végül is a bíróságok saját értelmezésük szerint állapítják meg” [38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256, 262.]. A jog eszerint az, amit a bírói gyakorlat a jogszabályból egyedi jogviták sokaságának rendezésén keresztül, lehetséges egyéb tartalmak mellett, értelmezés útján kibont. Az Alkotmánybíróság hatásköre arra terjed ki, hogy a bírói értelmezés megmarad-e az Alaptörvény keretei között. Ezt a megközelítést, a bírói jogértelmezői autonómiát támogatja a korábbiakhoz képest hatékonyabb, egyben nagyobb felelősséggel járó felhatalmazással az Alaptörvény 28. cikke is.
- [37] Nem kétséges azonban az sem, hogy a bírói jogértelmezést árnyalhatja a kodifikációt megelőző előkészítés során azonosított, a jogalkotás szükségességének okait feltáró miniszteri indokolás. Eszerint a módosítás célja az volt, hogy a „szubjektív” (relatív) és „objektív” (abszolút) határidő bevezetésével a közigazgatási anyagi jogi – és a 60/2009. (V. 28) AB határozatban felügyeleti szankcióként minősített – bírságokkal kapcsolatos hatósági gyakorlatot konszolidálja, ezzel megteremtve az ügyfélbarát közigazgatást. Az érvelés szerint az egyéves relatív és az ötéves abszolút határidő ösztönzőleg hathat a hatóságokra annak érdekében, hogy döntéseiket észszerű időben hozzák meg és az ügyfél minél rövidebb ideig maradjon bizonytalanságban a jogsértésért fennálló felelőssége időtartamát illetően.
- [38] 4. Szükségesnek tartottam volna mindemellett megvizsgálni azt a környezetvédelmi szabályozási környezetet is, amelybe az Fvr. illeszkedett. A Kúria „A közigazgatási bírság” címmel 2014-ben létrehozott és 2015-ben lezárt joggyakorlat-elemzése feltárta a kérdéses joganyagot és arra a megállapításra jutott, hogy lényegében minden, a területen szabályozó törvény és kormányrendelet alkalmazott a jogsértés esetére előírt bírság kisza-

bására időkorlátot állító relatív és abszolút határidőket (http://www.kuriabirosag.hu/sites/default/files/joggyak/a_kozigazgatasi_birsagok_vizsgalati_targykorben_joggyakorlat-elemzo_csoport_osszefoglalo_velemenye.pdf). Annak elmaradása esetére a joggyakorlat-elemző csoport által elfogadott összefoglaló vélemény nem hagyott kétséget afelől, hogy a perben a bíróságnak a Ket. – anyagi joginak tekintett – 94/A. § (2) bekezdését kell számon kérnie a hatóságokon. Ez a gyakorlat érhető tetten az alkotmánybírósági eljárás alapját képező bírói döntésben is.

- [39] A perben alkalmazott Fvr. – 31–36. §-ai, azon belül a 33. § (1) bekezdése a felelősségi idő meghatározásakor elmulasztotta minősíteni a dátummal megjelölt határidő jogi karakterét, amelyet a bírói gyakorlat az 1–2. pontban kifejtetteknek megfelelően, következetesen ügyintézési, azaz eljárási határidőnek minősített, és ezért az anyagi jogi bírság kiszabására a Ket. 94/A. §-a szerinti anyagi jogi határidőket kérte számon a hatóságon.
- [40] 5. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a tisztességes eljáráshoz való jogot nem önmagában, hanem a hatósági és a bírósági eljárásokkal szembeni elvárásként ismerte el. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és XXVIII. cikk (1) bekezdései nem kétségesen eljárási természetű alapjogokat ismernek el, amelyeknek elvi alapja közös: az alapjog genezisének mindkét esetben az eljárás egészének minőségében lehet megragadni. Az Alkotmánybíróság által 7/2013. (III. 1.) AB határozatában (Indokolás [29]) alkalmazhatónak ítélt 6/1998. (III. 11.) AB határozata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog „[...] olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” [ABH 1998, 91, 95.]. A testület az alapjogot a korlátozhatóság oldaláról abszolútnak minősítette, tekintettel arra, hogy az önmaga is minősítés eredménye. Mindazonáltal azonban a tisztességes eljáráshoz való jog egyes részelemei tekintetében a korlátozhatóság lehetőségét megállapította a testület, azért az egyes részjogosultságok korlátozhatóságát a szükségesség–arányosság kritériumrendszerében vizsgálta [17/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [103]–[109]].
- [41] Ahhoz, hogy egy hatósági eljárás absztrakt rendje „fairnek” – a magyar fordításban pejoratív tartalmat hordozó fordulattal: „tisztességesnek” – legyen tekinthető, számtalan eljárási mozzanat együttes és helyes megfogalmazása szükséges. A szabályozásnak olyan eljárási elemekre, garanciákra kell tekintettel lennie, kitérnie, amelyek elsődleges funkciója – a hatósági (közigazgatási) eljárásra fókuszálva – a közigazgatási hatóság hatalmi pozíciójának ellensúlyozása, a kötelezettség és felelősség fennálltának tisztázhatósága, a jog megállapíthatósága, a kötelezettség kikényszerítése, az adatok igazolhatósága (stb.). A részletszabályok együttes értékelése és érvényesülése garantálja elvileg a hatósági eljárás méltányosságát, igazságosságát és azt, hogy az eljárás révén érvényre juthat a közigazgatási jog és az abban megfogalmazott célok. Figyelemmel a „fair” eljáráshoz való jog abszolút jellegére, az alapjogi jogsérelemnek olyan súlyúnak kell lennie, amely kizárja a fentiekben összefoglalt célok érvényesülését. Avagy olyan részjogosultság megsértését kell megállapítani, amelyet a jogszabály szükségtelenül vagy aránytalanul korlátozott.
- [42] A konkrét eljárások akkor méltányosak, „tisztességesek”, ha a közigazgatási szerv hatáskörgyakorlása révén összességében érvényesíti a garanciális szabályozási elemeket. A testület eddigi gyakorlatában a tisztességes (hatósági) eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését tartalmi vizsgálathoz kötötte: elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig abból vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre [19/2015. (VI. 15.) AB határozat, 17/2015. (VI. 5.) AB határozat, 3174/2014. (VI. 18) AB határozat]. A hivatkozott panaszeljárásokban a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmére az vezetett, hogy az ügyfél jogérvényesítése időben, vagy a hatóság eljárási cselekményeinek előreláthatósága tekintetében akadályozott, kiszámíthatatlan, bizonytalan volt.
- [43] 6. A két, Alaptörvényben elismert eljárási alapjog közötti alapvető különbség az, hogy annak kötelezettje két különböző állami szerv: az első esetben ez a hatóság, a másodikban pedig a bíróság. Az Alkotmánybíróság elmúlt években folytatott gyakorlata szerint egyértelmű, hogy a hatósági eljárás jogszerűségét felülvizsgáló bíróság döntése a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik akkor, ha figyelmen kívül hagyja a méltánytalan, igazságtalan, azaz nem tisztességes hatósági eljárásban történeteket.
- [44] A testület által megítélt ügyben a 3. pontban idézett érvek és a 4. pontban részletezett szabályozási környezet azt mutatták, hogy a környezetvédelemmel összefüggő jogsértések esetében a hangsúly a felelősség megállapíthatóságán volt. Ez a jogértelmezés van összhangban az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében, valamint

XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányos értékekkel és állami kötelezettséggel. Az Fvr. 33. § (1) bekezdése hiányos szabályozásának egységes bírói értelmezése ezt a szabályozási célt szolgálta, különösen abban az esetben, amikor az ügyfélnek (a szennyező, azaz az alkotmánybíróági eljárás indítványozója) a folyamatos adatszolgáltatási kötelezettsége révén tudatában kellett lennie jogsértő magatartásának, és alappal számíthatott a bírságkiszabásban megnyilvánuló szankcióra.

- [45] Mindazonáltal az időmúlás értékelése az egyik lehetséges összetevője a méltányos hatósági (közigazgatási) eljárásnak. Ugyanakkor önmagában a hatósági (közigazgatási) eljárás gyorsasága nem lehet az eljárás megítélésének, értékelésének kizárólagos és feltétlen érvényesülést kívánó eleme. Különösen akkor nem, ha van olyan jogszabály – mint a jelen esetben a Ket. 94/A. §-a –, amely kiszámíthatóan és előreláthatóan időbeli keretek közé szorította a hatósági (közigazgatási) eljárást, annak a hatóság az eljárás során megfelelt, valamint az ügyfél jogérvényesítésének az időmúlás nem képezte akadályát.
- [46] Más megítélés alá esik az a helyzet, amikor jogszabály nem köti konkrét időbeli korlátok közé a hatóság eljárási cselekményeit. Ilyen esetben a kiszámíthatóság, az előreláthatóság hiánya, az ügyfél bizonytalan jogérvényesítése fokozottan szükségessé teheti a méltányos, „tiszteességes” eljárás garanciáinak vizsgálatát. Ezért előtérbe kell lépjen a XXIV. cikk (1) bekezdésének az ésszerű határidőn belüli ügyintézés követelménye, amely azonban a jelenlegitől eltérő vizsgálódást tesz szükségessé.
- [47] Az Alkotmánybíróság által vizsgált peres eljárásban a bírságkiszabásra nyitva álló időtartamot részben az Fvr., részben a Ket. 94/A. § (2) bekezdése szorította időkorlátok közé, utóbbi törvényi rendelkezés kifejezetten azzal a céllal, hogy az ügyfél előre tisztában legyen az elkövetett közigazgatási jogsértésért fennálló felelősségének relatív és abszolút időhatáraival. A vizsgált ügyben tehát az eljárás absztrakt rendje méltányos volt abban az értelemben, hogy a környezetkárosításban megnyilvánuló jogsértésért helytállni köteles ügyfél előre tisztában lehetett felelőssége időbeli kérdéseivel. A kiszámíthatóságot biztosította továbbá az is, hogy a környezetvédelmi joganyag bírságkiszabási gyakorlatához igazolhatóan egységes bírói jogértelmezés társult: a bíróságok a hulladék-törvény, a természetvédelmi, a levegőtisztasági, a zaj- és rezgésvédelmi, valamint a felszíni vizek szennyezése kapcsán egységesen értelmezték a bírságkiszabására nyitva álló határidők jogi karakterét és számítását, a törvényi és rendeleti szintű jogszabályok egymáshoz való viszonyát.
- [48] Megjegyzendő továbbá az is, hogy a bíróság vizsgált ítéletét mindenre kiterjedően, így a kialakult bírói gyakorlatra utalva, valamint a határidőt tartalmazó rendelkezések egymáshoz való viszonyát illetően is kellően megindekolta. Ezért álláspontom szerint a bírságkiszabásra nyitva álló időtartam hosszát a hiányosan megfogalmazott jogszabályi rendelkezés bírói értelmezésén nem lehetett volna számon kérni. Másképpen megfogalmazva: az Fvr. 33. § (1) bekezdésének hiányosságait a Ket. rendelkezéseinek fényében értelmező bírói gyakorlat összességében nem tette a hatósági eljárást alapjog-sértővé, méltánytalanná, „tiszteességtelenné”. Amennyiben ugyanis az egyéves relatív, avagy az ötéves abszolút határidő Ket.-ben megfogalmazott időtartama hosszánál fogva az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti alapjogi jogsérelmet okoz(ott) a konkrét hatósági eljárásban, úgy a törvényi rendelkezésnek, avagy az Fvr. hiányosan megfogalmazott 33. § (1) bekezdésének alkotmányossági kontrollját kellett volna elvégezni.
- [49] Végül utalni kell arra is, hogy a per adatai szerint a 2013. évre vonatkozó csatornabírságot – figyelemmel az Fvr. 33. § (1) bekezdésére – az alperesi hatóságnak 2014. június 30-áig kellett volna kiszabnia, amire a jelen esetben 28 nappal később, 2014. július 28-án, jogerősen 2014. október 21-én került sor. A szabályozás és a bírói gyakorlat kiszámíthatósága, valamint a hatósági késedelem időtartama folytán az indítványozónak (felperesnek) abszolút értelemben sem kellett hosszú ideig „félelemben lennie” az elkövetett vízszennyezés reparálására szolgáló bírság kiszabásáig.
- [50] Álláspontom szerint tehát a többségi döntés nem alkalmazta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kimunkált alkotmányossági tesztet. Emellett összességében nem mérlegelte megfelelően a perben felülvizsgált hatósági eljárás kiegyensúlyozottságát, mivel a bírságkiszabásra irányuló eljárás hossza nem volt jogsértő és nem volt olyan súlyú kérdés, amely kizárva a szabályozás céljának megvalósulását, az eljárást egészében alapjog-sértővé tette volna. Helyesen hivatkozott tehát a Kúria a megsemmisített ítéleti indokolásában arra, hogy az Fvr.-beli bírság kiszabására nyitva álló határidő „jogvesztő” jellegének kimondásával a közigazgatási szankció „[...] elvesztette preventív és kártalanítást célzó jellegét, jogvesztésre ítélte a „közjót”, kiüresítve magát a csatornabírság jogintézményét” (lásd a kúriai ítélet indokolásának [15] pontját). Az indítványozónak nem kellett helytállnia a környezetszennyezésért.
- [51] Mindezen indokok alapján álláspontom szerint az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybírósnak el kellett volna utasítania.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

[52] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

[53] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1201/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3354/2017. (XII. 22.) AB HATÁROZATA

bírói ítélet megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Veszprémi Törvényszék 2.Bf.559/2015/49. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt az I. rendű terheltre kiterjedően megsemmisíti. Az Alkotmánybíróság döntése az ítélet hatályát a többi terhelt vonatkozásában nem érinti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Veszprémi Törvényszék megismételt eljárásban 2016. november 29-én meghozott 2.Bf.559/2015/49. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítélet ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó pártatlanság követelményével, ugyanis a vádemelést megelőzően a nyomozási bíró előzetes letartóztatásról szóló döntését felülvizsgáló másodfokú tanács elnöke, illetve egy további tagja volt a későbbiekben az indítványozó ügyében eljáró ítélkező tanács elnöke, illetve tagja. E körben hivatkozik a hasonló tárgyú 34/2013. (XI. 22.) AB határozat és 21/2016. (XI. 30.) AB határozat megállapításaira. Az indítványozó álláspontja szerint továbbá abból az okból sem áll fenn a pártatlanság követelménye, hogy a megismételt eljárásban ugyanaz a tanács, illetve ugyanaz a bíró jár el, mint amelynek a döntését a felsőbb bírói fórum hatályon kívül helyezte. Esetében a másodfokú ítélet meghozatalában előadó bíróként, illetve a tanács tagjaként részt vett két bíró a megismételt eljárásban tanácselnökként, illetve a tanács tagjaként vett részt. A később hatályon kívül helyezett ítélet egy további bűncselekményben állapította meg az indítványozó bűnösségét, a kiszabott szabadságvesztés letöltendő részét ezzel 21 hónapról 60 hónapra emelte, majd a megismételt eljárásban nem találták bűnösnek e bűncselekmény elkövetésében, ugyanakkor a letöltendő szabadságvesztés tartamát 42 hónapra emelték. A több mint 6 évig elhúzódó eljárás alatt három különböző ítélet született, ebből kettőt közel azonos összetételű tanács hozott, mindkét esetben súlyosabb büntetést szabott ki, mindezt úgy, hogy két bíró is eljár a nyomozási szakaszban. Álláspontja szerint mindezek alapján nem várható el egy olyan tanácstól a pártatlanság követelménye, amely egyszer már hozott ítéletet, állást foglalt a bűnösség és a bizonyítékok kérdésben is, ráadásul úgy, hogy a nyomozás során is eljáró bíróként.

II.

- [3] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [4] Az indítvány megalapozott.

- [5] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [6] Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 32. § (3) bekezdése szerint az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt még nem bírálta el. Ebben az esetben az alkotmányjogi panasz soron kívül, az egyéb feltételek vizsgálata nélkül is visszautasítható. Minderről a főtítkárt tájékoztatta az indítványozó, aki a tájékoztatást követően visszavonta a felülvizsgálati kérelmét. Mivel az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel ekként nem utasította vissza az indítványt, az indítványozó pedig elhárította az eljárási akadályt, az Alkotmánybíróság megvizsgálta a befogadás egyéb feltételeit.
- [7] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [8] Jelen esetben az indítványozó az indítvánnyal érintett bírósági eljárásban terheltként szerepelt, így az egyedi ügyben érintett személynek minősül. A támadott ítélet az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, mellyel szemben jogorvoslatnak helye nincs. A Veszprémi Törvényszék döntése 2016. november 29-én kelt, az alkotmányjogi panaszt 2017. február 8-án adta postára, közvetlenül az Alkotmánybíróságnak címezve. Az indítványban foglaltak szerint az írásba foglalt jogerős ítéletet az indítványozó 2017. január 5-én vette át, ezzel kapcsolatban a bíróság tértivevény, illetve egyéb vétívet nem tudott csatolni. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 30. §-ában meghatározott hatvannapos határidőn belül előterjesztettnek tekintette az alkotmányjogi panaszt. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítvány határozott kérelmet is tartalmazott, ugyanis megjelölte az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét és indokolást arra nézve, miért sértette azokat a sérelmezett bírói döntés.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az indítványozó által is hivatkozott 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, illetve 21/2016. (XI. 30.) AB határozat már értelmezte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó követelményeket az ítélkező tanácsok összetételére vonatkozóan. E tekintetben az indítvány új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel. Ugyanakkor – figyelemmel a fenti két határozatban rögzített alkotmányos szempontrendszerre – vizsgálendő a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdése.
- [10] 2. Az idézett alkotmánybírósági határozatok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárás részét képező pártatlanság követelményét vizsgálták a büntetőeljárásokban ítélkező tanácsok összetételét illetően. Mindkét határozat alkotmányos követelményt fogalmazott meg arra alapozva, hogy kétely övezheti az ítélkező bírák pártatlanságát, ugyanis a vádemelést megelőzően nyomozási bírói jogkörben eljárva (a nyomozási bíró jogkörében eljáró törvényszéki egyesbíróként, illetve a nyomozási bíró, valamint törvényszéki egyesbíró döntései elleni jogorvoslat alapján eljáró másodfokú bírói tanács tagjaként) az előzetes letartóztatás elrendeléséhez vagy fenntartásához szükséges gyanú megalapozottságát illetően döntést hoztak. A megalapozott gyanú nem más, mint a bűnösség nagyfokú valószínűsítése, amelyet kizárólag a meglévő bizonyítékok számbavétele és korlátozott értékelése alapján lehet megállapítani, vagy fennállását ellenőrizni. Ebből következően a bűnösségről, és a megalapozott gyanú fennállásáról történő döntés közötti határvonal bizonytalanná

válhat, amelynek eredményeként a bírót a megalapozott gyanú fennállásáról kialakított előzetes álláspontja képes befolyásolni az ügy későbbi megítélésében. Mindemellett e döntés meghozatala érdekében olyan tényeket, bizonyítékokat is megismerhetnek és azokról szükségképpen előzetesen állást foglalnak az érintett bírók, amelyeket a későbbiekben, az ítélezés során már nem használnak fel {részletesen: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [44], [51]–[52], [54]; 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [41]–[43]}.

- [11] Az indítványozó csatolta a Veszprém Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 2010. szeptember 30-án meghozott 2.Bnyf.249/2010/2. számú végzését, mellyel az indítványozó előzetes letartóztatását elrendelő nyomozási bíró által hozott határozatát az eljáró tanács helybenhagyta. E tanács tagjai közül kettő az indítvánnyal támadott ítélet meghozatalában is részt vett. Csatolta továbbá a Veszprém Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 2011. június 23-án meghozott 2.Bkf.525/2011/3. számú végzését, mellyel a tárgyalás előkészítése során az előzetes letartóztatás meghosszabbításáról hozott végzést hagyta helyben az eljáró tanács, hasonló összetételben.
- [12] Látható tehát, hogy az indítványozó által sérelmezettek a vádemelést megelőzően meghozott végzés vonatkozásában megegyeznek a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban vizsgáltakkal. A vádemelést megelőzően a nyomozási bíró határozata elleni jogorvoslat alapján eljáró másodfokú bírói tanács két tagja is részt vett a jogerős ítélet meghozatalában. A 34/2013. (XI. 22.) AB határozatban az Alkotmánybíróság nem állapított meg alaptörvényellenességet és a vizsgált döntéseket nem semmisítette meg, mely döntését három körülményre alapozta: figyelembe vette a felülbírálat terjedelmét a másodfokú eljárásban, a kizárással kapcsolatos akkori bírói gyakorlatot, továbbá azt, hogy a felülbírálatot elvégző tanács tagjait nem érintette kizárási szabály (Indokolás [57]). Ezzel szemben a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat alaptörvény-ellenességet állapított meg és megsemmisítette a támadott kúriai ítéletet, tekintettel arra, hogy a kizárással érintett bíró a Kúria eljáró tanácsának tagja volt, így a döntést végső jogorvoslati fórum hozta (Indokolás [45]). Az Alkotmánybíróság a jogkövetkezmények vonatkozásában szintén követi ez utóbbi fenti döntésben foglaltakat, tekintettel arra, hogy nem követte felülvizsgálati eljárás a másodfokú döntést, így az tekinthető olyan végső, végleges döntésnek, amelynek meghozatalában olyan bírók jártak el, akiknek pártatlanságához a fenti indokok szerint kétely fűződik. Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy e döntésével nem azt kéri számon az eljáró bíróságon, hogy nem követte a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megállapított alkotmányos követelményt, hiszen döntésének meghozatala korábbi, mint az AB határozat Magyar Közlönyben való megjelenése. Ez azonban nem változtat a fennálló alaptörvény-ellenes helyzeten. Az alkotmányjogi panasz jogorvoslati jellege pedig megköveteli, hogy az indítványozó alapjogát ért sérelem ne maradjon orvoslás nélkül.
- [13] Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság a támadott ítéletet megsemmisítette. Az indítványozó I. rendű terhelt volt a büntetőeljárásban, rajta kívül még három másik terheltre terjed ki a jogerős ítélet hatálya. Mivel azonban az alkotmányjogi panasz eljárás csak az indítványozó és a bíróság közötti közjogi jogviszonyt érintette, a többi vádlott nem részese az Alkotmánybíróság eljárásának, ezért az Alkotmánybíróság csak az indítványozó vonatkozásában semmisítette meg a támadott ítéletet, így határozata a többi terheltre nem terjed ki, így a meghozott döntés az ítélet hatályát az ő vonatkozásukban nem érinti.
- [14] 3. Az indítvány azon elemét, mely szerint a megismételt eljárásban ugyanaz a tanács, illetve ugyanaz a bíró jár el, mint amelynek a döntését a felsőbb bírói fórum hatályon kívül helyezte, az Alkotmánybíróság döntés megsemmisítésére tekintettel nem vizsgálta. Utal ugyanakkor arra az Alkotmánybíróság, hogy a hivatkozott határozata az eljárás korábbi, vagyis a bírósági szakaszt megelőző szakaszában eljáró, nyomozási bírói feladatokat ellátó bírók vonatkozásában állapítanak meg alkotmányos követelményt, vagyis csak különböző eljárási szakaszokra vonatkoznak, azonos eljárási szakaszokban hozott döntésekre (így az azonos eljárási szakaszban hozott különböző határozatok felülbírálatára, vagy – hacsak a Be. másként nem rendelkezik –, a másodfokú és a hatályon kívül helyezést követően megismételt eljárásokra) nem. Az azonos eljárási szakaszban hozott döntések az eljáró bíró vagy bírói tanács összetétele szempontjából nem hozhatók összefüggésbe a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal {3096/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [10]}. Hasonlóképpen nem vizsgálta érdemben azt sem, hogy felveti-e a pártatlanság kételyét, ha a tárgyalás előkészítése során az előzetes letartóztatás meghosszabbításáról hozott végzést helybenhagyó tanács tagjai vesznek részt a későbbiekben az ítélet meghozatalában.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [15] Nem értek egyet a határozattal, a bírói döntés megsemmisítésével.
- [16] A vizsgált bírói döntést a testület a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatra, illetve a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatra hivatkozva semmisíti meg. Nem értettem egyet ezekkel a határozatokkal, mert alkotmányos követelményi formában állapítottak meg egy – a törvényből korábban hiányzó – kizárási okot: „a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el”. A bírákra vonatkozó kizárási ok megalkotását – a hivatkozott határozatoktól eltérően – jogalkotói feladatnak tartottam. A fenti határozatokhoz fűzött különvéleményemben kifejtettem, hogy a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalmának hiányát mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításával, s így jogalkotással tartottam pótolhatónak, nem pedig alkotmányos követelmény megállapításával. (Ezt támasztja alá egyebek mellett az is, hogy a jogalkotó a törvényből hiányzó kizárási okot utóbb – tehát még ugyanennek a kizárási oknak alkotmányos követelményi formában történő megállapítását követően is – szükségesnek tartotta tételesen törvénybe foglalni: az egyes büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2017. évi XXIX. törvény 1. §-ával.)
- [17] A jelen határozat mérvadónak tekinti a korábbi döntésekben foglaltakat, a vitatott alkotmányos követelményt, s ennek alapján semmisíti meg a bírói döntést. Miután az alkotmányos követelmény megállapításával nem értettem, illetve nem értek egyet, a megállapított alkotmányos követelmény alapján a jelen bírói döntés megsemmisítését nem tudom elfogadni.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/505/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3355/2017. (XII. 22.) AB HATÁROZATA**alkotmányjogi panasz elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Szolnoki Törvényszék 8.B.551/2013/49., a Szegedi Ítéltábla Bf.II.466/2015/8., illetve a Kúria Bfv.III.907/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Papp Gábor ügyvéd, Papp Gábor Ügyvédi Iroda, 1067 Budapest, Csengery u. 76., I/6.; dr. Fancsali Ágnes ügyvéd, Fancsali és Társa Ügyvédi Iroda, 5000 Szolnok, Szigligeti út 2.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Szolnoki Törvényszék 2015. március 16-án kelt 8.B.551/2013/49., a Szegedi Ítéltábla 2016. március 24-én kelt Bf.II.466/2015/8., illetve a Kúria 2016. december 6-án kelt Bfv.III.907/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó pártatlanság követelményével, ugyanis az eljáró bírói fórumok nem észlelték, hogy az elsőfokú döntést hozó tanács elnöke az eljárás korábbi szakaszában, mint az előzetes letartóztatás elrendelése tárgyában döntést hozó másodfokú tanács tagja vett részt. Az indítványozó csatolta a Szolnoki Törvényszék mint másodfokú bíróság 6.Bnf.274/2012/2. számú végzését, melyben a bíróság az elsőfokú végzést megváltoztatva elrendelte az indítványozó előzetes letartóztatását. Az indítványozó – hivatkozva az Alkotmánybíróság hasonló tárgyú 34/2013. (XI. 22.) AB határozatára, valamint a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatára – kiemelte, hogy az előzetes letartóztatás tárgyában hozott végzéssel szembeni fellebbezés elbírálása során eljáró másodfokú tanács szükségképpen előzetesen állást foglal a bizonyítékokról és a megalapozott gyanú meglétéről, továbbá vizsgálnia kell az előzetes letartóztatás egyéb, különös feltételeit, így az, ha e tanács valamelyik tagja utóbb dönt a bűnösség kérdésben is, a pártatlanság követelményének sérelmét okozza. Tekintettel arra, hogy a felülbírálatnak ki kell terjednie a megtámadott döntésre és az azt megelőző eljárásra, a másodfokú bíróságnak hivatalból észlelnie kellett volna az eljárási hibát, emiatt pedig a másodfokú döntés is alaptörvény-ellenes.

II.

- [3] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [4] Az indítvány nem megalapozott.
- [5] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [6] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [7] Jelen esetben az indítványozó az indítvánnyal érintett bírósági eljárásokban terheltként szerepelt, így az egyedi ügyben érintett személynek minősül. A támadott kúriai ítélet az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, mellyel szemben jogorvoslatnak helye nincs. A kúriai döntés 2016. december 6-án kelt, az alkotmányjogi panasz 2017. február 3-án érkezett az elsőfokú bíróságra, így az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. §-ában meghatározott hatvannapos határidőn belül nyújtotta be. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítvány határozott kérelmet is tartalmazott, ugyanis megjelölte az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét és indokolást arra nézve, miért sértette azokat a sérelmezett bírói döntés.
- [8] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az indítványozó által is hivatkozott 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, illetve 21/2016. (XI. 30.) AB határozat már értelmezte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó követelményeket az ítélező tanácsok összetételére vonatkozóan. E két döntést egészítette ki a 25/2017. (X. 17.) AB határozat a Be. időközbeni módosítása és annak eredményeként az alkotmányos követelmény alkalmazhatósága vonatkozásában. E tekintetben az indítvány új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel. Ugyanakkor a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vet fel, hogy ezen határozatokban megfogalmazott követelmények mennyiben érvényesültek a konkrét ügyben.
- [9] 2. Az idézett alkotmánybírói határozatok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárás részét képező pártatlanság követelményét vizsgálták a büntetőeljárásokban ítélező tanácsok összetételét illetően. Mindkét határozat alkotmányos követelményt fogalmazott meg arra alapozva, hogy kétely övezheti az ítélező bírák pártatlanságát, ugyanis a vádemelést megelőzően nyomozási bírói jogkörben eljárva (a nyomozási bíró jogkörében eljáró törvényszéki egyesbíróként, illetve a nyomozási bíró, valamint törvényszéki egyesbíró döntései elleni jogorvoslat alapján eljáró másodfokú bírói tanács tagjaként) az előzetes letartóztatás elrendeléséhez vagy fenntartásához szükséges gyanú megalapozottságát illetően döntést hoztak. A megalapozott gyanú nem más, mint a bűnösség nagyfokú valószínűsítése, amelyet kizárólag a meglévő bizonyítékok számbavétele és korlátozott értékelése alapján lehet megállapítani, vagy fennállását ellenőrizni. Ebből következően a bűnösségről, és a megalapozott gyanú fennállásáról történő döntés közötti határvonal bizonytalanná válhat, amelynek eredményeként a bírót a megalapozott gyanú fennállásáról kialakított előzetes álláspontja képes befolyásolni az ügy későbbi megítélésében. Mindemellett e döntés meghozatala érdekében olyan tényeket, bizonyítékokat is megismerhetnek és azokról szükségképpen előzetesen állást foglalnak az érintett bírók, amelyeket a későbbiekben, az ítékezés során már nem használnak fel {részletesen: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [44], [51]–[54]; 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [41]–[43]}.
- [10] Az indítványozó csatolta a Szolnoki Törvényszék mint másodfokú bíróság 6.Bnf.274/2012/2. számú végzését, mellyel a nyomozási bíró elsőfokú döntését megváltoztatva elrendelték az indítványozó előzetes letartóztatását. A döntés meghozatalában részt vett egy bíró, aki az elsőfokú ítélet meghozatalában is részt vett a későbbiekben. Az indítványozó által sérelmezettek a vádemelést megelőzően meghozott végzés vonatkozásában meg egyeznek a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban vizsgáltakkal, a támadott döntés meghozatalában olyan bíró járt el, akinek pártatlanságához a fenti indokok szerint kétely fűződik.
- [11] A 34/2013. (XI. 22.) AB határozatban az Alkotmánybíróság nem állapított meg alaptörvény-ellenességet és a vizsgált döntéseket nem semmisítette meg, mely döntését három körülményre alapozta: figyelembe vette a felülbírálat terjedelmét a másodfokú eljárásban, a kizárással kapcsolatos akkori bírói gyakorlatot, továbbá azt, hogy a felülbírálatot elvégző tanács tagjait nem érintette kizárási szabály. Eszerint a felülbírálat fellebbezés ese-

tén az elsőfokú eljárás teljes revízióját jelenti, a másodfokú bíróság az ítéletet a tényállás megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, valamint intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit a másodfokú bíróság arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett. Sor került tehát azon döntés revíziójára, amelynek meghozatalában kizárással érintett bíró vett részt, emellett a teljes elsőfokú bírósági eljárás felülbírálatát elvégző ítélőtáblai tanács egyetlen tagját sem érintette a vizsgált kizárási szabály, továbbá az akkori bírói gyakorlat szerint nem minősült kizártnak az elsőfokon eljáró bíró. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a büntetőügyben hozott bírói döntéseket az alkotmányjogi panaszokban felhívott alaptörvény-ellenesség nem befolyásolhatta érdemben, a tisztes eljárás helyrehozhatatlan sérelme a büntető ügyben nem volt megállapítható (Indokolás [57]). A 21/2016. (XI. 30.) AB határozat alaptörvény-ellenességet állapított meg és megsemmisítette a támadott kúriai ítéletet, tekintettel arra, hogy a kizárással érintett bíró a Kúria eljáró tanácsának tagja volt, így a döntést végső jogorvoslati fórum hozta (Indokolás [45]).

- [12] 3. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az Alaptörvény 28. cikke nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3059/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ugyanakkor az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik – az Alaptörvénnyel összhangban történő jogértelmezés megvalósulásának biztosítása pedig végső soron az Alkotmánybíróság feladata. Ennek keretében érdemben vizsgálhatja a bírói jogértelmezés hibájára alapított alkotmányjogi panaszt, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban volt, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}.
- [13] Az Alaptörvény 28. cikkéből fakadóan a bíróságnak azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17], 20/2016. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [50]}, ha nem így tesz, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}. Ezen alapjogi érintettség vizsgálata kiterjed az Alkotmánybíróság által meghatározott alkotmányos követelmények figyelembe vételére és az azoknak megfelelő döntések meghozatalára is. Az alkotmánybírósági határozat rendelkező részébe foglalt alkotmányos követelmény a bíróságokra kötelező, és attól eltérő jelentést nem tulajdoníthatnak az adott jogszabályi rendelkezésnek.
- [14] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza azonban, hogy a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatával az ügyek sokféleségét és a jogbiztonságot mérlegelve nem rendelte el a lezárt ügyek felülvizsgálatát, a határozat meghozatalakor jogerősen befejezett ügyek tekintetében e döntés nem hozott létre új jogorvoslati okot, és az alkotmányjogi panasz benyújtására rendelkezésre álló lejárt határidőket sem élesztette fel. Azt is ki kell emelni ugyanakkor, hogy az abban meghatározott alkotmányos követelmény köti az eljáró bíróságokat. Az alkotmányos követelmény figyelembe vételének elmulasztását az Alkotmánybíróság utólag, megfelelő alkotmányjogi panasz alapján, esetről esetre állapítja meg {25/2017. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [32]–[34]}. Az alkotmányos követelmény figyelembe vétele alóli egyik – a leírtak szerint már a 34/2013. (XI. 22.) AB határozat által is figyelembe vett – kivétel, ha a nyomozási szakaszban eljárás miatti kizárási ok ugyan megállapítható a perbíróval (vagy eljáró tanács tagjával) szemben, de az így hozott ítéletet a későbbiekben érdemben felülvizsgálja olyan bírói tanács, amelynek tagjaival szemben kizárási ok már nem áll fenn.
- [15] 4. Jelen ügyben a fenti körülményeket összességében mérlegelve – figyelemmel tehát arra, hogy az ügyben kizárással érintett bíró járt el, azonban erre az elsőfokú eljárásban került sor, továbbá a döntés másodfokú revíziója is megtörtént, illetve felülvizsgálati eljárás is folyt az ügyben, mely eljárások során nem merült fel a tanácsok összetételével kapcsolatban kifogás, végül pedig arra, hogy az első- és másodfokú döntést az Alkotmánybíróság 21/2016. (XI. 30.) AB határozatát megelőzően hozták, így az abban meghatározott alkotmányos követelményt nem is követhették a bíróságok – az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nem következett be

a tisztességes eljárás olyan helyrehozhatatlan sérelme, amely a támadott elsőfokú ítélet alaptörvény-ellenességét okozta volna. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [16] Határozatában az Alkotmánybíróság a sérelmezett bírói döntések felülvizsgálatánál a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatra, illetve a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatra támaszkodik. Nem értettem egyet ezekkel a határozatokkal, mert alkotmányos követelményi formában állapítottak meg egy – a törvényből korábban hiányzó – kizárási okot: „a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el”. A bírákra vonatkozó kizárási ok megalkotását – a hivatkozott határozatoktól eltérően – jogalkotói feladatnak tartottam. A fenti határozatokhoz fűzött különvéleményemben kifejtettem, hogy jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalmának hiányát mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításával, s így jogalkotással tartottam pótolhatónak, nem pedig alkotmányos követelmény megállapításával. (Ezt támasztja alá egyebek mellett az is, hogy a jogalkotó a törvényből hiányzó kizárási okot utóbb – tehát még ugyanennek a kizárási oknak alkotmányos követelményi formában történő megállapítását követően is – szükségesnek tartotta tételesen törvénybe foglalni: az egyes büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2017. évi XXIX. törvény 1. §-ával.)
- [17] A jelen határozat mérvadónak tekinti a korábbi döntésekben foglaltakat, a vitatott alkotmányos követelményt, s ennek alapján bírálja el az indítványt, illetve foglal állást a sérelmezett bírói döntésekről. Miután az alkotmányos követelmény megállapításával nem érttem, illetve nem értek egyet, a megállapított alkotmányos követelménynek a jelen ügyre történő alkalmazását, az érintett bírói döntésekről az alkotmányos követelmény alapján történő érdemi állásfoglalást nem tudom elfogadni.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/515/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3356/2017. (XII. 22.) AB HATÁROZATA**alkotmányjogi panasz elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 7. § (2) bekezdés *b)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 10. § (3) bekezdésének „11. § (3) bekezdésében és 13. §-ában foglaltak kivételével” szövegrésze, 11. § (3) bekezdése és 12. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] 1. Az indítványozó az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 7. § (2) bekezdés *b)* pontja, 10. § (3) bekezdésének „11. § (3) bekezdésében és 13. §-ában foglaltak kivételével” szövegrésze, 11. § (3) bekezdése és 12. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte 2011-ben kelt utólagos norma-kontroll indítványában. Az indítványozó 2012. március 30-án előterjesztett levelében indítványát az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 71. § (3) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszként megújította.
- [2] Ebben kifogásolta, hogy az orvosi titoktartás követelményét törvényi előírás alapján „meg lehet törni” [Eütv. 7. § (2) bekezdés *b)* pontja], azaz amennyiben törvény teszi kötelezővé az adatkezelést, úgy az adatkezelő mentesül a titoktartási kötelezettsége alól. Az indítványozó álláspontja szerint ez a törvényi rendelkezés nincs összhangban az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 19. §-ával, ugyanis ahhoz képest tágítja az információs önrendelkezési jog korlátozásának lehetőségét. Az Infotv. 19. §-a ezt csak – indokoltan – szűk körben teszi lehetővé, így többek között nemzetbiztonsági, honvédelmi, bűnmegelőzési érdekből. Sérülni vélte az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését is, mivel az orvosi titoktartás illetén feloldása egyrészt ellentmond az Európai Unió Bírósága esetjogának, illetve az Európa Tanács és a Miniszterek Tanácsa 1997. február 13-án kelt R(97) 5. számú, az egészségügyi adatok kezeléséről szóló ajánlásában foglaltaknak. Az indítvány azt állítja, hogy az Eütv. lényegében „kényszer adatkezelést” valósít meg, amely sérti az Alaptörvény II. cikkét (emberi méltóság), VI. cikk (1) és (2) bekezdését (magánélet és személyes adatok védelme) és a XXVIII. cikk (7) bekezdését (jogorvoslathoz való jog).
- [3] Az indítványozó továbbá azt sérelmezte, hogy amennyiben az érintett önként fordul az egészségügyi ellátóhoz, adatainak kezeléséhez való hozzájárulását – ellenkező nyilatkozat hiányában – megadottnak kell tekinteni (azaz vélelmezni kell) [Eütv. 12. § (2) bekezdése]. Érvelése szerint valójában itt is kényszer adatkezelésről van szó, amelynek következtében a páciens az adatai feletti rendelkezési jogát egyértelműen és véglegesen elveszíti. Mindez ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével (jogbiztonság), és VI. cikk (2) bekezdésével (személyes adatok védelme).
- [4] Az indítványozó szintén megsemmisíteni kérte az Eütv. 2011. április 1-jétől hatályos azon előírásait is [Eütv. 10. § (3) bekezdés „11. § (3) bekezdésében és 13. §-ában foglaltak kivételével” szövegrésze, 11. § (3) bekezdése], amelyek felhatalmazzák a háziorvosokat, hogy az OEP adatbázisából pácienseik teljes egészségügyi élettörténetét lekérdezzék. Érvelése szerint a szerzett jogot elvonó, visszamenőleges kényszerintézkedésként elrendelt adatkezelés nem felel meg sem az adatkezelés nemzetközi előírásainak, sem az Infotv.-nek, és így sérti az Alap-

törvény B) cikk (1) bekezdését (jogbiztonság), II. cikkét (emberi méltóság), a VI. cikk (1) és (2) bekezdését (magánélet és személyes adatok védelme).

- [5] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó hivatkozott az egészségügyi adatok kezelésére vonatkozó szabályozás kapcsán az Európa Tanácsnak az emberi lény emberi jogainak és méltóságának a biológiai és az orvostudomány alkalmazására tekintettel történő védelméről szóló, Oviedo-ban, 1997. április 4-én kelt Egyezménye 2. és 10. cikkének, valamint az Európai Parlament és a Tanácsnak a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 95/46/EK irányelve 6., 7. és 14. cikkének a sérelmére is.
- [6] Az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette azt, hogy összefér-e az információs önrendelkezési joggal az olyan törvényi felhatalmazás, amely úgy teszi lehetővé az egészségügyi adatok továbbítását, hogy annak egyetlen feltételül csak a törvényi szintű szabályozást támasztja. Az orvosi titoktartás feloldására adott széles körű jogalkotási felhatalmazás ugyanis jelen esetben különleges (egészségügyi) adatok védelmének sérelmével járhat. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt 2012. november 12-i ülésén befogadta.

II.

- [7] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

(2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [8] 2. Az Eüatv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„7. § (2) Az adatkezelő mentesül a titoktartási kötelezettség alól, ha
b) az egészségügyi és személyazonosító adat továbbítása törvény előírásai szerint kötelező.”

„10. § (2) A 4. § (1) bekezdése szerinti adatkezelés és adatfeldolgozás esetén az érintett betegségével kapcsolatba hozható minden olyan egészségügyi adat továbbítható, amely a gyógykezelés érdekében fontos, kivéve, ha ezt az érintett írásban kifejezetten megtiltja. Ennek lehetőségéről a továbbítás előtt az érintettet tájékoztatni kell. A 13. § szerinti esetekben az érintett tiltása ellenére is továbbítani kell az egészségügyi és személyazonosító adatot.

(3) A (2) bekezdés szerinti adattovábbítás esetén sem lehet – a 11. § (3) bekezdésében és a 13. §-ban foglaltak kivételével – az érintett hozzájárulása nélkül továbbítani a továbbítás idején fennálló betegséggel össze nem függő, korábbi betegségre vonatkozó egészségügyi adatokat.”

„11. § (3) A háziorvos a 4. § (1) bekezdése szerinti cél érdekében – amennyiben az érintett ezt írásban nem tiltotta meg – jogosult a hozzá bejelentkezett biztosított által a kötelező egészségbiztosítás terhére igénybevett egészségügyi ellátás adatairól tudomást szerezni úgy, hogy az adatokat az egészségbiztosítási szerv elektronikus lekérdezés formájában biztosítja számára. Az érintettet a háziorvos írásban vagy szóban tájékoztatja a tilta-

kozás lehetőségéről. Az érintett a tiltakozását az egészségbiztosítási szerv részére személyesen vagy postai úton juttatja el.” (2011. április 1. – 2013. december 31. között hatályos szöveg)

„11. § (3) Az érintett háziorvosa és a kezelését végző orvos a 4. § (1) bekezdése szerinti cél érdekében – ha az érintett ezt írásban nem tiltotta meg – jogosult az érintett által a kötelező egészségbiztosítás terhére igénybevett egészségügyi ellátás adatairól tudomást szerezni úgy, hogy az adatokat az egészségbiztosítási szerv elektronikus lekérdezés formájában biztosítja számára. A háziorvos a hozzá bejelentkezett biztosított adatait ismerheti meg. Az érintettet a kezelést végző orvos írásban vagy szóban tájékoztatja a tiltakozás lehetőségéről. Az érintett a tiltakozását az egészségbiztosítási szerv részére személyesen, postai úton vagy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény szerinti elektronikus úton juttatja el.” (2014. január 1-től hatályos szöveg)

„12. § (2) Abban az esetben, ha az érintett önként fordul az egészségügyi ellátóhálózathoz, a gyógykezeléssel összefüggő egészségügyi és személyazonosító adatainak kezelésére szolgáló hozzájárulását – ellenkező nyilatkozat hiányában – megadottnak kell tekinteni, és erről az érintettet (törvényes képviselőjét) tájékoztatni kell.”

III.

- [9] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában felhívta az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésébe foglalt alkotmányjogi szabályokat. Az Alaptörvény Q) cikk (1)–(3) bekezdései Magyarország nemzetközi elköteleződésével és a nemzetközi életben képviselt értékrendszerével összefüggő általános alkotmányjogi célokat és elvárásokat, valamint a nemzetközi és a magyar jog kapcsolatrendszerére vonatkozó alapvető szabályokat határozzák meg [lásd például: 12/2013. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [46]]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy bár az Alaptörvényben biztosított alapvető jogok értelmének meghatározása során nem hagyhatja figyelmen kívül Magyarország által vállalt nemzetközi jogi kötelezettségeket [3212/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [9] és 3027/2017. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [11]], az Alaptörvény Q) cikkében foglalt alkotmányjogi szabályok nem tekinthetők Alaptörvényben biztosított jogoknak, így vélt sérelmükre alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd hasonlóan: 3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [13]].
- [10] Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján csak az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész és az alapvető jogok biztosa indítványozhatja.
- [11] A fentiekre tekintettel az indítványnak a Q) cikkre alapozott részét az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [12] 2. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére is. Álláspontja szerint a sérelmezett jogszabályi rendelkezések részben sértik a normavilágosságot [Eüatv. 12. § (2) bekezdése], részben pedig visszamenőleges hatállyal bírnak [Eüatv. 11. § (3) bekezdése]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdésére csak a kellő felkészülési idő hiányára, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára tekintettel alapítható alkotmányjogi panasz [pl. 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91], 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [13] A normavilágosság sérelmére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint tehát nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani, a visszamenőleges hatályú jogalkotás tekintetében viszont az indítványozó nem terjesztett elő az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének megfelelő határozott kérelmet, mivel nem indokolta meg, hogy a sérelmezett törvényi rendelkezés miért sérti a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálta az Alaptörvény B) cikkével kapcsolatos indítványi elemeket. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben a vonatkozásában az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [14] 3. Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény II. cikkét és a VI. cikk (1) bekezdését is, azonban az emberi méltóság és a magánélet védelmének sérelmét csak állította, de nem indokolta meg az alapjogsérelem mibenlétét, így az indítványozó e kérelme nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltaknak. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben a vonatkozásában is visszautasította az Abtv. 64. § d) pontja alapján.

- [15] 4. Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy az indítványozó részben az Eütv. olyan rendelkezéseinek az alkotmányossági vizsgálatát is kérte (Eütv. 10–12. §), amelyeket az Alkotmánybíróság a 67/2011. (VIII. 31.) AB határozatban (ABH 2011, 367.; a továbbiakban: Abh.) már vizsgált az Alkotmány 8. § (2) bekezdése, 54. § (1) bekezdése és 59. § (1) bekezdése tükrében. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban az Eütv. 10. § (1) bekezdése tekintetében alkotmányos követelményt állapított meg, a 10–12. §-ok tekintetében pedig az alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt elutasította.
- [16] A 13/2013. (VI. 17.) AB határozat szerint a negyedik Alaptörvény módosítással hatályon kívül helyezett alkotmánybíróági határozatokban kidolgozott érvek, jogelvek és alkotmányossági összefüggések felhasználhatók az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések elbírálásakor is: „ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indoklásába történő beillesztése” [13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]].
- [17] A 3110/2013. (VI. 4.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy tekintettel arra, hogy az Alkotmány 59. § (1) bekezdés utolsó fordulata („mindenkit megillet [...] a személyes adatok védelméhez való jog”) és az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdés első fordulata („Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez”) tartalmilag megegyezik, az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény értelmezési szabályainak keretei között – irányadónak tekinti a személyes adatok védelmével összefüggésben a korábbi Alkotmányon alapuló határozatokban kifejtett elvi jellegű megállapításokat (Indokolás [49]).
- [18] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Alaptörvény értelmezési szabályait az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése tartalmazza, amely szerint az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a Nemzeti hitvallással és a történeti alkotmány vívmányaival összhangban kell értelmezni. Mivel a két idézett alkotmánybíróági határozat csak utalt az értelmezési szabályoknak való megfelelésre, de nem nevesítette őket, ezért indokolt annak kiemelése, hogy tárgyi ügyben a személyes adatok védelmével kapcsolatban kialakított korábbi alkotmánybíróági gyakorlat hivatkozhatósága az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése alapján is megalapozott.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban tett megállapításokat – a fentiek alapján – irányadónak tekintette jelen ügyben is. Az Abh. szerint a – panaszos által ebben az ügyben is – támadott törvényi rendelkezések (Eütv. 10–12. §) az információs önrendelkezési jogot és a magánélethez való jogot nem korlátozzák, vagy a korlátozás alkotmányosan indokolható az alábbiak szerint.
- [20] Az Eütv. 10. § (1) bekezdése – a 4. § (1)–(3) bekezdésében szereplő célok érdekében – lehetővé teszi a személyazonosító és az egészségügyi adatok továbbítását és összekapcsolását mind az egészségügyi ellátóhálózaton belül, mind az egészségügyi ellátóhálózat és az egészségbiztosítási szerv között. Az egészségügyi ellátóhálózaton belüli adattovábbítás esetében az Eütv. 4. § (1) bekezdésében meghatározott célok (gyógyítás, megelőzés, betegjogok védelme, népegészségügyi, járványügyi intézkedések) megalapozzák az információs önrendelkezési jog és a magánélethez való jog alkotmányos korlátozását az egészséghez való jog érvényesülése érdekében, azaz a korlátozás indokolt, szükséges és arányos. Az Eütv. 4. § (2) bekezdésében 27 pontba szedve szerepelnek az egészségügyi rendszerrel és betegellátással kapcsolatos célok, egyéb más adatkezelési okokkal együtt. Az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményként állapította meg, hogy e célok érdekében csak akkor kerülhet sor az adatok továbbítására, összekapcsolására, ha azok az egészségügyi és betegellátó rendszer működésével közvetlenül összefüggnek. Az Eütv. 4. § (3) bekezdése szerint a fentiekben meghatározott céloktól eltérő célból is sor kerülhet az adatkezelésre, ha ahhoz az érintett hozzájárul. Az érintett (beteg) hozzájárulása ekkor épp azt teszi lehetővé, hogy éljen információs önrendelkezési jogával és maga dönthessen arról, lehetővé teszi-e vagy megtiltja egészségügyi adatai továbbítását. Az egészségügyi ellátó és az egészségbiztosítási szerv közötti adattovábbítás esetében pedig a korlátozás igazolható az egészséghez és a szociális (társadalombiztosítási) ellátáshoz való jog biztosítása okán.
- [21] Az Eütv. 11. § (3) bekezdése a háziorvos számára biztosít lehetőséget arra, hogy a 4. § (1) bekezdése szerinti célok érdekében tudomást szerezhessen a beteg által a kötelező egészségbiztosítás terhére igénybevett egészségügyi ellátásokról. A beteg azonban írásban megtilthatja az adatok továbbítását, így információs önrendelkezési joga nem sérül.
- [22] Az Eütv. 12. §-a úgy rendelkezik, hogy az egészségügyi és személyazonosító adatoknak az érintett általi szolgáltatása önkéntes, kivéve az egészségügyi ellátás igénybevételéhez szükséges adatokat. Ha az érintett önként fordul az egészségügyi ellátóhálózathoz az adatkezelésre vonatkozó nyilatkozatát – ellenkező nyilatkozata hiányában – megadottnak kell tekinteni, ha pedig az érintett sürgősségi ellátást vesz igénybe, vagy belátási képes-

sége hiányzik, hozzájárulását vélelmezni kell. Az Abh. szerint az önkéntes adatszolgáltatás esetében az Eüatv. egyéb rendelkezéseiből fakadóan az ellátót tájékoztatási kötelezettség terheli, így az érintett információs önrendelkezési joga nem sérül. A vélelmezett hozzájárulás esetében pedig az egészséghez való jog érdekében szükséges és arányos az információs önrendelkezési jog korlátozása.

- [23] Az alkotmányjogi panasz e körben tehát valóban alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket nem vet fel, mivel azokat az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már érdemben elbírálta.
- [24] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Eüatv. 10. § (3) bekezdésével, 11. § (3) bekezdésével és 12. § (2) bekezdésével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszt érdemben az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [25] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó ugyan az Eüatv. egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítását kérte, azonban indítványában részben – az adattovábbításhoz való hozzájárulás megadása és az adatkezelés elleni tiltakozás tekintetében – a norma gyakorlati alkalmazását, illetve annak betartását kifogásolta.
- [26] Az Alkotmánybíróság a továbbiakban ezért csak azt vizsgálta, hogy az Eüatv. 7. § (2) bekezdés b) pontja sérti-e az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdését és a XXVIII. cikk (7) bekezdését.

IV.

- [27] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [28] 1. Az indítványozó az Eüatv. 7. § (2) bekezdés b) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. A támadott rendelkezés szerint a gyógykezelés céljából történő adatkezelés során az adatkezelő mentesül az orvosi titoktartási kötelezettsége alól, ha az egészségügyi és személyazonosító adat továbbítása törvény előírása alapján kötelező. Az indítványozó értelmezése szerint az állam egészségügyi adatok kezelését, továbbítását bármilyen tárgykörben elrendelheti, az adatkezelés egyetlen korlátja formai: azt csak törvényben lehet előírni. Úgy véli tehát, hogy az Országgyűlés a célhoz kötöttség elvét figyelmen kívül hagyva törvénnyel elrendelheti személyes adatok kezelését, akkor is, ha az a szabályozás tárgyából nem következne. Álláspontja szerint a támadott törvényi rendelkezés lehetővé teszi, hogy az állam a személyes egészségügyi adatainkat felvilágosítás, beleegyezés és jogorvoslat nélkül – mintegy kényszerintézkedésként – gyűjthesse, továbbíthassa.
- [29] Az indítványozó véleménye szerint a kényszer jelen esetben ott jelentkezik, hogy az állam választás elé állítja a betegeket: amennyiben igénybe veszik a kötelező társadalombiztosítási ellátásokat, úgy egészségügyi adataikat az Eüatv. alapján kezelni, továbbítani fogják, ellenkező esetben egészségüket, életüket veszélyeztetik. Az állam tehát lényegében rákényszeríti a betegeket, hogy személyes adataikat az állam rendelkezésére bocsássák. Az Eüatv. egyéb rendelkezéseiből következően pedig az így megszerzett adatok a társadalombiztosítási ellátórendszeren belül, a beteg akaratától függetlenül – lényegében szabadon – áramolhatnak.
- [30] 1.1. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már vizsgálta az Eüatv.-nek egyes, az orvosi titoktartást feloldó konkrét rendelkezéseit (Eüatv. 10–13. §§). Mint az fentebb már kifejtésre került, az Abh.-ban az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy amennyiben az egészségügyi adatok kezelése nem az érintett hozzájárulásán alapul, hanem azt törvény – akár maga az Eüatv., akár más törvény – rendeli el, úgy szükséges annak vizsgálata, hogy az információs önrendelkezési jog korlátozásának megvannak-e az alkotmányos feltételei.
- [31] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- [32] Az információs önrendelkezési jog korlátozásának alkotmányossági vizsgálata során figyelemmel kell lenni ezen alapjog sajátosságaira is. Az Infotv. 4. §-a alapján az információs önrendelkezési jog gyakorlásának feltétele és egyben legfontosabb garanciája a célhozkötöttség. Ez azt jelenti, hogy személyes adatot feldolgozni csak pontosan meghatározott és jogszerű célra szabad. Az adatfeldolgozásnak minden szakaszában meg kell felelnie a bejelentett és közhitelűen rögzített célnak, tisztességesnek és törvényesnek kell lennie. A célhozkötöttségből következik továbbá, hogy a meghatározott cél nélküli, előre nem meghatározott jövőbeni felhasználásra (készletre) való adatgyűjtés- és tárolás alaptörvény-ellenes.

- [33] Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az egészségügyi ellátóhálózaton belüli – az Eüatv. 4. § (1) bekezdésébe foglalt célok elérése érdekében lehetővé tett – adattovábbítás az információs önrendelkezési jognak az egészséghez való jog biztosítása érdekében szükséges és arányos korlátozásával valósul meg. A határozat szerint: „A célok az egészséghez való jog érvényesülése érdekében szükségesek, s az információs önrendelkezési jog korlátozása arányosnak is tekinthető azon szabályok figyelembevételével, amelyek tiltják a betegséggel össze nem függő adatok továbbítását, vagy lehetőséget adnak az érintettnek az adatok továbbításának megtiltására” (Abh., ABH 2011, 367, 380.).
- [34] 1.2. Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság az egészségügyi ellátás során az egészségügyi ellátó kezelésébe került egészségügyi (és személyazonosító) adatok harmadik személy részére való továbbításának konkrét eseteit vizsgálta. A jelen ügyben azonban az indítványozó az Eüatv.-nek épp annak a felhatalmazó rendelkezésnek az alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezte, amely lehetővé teszi, hogy törvény alapján az egészségügyi adatok továbbíthatóak legyenek harmadik személy részére. Az Alkotmánybíróságnak tehát arra kellett választ adnia, hogy a támadott felhatalmazó rendelkezés tekintetében is megállapítható-e az információs önrendelkezési jog korlátozásának szükségessége és arányossága.
- [35] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Eüatv. hol helyezkedik el az adatvédelem rendszerében. Az adatvédelem általános szabályait az Infotv. tartalmazza, léteznek azonban ún. szektorális törvények, amelyek egy-egy terület speciális adatvédelmi szabályait fogalmazzák meg. Az Eüatv. is ilyen szektorális törvény, amelynek azonban az Eüatv. 37. § (1) bekezdése szerint az Infotv. képezi a háttérszabályát. Akár általános, akár szektorális adatvédelmi szabályozásról van szó, velük szemben támasztott követelmény, hogy meg kell felelniük az Alaptörvény rendelkezéseinek. Ugyanakkor a szektorális törvények vonatkozásában felvethető, hogy a bennük foglalt szabályok ne rontsák le az adatvédelem – általános szabályokat megfogalmazó törvényben meghatározott és az Alaptörvényre visszavezethető – védelmi szintjét (Abh., ABH 2011, 367, 375–376.).
- [36] 2.1. Az Infotv. 5. § (1) bekezdése szerint személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárult, vagy ha azt törvény közérdeken alapuló célból elrendeli (ún. kötelező adatkezelés). Az egészségi állapotra vonatkozó adatok különleges adatnak minősülnek [Infotv. 3. § 3. pont *b*) alpont], kezelésükre ugyancsak az érintett hozzájárulása vagy kötelező adatkezelés esetén kerülhet sor. Kötelező adatkezelés esetében az Infotv. azonban megkívánja, hogy az adatkezelést elrendelő törvény meghatározza a kezelendő adatok fajtáit, az adatkezelés célját, feltételeit, időtartamát, az adatkezelő személyét és az adatok megismerhetőségének szabályait. Az Eüatv. indítványozó által sérelmezett 7. § (2) bekezdés *b*) pontja lényegében megismétli az Infotv. fenti szabályait, amikor kimondja, hogy az orvosi titok körébe eső különleges (egészségügyi) adatok is továbbíthatóak, illetve kezelhetők, ha ahhoz az érintett (törvényes képviselője) írásban hozzájárul, vagy ha azt törvény kötelezően előírja. A fentiekből következik, hogy az Eüatv. az Infotv. szabályainak megfelelően rendelkezik az egészségügyi adatok mint szenzitív személyes adatok kezeléséről, továbbításáról.
- [37] 2.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az Eüatv. 7. § (2) bekezdés *b*) pontjában foglalt adatkezelési szabályozás megfelel-e az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltaknak, azaz hogy az információs önrendelkezési jogot és a magántitok védelmét alkotmányossági szempontból indokolható módon korlátozza-e.
- [38] Az Eüatv. 7. §-a kifejezetten a gyógykezelés céljából történő adatkezelésre vonatkozik. A törvény 3. § *c*) pontja meghatározza, mi minősül gyógykezelésnek (minden olyan tevékenység, amely az egészség megőrzésére, továbbá a megbetegedések megelőzése, korai felismerése, megállapítása, gyógyítása, a megbetegedés következtében kialakult állapotromlás szinten tartása vagy javítása céljából az érintett közvetlen vizsgálatára, kezelésére, ápolására, orvosi rehabilitációjára, illetve mindezek érdekében az érintett vizsgálati anyagainak feldolgozására irányul, ideértve a gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök, gyógyászati ellátások kiszolgáltatását, a mentést és betegszállítást, valamint a szülészeti ellátást is). Az indítványozó állításával szemben tehát az adatkezelésre, adattovábbításra adott felhatalmazás csak gyógykezelési célra irányulhat, amely egyértelműen rögzítve van az Eüatv. 4. § (1) bekezdésében. Ennek alapján megállapítható, hogy a törvényi felhatalmazásnak konkrét célja van, amely szerint a különleges adatok kezelésével szembeni szigorúbb követelményeknek is eleget tesz [v.ö.: 65/2002. (XII. 3.) AB határozat (ABH 2002, 357, 364–365.)].

- [39] Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, léteznek-e olyan garanciális elemek, amelyek alapján a korlátozás arányosnak tekinthető. Az Eütv. 7. § (3) bekezdése alapján az érintett jogosult tájékoztatást kapni a gyógykezeléssel összefüggésben történő adatkezelésről, a rá vonatkozó egészségügyi és személyazonosító adatokat megismerheti, betekinthez az egészségügyi dokumentációba, azokról másolatot kérhet. Az Eütv. 10. § (1) bekezdése időbeli korlátot szab az adatkezelésre: csak a gyógykezelés idejére teszi lehetővé a különböző forrásból származó egészségügyi adatok összekapcsolását. A 10. § (3) bekezdése alapján pedig csak a konkrét betegséggel összefüggő adatok továbbíthatóak.
- [40] Az Eütv. által nem szabályozott kérdésekben az Infotv. rendelkezéseit kell alkalmazni, ezért szükséges áttekinteni, milyen adatvédelmi eszközöket vehet igénybe az érintett (beteg) jogai érvényesítése érdekében. Az Infotv. 21. § (7) bekezdése szerint kötelező adatkezelés esetében az adatkezelő ugyan nem törölheti az érintett adatait, ennek ellenére az érintett nem marad jogi védelem nélkül, így tiltakozhat az adatkezelés ellen, és amennyiben azzal az adatkezelő egyetért, az adat nem továbbítható. Az Infotv. 20. §-a szerint az érintettet minden esetben előzetesen tájékoztatni kell, hogy az adatkezelés önkéntes hozzájáruláson alapul, vagy kötelező jellegű. Az adatkezelést megelőzően az érintettet részletesen tájékoztatni kell az adatai kezelésével kapcsolatos minden tényről (így pl. az adatkezelés céljáról és jogalapjáról, az adatkezelésre és az adatfeldolgozásra jogosult személyéről, az adatkezelés időtartamáról, arról hogy kik ismerhetik meg az adatokat). A tájékoztatásnak ki kell terjednie az érintett adatkezeléssel kapcsolatos jogaira és jogorvoslati lehetőségeire is. Kötelező adatkezelés esetén a tájékoztatás megtörténhet a fenti információkat tartalmazó jogszabályi rendelkezésekre való utalás nyilvánosságra hozatalával is.
- [41] Az Infotv. 22. §-a rendelkezik a bírósági jogérvényesítéséről, amelynek keretében az érintett jogainak megsértése esetén kérhet tájékoztatást személyes adatai kezeléséről, kérheti az adatok helyesbítését, zárolását, tiltakozásának figyelembevételét, az automatizált adatfeldolgozással hozott döntés megsemmisítését. A 23. § szerint pedig végső soron az adatkezelő köteles az érintett adatainak jogellenes kezelésével okozott kárt megtéríteni.
- [42] A korlátozás az Alaptörvény XX. cikkében rögzített egészséghez való jog objektív intézményvédelmi oldalával hozható kapcsolatba. Az Alkotmánybíróság a 3110/2013. (VI. 4.) AB határozatban mutatott rá arra, hogy az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdésében – az Alkotmány 70/D. § (2) bekezdéséhez hasonló módon – úgy biztosítja az egészséghez való jogot, hogy az egészségügyi ellátórendszer megszervezését és annak egészségbiztosítás útján történő finanszírozását az állam objektív intézményvédelmi kötelezettségévé teszi (Indokolás [66]).
- [43] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a fenti garanciális szabályok megfelelő keretek között tartják (arányossá teszik) az alapjog-korlátozást.
- [44] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Eütv. 7. § (2) bekezdés *b)* pontja az információs önrendelkezési jogot – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése által előírt – szükséges és arányos módon korlátozza.
- [45] A gyógykezelések megalapozottsága, eredményessége, a beteg életminőségének javítása, egészségügyi állapotának figyelemmel kísérése érdekében szükség van az – egyébként széttagolt – egészségügyi ellátóhálózaton belüli észszerű adattovábbításra.
- [46] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Eütv. 7. § (2) bekezdés *b)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.
- [47] 2.3. Az indítványozó álláspontja szerint sérült a jogorvoslathoz való joga is, tekintettel arra, hogy a kötelező adatkezelés esetén az adatkezelő nem törölheti az adatokat. Ezt az előírást azonban nem az Eütv., hanem az Infotv. 21. § (7) bekezdése tartalmazza, azonban annak alkotmányossági vizsgálatát az indítványozó nem kérte. Az Eütv. 7. § (2) bekezdés *b)* pontja az orvosi titok feloldásának lehetőségét szabályozza, így az alkotmányjogi panaszban kifejtett érvek és a támadott rendelkezés között nincs értékelhető összefüggés.
- [48] Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy az Eütv. 7. § (2) bekezdés *b)* pontja azért is sérti a jogorvoslathoz (bírósághoz forduláshoz) való jogát, mivel a bíróságok a törvény által elrendelt adatkezelés esetén nem vizsgálhatják az adatkezelés „kiterjedését, a tárolási időt, az adattovábbítás mikéntjét”, az adatkezelés indokoltságát.
- [49] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út” (összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]).

- [50] A támadott normaszöveg önmagában nem zárja ki sem a bírósághoz fordulás lehetőségét, sem a jogorvoslat igénybevételét a felhatalmazáson alapuló törvényi szabály szerinti adatkezeléssel összefüggésben. Az indítványozó e körben valójában azt sérelmezte, hogy a bíróság nem vizsgálhatja az Eüatv. 7. § (2) bekezdés *b)* pontján alapuló törvényi rendelkezések alkotmányosságát, ez azonban nem tartozik az ún. rendes bíróságok hatáskörébe, mivel az Alaptörvény 24. cikke alapján a jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata az Alkotmánybíróság feladata. Az indítványozó nincs elzárva attól, hogy az Abtv. 26. § (1)–(2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasz eljárásban kérje az Eüatv. 7. § (2) bekezdés *b)* pontján alapuló törvényi szabályok alkotmányosságának vizsgálatát, illetve a bíróságok is indítványozhatják ezt az Abtv. 25. §-a adta keretek között.
- [51] Az Alkotmánybíróság – mindezekre tekintettel – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító részében is elutasította az alkotmányjogi panaszt.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2689/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3357/2017. (XII. 22.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.10/2016/6. számú határozata és a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.14/2016/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó 2001–2008 között először fogalmazóként, majd bírósági titkárként, 2012. április 1-jétől pedig határozott időre kinevezett bíróként dolgozott az egyik járásbíróságon (a 2008–2012 közötti időszakban helyettes megyei bírósági végrehajtó volt). A határozott idő lejárta előtt, mivel kérelmezte a határozatlan idejű kinevezést – a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 24. § (2) bekezdése és 70. § (1) bekezdése alapján – elrendelték a bíróként végzett munkájának a vizsgálatát. 2015. február 25-én kelt összefoglaló jelentésében a törvényszék elnöke azt állapította meg, hogy a vizsgált bíró a határozatlan időre szóló kinevezésre nem alkalmas, következésképpen az indítványozó szolgálati jogviszonya 2015. március 31-én – a három éves határozott idő lejártával – megszűnt.
- [3] Az indítványozó az illetékes közigazgatási és munkaügyi bíróságon munkaügyi pert kezdeményezett a bírói szolgálati jogviszony megszüntetése jogellenességének megállapítása iránt, emellett pedig a minősítés eredményével szemben is jogorvoslattal élt a szolgálati bíróságon. A Budapest területén működő ítéltábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság SZÉ4/2015/22. számú, 2015. július 8-án kelt határozatával a panaszos minősítést kifogásoló jogorvoslati kérelmének helyt adott. A törvényszék elnökének fellebbezése nyomán azonban a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.13/2015/7. számú határozatával a döntést hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú szolgálati bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A megismételt eljárásban hozott SZÉ8/2015/25. számú határozatával a Budapest területén működő ítéltábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság ismét az indítványozó határozatlan idejű bírói kinevezésre való alkalmasságát állapította meg, amely döntés ellen a törvényszék elnöke ismét fellebbezett. E döntést a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság 2016. július 11-én kelt SZfÉ.10/2016/6. számú határozatával megváltoztatta, és az értékelés („nem alkalmas”) eredményével kapcsolatos jogorvoslati kérelmet elutasította (a továbbiakban: bírói alkalmasságot értékelő eljárás).
- [4] E döntést támadja az indítványozó jelen ügyben alkotmányjogi panasszal. Úgy véli ugyanis, hogy a másodfokú szolgálati bíróság határozata sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a C) cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, a 26. cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikkét.
- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljárás követelménye – illetve részben a jogorvoslathoz való jog is – a következő okok miatt sérült.
- [6] Az indítványozó ügyében – szerinte helyesen, és „A szolgálati bíróságok ügyrendjében” foglalt előírásokkal összhangban – az elsőfokú és a megismételt elsőfokú eljárásban is ugyanaz a bírói tanács járt el. A megismételt másodfokú eljárásban viszont az eredetileg eljáró tanács helyett a másodfokú szolgálati bíróság elnöke – az indítványozó szerint indok nélkül, önkényesen – egy másik tanácsot jelölt ki az ügyben való eljárásra. Ráadásul azt a tanácsot, amelyben a másodfokú szolgálati bíróság elnöke maga is tag volt, és az ügy előadó bírója is ő lett (lényegében „magára osztotta az ügyet”). Az ügyelosztás az indítványozó szerint – az Alkotmánybíróság

- 21/2014. (VII. 15.) AB határozata (Indokolás [81]) figyelembevételével – sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, illetve ezen belül a törvényes bíróhoz való jogot, a függetlenség és a pártatlanság elvét is.
- [7] Az indítványozó szerint a másodfokú szolgálati bíróság határozatának sem a szóbeli, sem az írásbeli indokolása nem tesz eleget az indokolási kötelezettségből fakadó követelményeknek. A szóbeli indokolásból például nem derült ki, hogy „miért és mennyiben tartotta a másodfokú szolgálati bíróság megalapozatlannak az elsőfokú határozatot, miért járt el ténybíróként, mire alapította eltérő tényállás-megállapítási jogosultságát és miért sértette meg súlyosan, indokolatlanul a felülmérlegelés tilalmának [...] elvét. Az általam csatolt bizonyítékokról, valamint az előterjesztett bizonyítási indítványaimról, azok elutasításáról vagy az elutasítás okairól szó sem esett, nem is beszélve a vizsgálóbiztos jelentéseiről.” Az írásba foglalt másodfokú döntés „ténybeli indokolása nem tartalmazza valamennyi bizonyíték számbavételét, mérlegelését, ill. annak módját, a jogi indokolás pedig semmiféle rendelkezést nem tartalmaz az általam felajánlott bizonyítás mellőzése, annak jogszabályi alapja tárgyában.” Mindez az indítványozó szerint a tisztességes eljáráshoz való jog mellett a hatékony jogorvoslathoz való jog is sérti.
- [8] Az indítványozó úgy véli, a másodfokú szolgálati bíróság megsértette a felülmérlegelés tilalmát (a bíróság nem folytatott le bizonyítást, ennek ellenére a bizonyítékokat az elsőfokú bíróságtól eltérően értékelte, illetve elvégezte az „elsőfokú szolgálati bíróság által elmulasztott bizonyítékok értékelését”).
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást maradéktalanul feltárta, ezért bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül – amire nem került sor a másodfokú eljárásban – a másodfokú bíróságnak a döntést megváltoztató határozata szükségképpen megalapozatlan volt.
- [10] Az indítványozó állítása szerint a másodfokú szolgálati bíróság olyan kompetencia (kollégákkal való kapcsolat) tekintetében is alkalmatlanságot állapított meg, amely jellemző tekintetében még maga a törvényszék elnöke sem tett a panaszos képességeire vonatkozó kifogást. Emellett pedig két új, a Bjt.-ben nem is szereplő kompetencia (szerénység, szakmai alázat) hiányára is hivatkozott a szakmai alkalmatlanság indokolása körében. Továbbá a bíróság egy 2008-as – tehát még a bírói kinevezés előtt keletkezett – irat tartalmára is hivatkozott a bírói munka értékelésekor. Mindez szerinte sérti a jogbiztonság követelményét.
- [11] Az indítványozó a fegyveregyenlőség sérelmeként értékeli, hogy a bírói tevékenység értékelése során vizsgált – tehát a vizsgálat szerves részét képező – bírósági ügyek aktájába a szolgálati bírósági eljárásban a bírói szolgálati jogviszonya megszűnését követően már nem tudott betekinteni, emiatt pedig a másodfokú szolgálati bíróság csupán a fellebbezést benyújtó törvényszék álláspontját ismerhette meg az eljárásban a vizsgálóbíró jelentésével kapcsolatban. Az indítványozó továbbá hiába kérte, hogy a bírói értékelés alapjául szolgáló minden iratot teljes terjedelmében megismerhessen, a vizsgálóbíró által a törvényszék elnökének címzett – 2015. január 26-án kelt – levél utolsó bekezdését ugyanis arra hivatkozással, hogy az „a vizsgáló személyes jellegű kérelmét tartalmazza”, kitakarták. Megjegyzendő ezzel kapcsolatban, hogy az indítványozó a szolgálati bírósági eljárással párhuzamosan kezdeményezett munkaügyi perben később – a 2016. október 25. napján tartott tárgyaláson – megismerhette a kérdéses bekezdést. A bekezdés a vizsgálóbíró megjegyzését tartalmazza, amely szerint ő nem rendelkezik olyan igazgatási vagy szakmai tisztséggel, amely alapján a bírói vizsgálat lefolytatása a feladata lenne, a vizsgálatot csak azért végezte el, mert más bíró azt nem vállalta, és számára lelkiileg is megterhelő volt, hogy kollégájáról a munkáját illetően kedvezőtlen véleményt kellett nyilvánítania. Az indítványozó szerint ez a nyilatkozat megkérdőjelezi a bírói vizsgálat jogszerűségét, felveti annak lehetőségét is, hogy az értékelés eredménye utasításra született, továbbá ismét hangsúlyosan mutat rá arra, hogy bár az irat része volt a bírói személyi anyagának, a vitatott bekezdést a szolgálati bírósági eljárásban nem ismerhette meg, így annak tartalmára az eljárásban nem is tehetett észrevételt.
- [12] Összefoglalva tehát az indítványozó úgy véli, a másodfokú bíróság „bizonyítási eljárást le nem folytatva, új bizonyítékot nem értékelve, megsértve az indokolási kötelezettség, a közvetlenség, a bizonyítékok szabad értékelésének, a fegyveregyenlőség, a jogbiztonság, a felülmérlegelési tilalom elvét, a jogállási törvény rendelkezésein felül önhatalmúlag két értékelési kompetenciát kreálva hozott egy többszörösen megalapozatlan, iratellenes határozatot”.
- [13] Mivel a bírói függetlenség része az „elmozdíthatatlanság”, az indítványozó az alkalmassága kérdésében hozott döntést a bírói függetlenség sérelmének is tekinti. Úgy véli, szakmai alkalmasságát nem tudták egyértelműen cáfolni az eljárásban, ezért „emberi alkalmatlanság” kimondására került sor, amellyel tulajdonképpen a törvényszék „igazgatási és szakmai vezetésének jogellenes magatartásait, visszaéléseit, mulasztásait” kívánták elfedni.

- [14] Mindezekkel összhangban az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkére (tisztességes tárgyaláshoz való jog) és 13. cikkére (hatékony jogorvoslat), kifejtette, hogy a bírói alkalmassága értékelése tekintetében kezdeményezett jogorvoslati eljárás nem volt hatékony (az indítványozó számára kedvezőtlen döntés született), továbbá, mivel a szolgálati bíróság már a bírói szolgálati jogviszony megszűnése után döntött, a döntést hozó szerv nem tekinthető függetlennek.
- [15] 2. Az indítványozó később indítvány-kiegészítést nyújtott be, és az új eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasító szolgálati bírósági végzéseket is megtámadta (a Budapest területén működő ítéletábrla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság SZÉ3/2016/4. számú, valamint a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.14/2016/5. számú végzése).
- [16] Az elutasító döntés indoka kettős volt. A bíróság hivatkozott egyrészt arra, hogy a szolgálati bíróság csak a bíró szolgálati jogviszonyának fennállása alatt benyújtott kérelmek elbírálására rendelkezik hatáskörrel, az indítványozó szolgálati jogviszonya azonban 2015. március 31-vel megszűnt, a kérelmet pedig 2016. július 27-én nyújtotta be. A szolgálati bíróság másrészt kitért arra, hogy az új eljárás kezdeményezésének jogalapjaként megjelölt Bjt. 129. §-a egy olyan rendkívüli jogorvoslati lehetőséget szabályoz, amely kizárólag fegyelmi eljárásokra vonatkozik, azonban a határozatlan idejű kinevezésre való alkalmasság tárgyában hozott jogerős határozatok esetében a Bjt. utaló szabállyal sem rendeli el a 129. § alkalmazhatóságát. A másodfokú bíróság a döntést helybenhagyta. Bár az elsőfokú bíróságtól eltérően akként foglalt állást, hogy a szolgálati jogviszony megszűnése nem akadályozza az új eljárás kezdeményezését, osztotta ugyanakkor az elsőfokú bíróság álláspontját abban a kérdésben, hogy új eljárás kezdeményezését a Bjt. kizárólag fegyelmi eljárás esetében teszi lehetővé, a szakmai alkalmasság tekintetében nem. A másodfokú végzés utalt arra, hogy az elsőfokú eljárásban kijelölt vizsgálóbiztos – mivel az ügy alapvetően a Bjt. 129. §-a alkalmazhatóságát érintő jogkérdés körül forgott – eljárási cselekményt nem fogantatosított, továbbá arra is, hogy a törvényszék elnöke által benyújtott, a Bjt. 129. §-a alkalmazhatóságával összefüggő ellenkérelem megismerhetőségét a panaszos számára a másodfokú eljárásban biztosították.
- [17] Az indítványozó szerint az új eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasító bírósági végzések sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, illetve a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkét (tisztességes tárgyaláshoz való jog) és 13. cikkét (hatékony jogorvoslat) is. Úgy véli, hogy a bíróságok tévesen állították, hogy a Bjt. 129. §-a alapján csak fegyelmi ügyben lehet új eljárást kezdeményezni; a fegyveregyenlőség sérelmének minősül, hogy bár a törvényszék elnökének a véleményét beszerezték, azt azonban neki írásban nem küldték meg; az ügyben az indítványozót a vizsgálóbiztos nem hallgatta meg, és e nélkül a szolgálati bíróságok egyáltalán nem is hozhattak volna döntést; végezetül pedig az indítványozó érveit és bizonyítékait szerinte a bíróságok nem vizsgálták meg, következésképpen az elutasítás önkényes volt, az új eljárás kezdeményezése – mint rendkívüli jogorvoslat – pedig nem tekinthető hatékony jogorvoslatnak.

II.

- [18] Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.”

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [19] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy gyakorlata alapján [lásd pl. 3219/2016. (XI. 14.) AB végzés, 3249/2015. (XII. 8.) AB végzés, 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, 3058/2017. (III. 20.) AB végzés] a támadott szolgálati bírósági döntések vizsgálatára – kivéve a bírói döntések nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát [lásd pl. 3201/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [16]] – hatáskörrel rendelkezik. A Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.10/2016/6. számú határozata és a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.14/2016/5. számú végzése az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, amely az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal támadható. Az indítványozó a rendes jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, és panasza mindkét döntés vonatkozásában az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben került benyújtásra. A panaszos a szolgálati bírósági eljárásokban fél volt, ezért érintettsége fennáll, és alkotmányjogi panasz benyújtására is jogosultsággal rendelkezik.
- [21] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltétele, hogy a panaszos Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon, és a kérelem az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek megfelelően határozott legyen. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány e feltételeknek részben eleget tesz.
- [22] Utalni kell arra, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése nem az Alaptörvény alapjogi katalógusát tartalmazó fejezetében található, azonban az e cikk vonatkozásában kialakított alkotmánybírósági gyakorlat [4/2014. (I. 30.) AB határozat, Indokolás [40]–[45]; lásd még: 33/2012. (VII. 17.) AB határozat, valamint összefoglaló jelleggel 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [28]–[33]] alapján nem kizárt a korábban bírói tisztséget betöltő indítványozónak a bírói tisztségét érintő határozattal összefüggésben benyújtott, az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása.
- [23] Az Alkotmánybíróság végezetül úgy ítélte meg, hogy a panasz megfelel az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltételnek is. A panaszos által előadottak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vetik fel két tekintetben is. Egyrészt a panaszos az ügyelosztás önkényességét állította, és az Alkotmánybíróság a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatában részben ilyen okok miatt egy fegyelmi ügyben hozott szolgálati bírósági határozat megsemmisítéséről döntött (Indokolás [81]), az ügyelosztás önkényessége tehát megalapozhatja egy bírói döntés alaptörvény-ellenességének a megállapítását. Másrészt érdemi vizsgálatot kíván a panaszosnak a bírósági eljárással összefüggésben a fegyveregyenlőség hiányával kapcsolatos felvetése is (amely szerint az értékelést megalapozó vizsgálat eredményeképpen született egyik iratot az indítványozó nem ismerhette meg, valamint hogy a szolgálati jogviszonyának megszűnését követően az értékelése során vizsgált bírósági ügyek aktájába már nem tekinthetett bele). A 6/1998. (III. 11.) AB határozat (ABH 1998, 91, 96.) és a 15/2002. (III. 29.) AB határozat (ABH, 2002, 116, 118.) alapján ugyanis az eljárásban szereplő adatok és dokumentumok teljes megismerése és – megfelelő biztosítékok között – birtokolása is a *fair trial* követelményéből fakadóan a „mindenképpen biztosítandó” jogok közé sorolható [megerősítette pl. 3100/2015. (V. 26.) AB határozat (Indokolás [107]–[108])].
- [24] Az Alkotmánybíróság tanácsa ezért 2017. május 2-án tartott ülésén az alkotmányjogi panasz befogadásáról döntött.

- [25] 2. Hangsúlyozandó azonban, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]} – lehet alapítani.” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]} A jogállamiság követelményével összefüggésben az indítványozó által előadott sérelem nem tartozik a megjelölt kivételek közé. Szintén nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése {lásd pl. 23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [73]}, valamint az Alaptörvény 28. cikke {lásd pl. 3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [28]}. Ebben a vonatkozásban ezért a panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ának, és érdemi vizsgálatnak nincs helye.
- [26] Ehhez hasonlóan szintén nincs helye érdemi vizsgálatnak az Alaptörvény a XXIV. cikk (1) bekezdését (tisztességes hatósági eljárás), illetve a XV. cikk (2) bekezdését érintően, a panaszos ugyanis ezen alaptörvényi cikkek vélt sérelmét egyáltalán nem indokolta, ezért kérelme ebben a vonatkozásban nem felel meg a határozottság követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [27] A panasz érdemi vizsgálatára a fent kifejtettek értelmében abban a vonatkozásban kerülhetett sor, hogy a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróságnak az SZfÉ.10/2016/6. számú határozat meghozatalára irányuló eljárásában sérült-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint a 26. cikk (1) bekezdése, illetve hogy a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróságnak az SZfÉ.14/2016/5. számú végzés meghozatalára irányuló eljárása során sérült-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése.
- [28] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 57. § (3) bekezdése alapján beszerezte a szolgálati bírósági eljárás iratait, valamint az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján nyilatkozattételre hívta fel a Kúria elnökét és a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság elnökét.

IV.

- [29] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [30] Az Alkotmánybíróság vizsgálata során először a vonatkozó szabályozási környezet főbb, jelen ügy szempontjából releváns előírásait tekintette át (Indokolás IV.1. pont), majd a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.10/2016/6. számú határozata elleni alkotmányjogi panaszt (Indokolás IV.2-4. pontok), végezetül pedig a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.14/2016/5. számú végzését támadó alkotmányjogi panaszt (Indokolás IV.5. pont) bírálta el.
- [31] 1. A Bjt. rendelkezései [lásd egyebek mellett 23. § (1) bekezdés, 24. §, 25. § (1) bekezdés, 65. § (1) bekezdés, 66. §, 68. §, 70. § (1) és (4) bekezdés, 71–85. §, 101. §] alapján az első bírói kinevezés fő szabály szerint határozott időre – három évre – szól. A bíróság elnöke a határozott idő utolsó napját megelőző 90 nappal korábban beszerzi a határozott időre kinevezett bíró nyilatkozatát arról, hogy kéri-e a határozatlan időre történő bírói kinevezését. Amennyiben a bíró kérte a határozatlan időre történő kinevezését, meg kell vizsgálni a bíró működésének teljes időtartama alatt végzett munkáját, feltéve, hogy a tényleges bírói működésének időtartama a 18 hónapot meghaladta. Az értékelést megalapozó vizsgálatot a Bjt. 70. § (1) bekezdés szerinti bíróság elnöke rendeli el, és a bíró beosztási helye és szakterülete szerint illetékes kollégiumvezető – nem értve ez alatt a közigazgatási és munkaügyi regionális kollégium vezetőjét – vagy az általa kijelölt bíró végzi el az V. Fejezetben foglaltak megfelelő alkalmazásával. A vizsgálathoz kiválasztják a szükséges ügyeket és az értékeléshez beszerzik a bíró ügyeiről a vizsgált időszakban készült tanácselnöki feljegyzéseket, a bíró éves tevékenységi kimutatását, a szakterülete szerint illetékes másodfokú (felülvizsgálati ügyekben eljáró) bíróság kollégiumvezetőjének a véleményét, kötelező képzéseken való részvétellel kapcsolatos adatokat, továbbá az OBH elnöke által szabályzatban meghatározott egyéb okiratokat, véleményeket, adatokat. Az értékeléshez szükséges ügyek kiválasztásának rendjét és a vizsgálat részletes szabályait az OBH elnöke szabályzatban határozza meg [lásd a vizsgálóbíró a bíró és a bírósági vezető munkájának értékelési rendjéről és a vizsgálat részletes szempontjairól szóló a 2011. évi 4. számú – 2016. január 1-napjáig hatályos – OIT szabályzat, a továbbiakban: OIT szabályzat, ezt az Országos Bírósági Hivatal elnökének a bíró munkájának értékelési rendjéről és a vizsgálat részletes szempontjairól szóló 8/2015. (XII. 12.) OBH utasítása váltotta fel, amely az indítványozó ügyében még nem volt alkalmazandó].

- [32] A vizsgálat célja, hogy a jogerősen befejezett ügyek alapján feltárják a bíró anyagi, eljárási és ügyviteli jogszabály-alkalmazási és tárgyalásvezetési gyakorlatát (az értékelés szempontjai és tartalma tekintetében lásd Bjt. 5. melléklet, OIT szabályzat 18–22. § és az OIT szabályzat melléklete).
- [33] Ezt követően a vizsgálatot elrendelő bírósági elnök a vizsgálati anyag és a beszerzett iratok, vélemények alapján összességében értékeli a bíró munkáját. Az értékelés során – amelyben csak tényszerűen megalapozott értékelések szerepelhetnek – abban kell állást foglalni, hogy a bíró határozatlan idejű bírói kinevezésre alkalmas-e. Az értékelés ismertetésének időpontja előtt legalább 15 nappal az írásbeli értékelést a bírónak át kell adni. Az ismertetésen az értékelést elrendelő bíróság elnökén vagy elnökhelyettesén kívül részt vesz a vizsgált és a vizsgálatot végző bíró, a vizsgált bíró szakterülete szerint illetékes kollégium vezetője – nem értve ez alatt a közigazgatási és munkaügyi regionális kollégium vezetőjét – és annak a bíróságnak az elnöke, ahol a bíró szolgálatot teljesít. A vizsgált bíró legkésőbb az értékeléskor szóban és írásban észrevételt tehet. A bíróság elnöke végül az értékelés eredményét írásban megindokolja, és azt a bírónak is átadja.
- [34] Abban az esetben, ha a bírót a határozatlan idejű kinevezésre alkalmasnak találták, a kinevezési javaslatot – pályázat kiírása nélkül – a harmadik év utolsó napját megelőző 30 napon belül kell a köztársasági elnökhöz felterjeszteni. Azonban, ha a bíró a határozatlan időre történő bírói kinevezését nem kérte, vagy a vizsgálat eredményeként a kinevezésre nem alkalmas, a bíró szolgálati viszonya a kinevezés napjától számított harmadik év utolsó napján megszűnik.
- [35] Az értékelés eredményét vagy az annak írásbeli indokolásában kifejtetteket a Bjt. szerint arra jogosult vitathatja, és jogorvoslatért az elsőfokú szolgálati bírósághoz fordulhat. A jogorvoslat tárgyában hozott határozat ellen a fegyelmi határozatra vonatkozó szabályok szerint van helye fellebbezésnek és másodfokú eljárásnak.
- [36] 2. Az indítványozó a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.10/2016/6. számú határozatát támadó panaszában elsősorban a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét állította. E körben a következő kifogásokat fogalmazta meg: a törvényes bírótól való elvonás (a bírói alkalmasságot értékelő eljárásban az elsőfokú és a megismételt elsőfokú eljárásban még ugyanaz a bírói tanács járt el, ugyanakkor a megismételt másodfokú eljárásban az eredetileg eljáró tanács helyett a másodfokú szolgálati bíróság elnöke egy másik tanácsot jelölt ki, az eljáró tanácsnak tagja volt a másodfokú szolgálati bíróság elnöke is, sőt ő lett az ügy előadó bírója is); az indokolt bírói döntéshez való jog sérelme (a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.10/2016/6. számú határozata indokolásának hiányosságai, bizonyítékok figyelmen kívül hagyása, felajánlott bizonyítás mellőzése, helytelen mérlegelése); a felülmérlegelés tilalmának megsértése; a bíróság a Bjt.-ben nem szereplő kompetenciák hiányát is felróta az indítványozónak, illetve egy, a bírói kinevezést megelőző körülményre is hivatkozott a döntésében; a fegyveregyenlőség követelményének a sérelme (az indítványozó nem ismerhette meg a vizsgálóbíró által készített egyik irat utolsó bekezdését, továbbá a vizsgálat alapját képező bírósági ügyek aktájába a szolgálati bírósági eljárásban – a bírói szolgálati jogviszonya megszűnését követően – már nem tudott betekinteni).
- [37] 2.1. Az Alkotmánybíróság legutóbb – utalva a korábbi gyakorlatára, és megállapítva az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban szereplő érvek felhasználhatóságát – a 2/2017. (II. 10.) AB határozatában a következőképpen foglalta össze a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját: a „tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266.]. A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály *de facto* nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]]” (Indokolás [45]–[53]).
- [38] Az Alkotmánybíróságnak ennek megfelelően a jogvita természetére is figyelemmel nem azt kellett megvizsgálnia, hogy az eljárás során történt-e bármilyen eljárási szabálysértés, hanem azt, hogy az eljárás egészének és

körülményeinek a figyelembevételével a bíróság eljárása során sérelmet szenvedtek-e a tisztességes eljáráshoz való jog garanciális részjogosítványai, illetve, hogy az eljárás a tisztességes eljárás alkotmányos követelményének összességében megfelelt-e.

- [39] 2.2. Az indítványozó szerint a bírói alkalmasságát értékelő eljárás lefolytatása során a megismételt másodfokú eljárásban az eljáró tanács kijelölésére önkényesen került sor.
- [40] Amint arra a 21/2014. (VII. 15.) AB határozat (Indokolás [76]) is rámutatott „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés] [36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]].” Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseit megerősítve hangsúlyozta: „a »törvényes bírótól való elvonás tilalma« [...] – az önkényes ügyelosztási renddel szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésakor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagos megítélése nyilvánvalóan elvárható” (Indokolás [75]). Mindezek alapján a hivatkozott 21/2014. (VII. 15.) AB határozatában az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állapította meg azért, mert a fegyelmi ügyben eljáró elsőfokú szolgálati bíróság elnöke anélkül, hogy a tárgyi kijelölést valamely szolgálati érdek vagy a bíróság működését érintő fontos ok indokolta volna, a saját mérlegelése alapján jelölte ki az elsőfokú szolgálati bíróság tanácsát és a vizsgálóbiztost (Indokolás [81]). Ebből következően a törvényes bíróhoz való jog sérelme akár önmagában is megkérdőjelezheti az eljárás tisztességességét.
- [41] Jelen ügyben mindenekelőtt arra szükséges utalni, hogy a szolgálati bíróságok ügyrendje (a továbbiakban: SZBÜ) – amelyet a Bjt. 104/A. § (2) bekezdése alapján az Országos Bírói Tanács hagyott jóvá – automatizmuson alapuló szignálási rendet ír elő a következők szerint: az „első- és a másodfokú szolgálati bíróság elnöke minden év december 15-éig felállítja a következő évben eljáró, számmal megjelölt tanácsokat, és ezt az intézkedését az Intraneten is közzéteszi. [...] Az eljáró tanácsot és annak elnökét az adott szolgálati bíróság elnöke az ügyek érkezésének sorrendjében jelöli ki, ettől kivételesen indokolt esetben eltérhet. Ilyen eltérésre adhat okot a soron következő tanácsnál még folyamatban lévő ügy, illetve a tanács tagjaival szemben fennálló kizárási ok, vagy a tanács tagjainak eljárását akadályozó egyéb ok. [...]” [SZBÜ 3. § (2) bekezdés] (lásd <http://birosag.hu/obt/szolgalati-birosag>). Az SZBÜ-ből nem következik, hogy az alapeljárásban és a megismételt eljárásban ugyanannak a tanácsnak kellene eljárnia másodfokon. Ilyen követelmény egyébként a bíróságok eljárására vonatkozó jogszabályi rendelkezésekből sem vezethető le.
- [42] Az Alkotmánybíróság annak tisztázása érdekében, hogy jelen ügyben eltért-e a másodfokú szolgálati bíróság az automatikus szignálási rendtől, s ha igen, ezzel a tisztességes eljáráshoz való jog részét képező törvényes bíróhoz való jog sérelmét okozta-e, nyilatkozattételre hívta fel a Kúria elnökét, valamint beszerezte az ügy bírósági iratait is.
- [43] A bírósági aktában fellelhető SZfÉ.10/2016/2. alszámú irat szerint a fellebbezés elbírálására a Kúria mellett működő másodfokú szolgálati bíróság elnöke a 3. számú tanácsot jelölte ki, és megállapítható, hogy az ebben az iratban a tanács tagjaként megjelölt bírók hozták meg az SZfÉ.10/2016/2. számú határozatot. Továbbá az Alkotmánybíróság megkeresésére küldött válaszához csatoltan a Kúria mellett működő másodfokú szolgálati bíróság elnöke megküldte a másodfokú szolgálati bíróságon 2016. január 1. napja és december 31. napja között érkezett ügyek listáját, időrendi sorrendben minden ügy mellett feltüntetve az eljáró tanács számát. E felsorolás alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy az indítványozó ügyében *ad hoc* kijelölés nem történt: az ügy-

kiosztásra két ügy kivételével, melyek között az indítványozó ügye nem szerepelt, automatikus szignálási rend alapján került sor az 1-5. tanácsok között. Az indítványozó SZfÉ.10/2016. számú ügye a 2016-ban érkezett ügyek közül – az ügy száma szerint is – a 10. ügy volt. Mivel 2016-ban 5 tanács működött a másodfokú szolgálati bíróságon, elvileg az 5. számú tanácshoz kellett volna kerülnie az ügynek, a 6–7. számú ügyben azonban *ad hoc* tanács került kijelölésre, az automatikus szignálás ezért a 8. ügynél folytatódott, így került az indítványozó ügye a 3. számú tanácshoz. Tehát az SZfÉ.10/2016. számú ügyben nem került sor speciális kijelölésre, az eljárásban az ügyek érkezési sorrendje szerint következő tanács járt el jogorvoslati fórumként. E tényről a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság 2016. évi tevékenységéről készült nyilvános beszámolója is alátámasztja: http://birosag.hu/sites/default/files/allomanyok/stat-tart-file/2016._evi_tevekenyseg_beszamoloja_masodfoku_szolg._bir.pdf.

- [44] Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítványozónak törvényes bíróhoz való jog sérelmére történő hivatkozása nem megalapozott.
- [45] 2.3. Az indítványozó a tisztességes eljárás garanciális jelentőségű részjogosítványát képező indokolt bírói döntéshez való jog sérelmére is hivatkozott.
- [46] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. [...] Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. [...] Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság nem bocsátkozhat annak vizsgálatába, hogy a vizsgálóbírónak, a bíró értékelését végző bírósági vezetőnek, illetve az eljáró szolgálati bíróságoknak az indítványozó szakmai alkalmasságára vonatkozó megállapításai megalapozottak voltak-e, e kérdés vizsgálat alá vonása ugyanis nem alkotmányossági szempontú mérlegelést jelentene.
- [47] Az esetleges eljárási szabálysértéseknek azonban kivételes esetben lehet alapjogi vetülete. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában rámutatott, hogy „[a]z indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik.” Az Alkotmánybíróság azonban „a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, [...]”. Az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” (Indokolás [33]–[34]). Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme tehát alkotmányjogi panasz alapján akár a bírói döntés megsemmisítéséhez is vezethet.
- [48] Az Alkotmánybíróságnak mindezek alapján jelen ügyben az ügy természetére (a bírói alkalmasságot értékelő eljárás), az ügyben alkalmazandó eljárási szabályok jellegére és tartalmára is tekintettel azt kellett mérlegelnie, hogy az eljáró bíróság döntésének indokairól az Alaptörvényből fakadó „*fair trial*” követelményének megfelelő módon határozatában számot adott-e. (Az indítványozónak a határozat szóbeli indokolásának hiányosságait érintő kifogásai lényegében megegyeznek az írásba foglalt döntés indokolásával kapcsolatos kifogásaival, ezért e tekintetben az Alkotmánybíróság külön vizsgálat lefolytatását nem tartotta szükségesnek).
- [49] A Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.10/2016/6. számú határozata részletesen ismerteti a vizsgálóbírónak az indítványozó bírói tevékenységét értékelő megállapításait, kitér a vizsgált bíró szakterületére

szerint illetékes másodfokú bíróság (törvényszék) kollégiumvezetőjének a vizsgálati jelentésről készült véleményére, valamint a törvényszék elnökének összefoglaló jelentésére is. Ezt követően a határozat kitér a vizsgált bírónak az értékeléssel kapcsolatos írásbeli észrevételeire, majd az értékelés ismertetésekor elhangzott álláspontokra (amely szerint egyebek mellett a vizsgálóbíró részletesen nyilatkozott a vizsgált bíró észrevételeire, és a vizsgálati jelentésben foglaltakat fenntartotta), és rögzíti, hogy a megbeszélés eredményeként a bíró minősítését kismértékben módosították, ez azonban nem érintette a vizsgálat konklúzióját. A határozat ismerteteti a Budapest területén működő ítélőtábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság SZÉ8/2015/25. számú – a minősítést megváltoztató és a bíró alkalmasságát kimondó – határozatát és annak indokait. Eszerint az eljárásban kirendelt vizsgálóbiztos a vizsgálóbíró „által tett ténymegállapításokat ugyan elfogadta, de az észlelt hibák értékelését túl szigorúnak tartotta, a nem megfelelő minősítések helyett megfelelő minősítéseket javasolt”, és rögzíti ennek indokait. Ezután a határozat ismerteteti a döntés elleni, a törvényszék elnöke által benyújtott fellebbezés indokolását és a bíró fellebbezési ellenkérelmét (lásd SZfÉ.10/2016/6. számú határozat, 2–10. oldal).

- [50] A másodfokú bíróság ezt követően (SZfÉ.10/2016/6. számú határozat, 11–14. oldal) indokolja a vizsgált bíró alkalmasságát érintő álláspontját. E körben a bíróság részletekbe menően kifejti, hogy mely, a Bjt. 5. mellékletében felsorolt képességek (együttműködési képesség, felelősségtudat, kommunikáció, konfliktuskezelés) tekintetében milyen indokok miatt, milyen bizonyítékok alapján jutott arra a következtetésre, hogy a vizsgált bíró a határozatlan idejű bírói kinevezésre alkalmatlan. A döntés elsődleges indoka a bíróságnak a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján kialakított azon álláspontja volt, amely szerint a bíró együttműködési képességének a hiánya akkor is akadály a határozatlan bírói kinevezésének, ha képzettsége, „egyes, e tisztség betöltéséhez nélkülözhetetlen képessége egyébként megvan”, illetve a „szakmai tudása, az eljárásjogi és anyagi jogi tudásában lévő hiányosságok szorgalommal és gyakorlattal különben pótolhatók lennének” (SZfÉ.10/2016/6. számú határozat, 12. oldal). A határozat e körben a bírónak az igazgatási és szakmai vezetőivel, valamint a munkatársaival és az ügyfelekkel való kapcsolatát érintő körülményeket sorol fel.
- [51] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a bírói alkalmasság értékelésére irányuló eljárás célja a bíró munkájának a Bjt. és az OIT szabályzat szerinti szempontok alapján összességében történő értékelése, és ennek eredményeképpen annak mérlegelése, hogy a bíró alkalmas-e a határozatlan idejű kinevezésre. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az eljáró bíróság a döntése alapjául szolgáló indokokról és szempontokról határozatában számot adott. A bíróság az indítványozónak az elsőfokú döntés ellen benyújtott fellebbezésre tett ellenkérelmében foglalt, az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit abban a körben, amely indokokra az alkalmatlanság kimondását alapította, kellő alaposággal megvizsgálta. A döntésből egyértelműen kitűnik, hogy a bíróság milyen érvek mentén alakította ki az ügy érdemét érintő álláspontját. A tisztességes eljárás részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tehát az eljárásban nem szenvedett sérelmet.
- [52] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági határozat érvelését tévesnek, megalapozatlannak tartja, nem alkotmányossági kérdés. Szükséges e körben is hangsúlyozni, hogy az Alkotmánybíróság – gyakorlatának megfelelően – alkotmányjogi panasz eljárásban „nem vizsgálja [...], hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; vö. még a jelen ügghöz hasonlóan szolgálati bírósági határozat alkotmányossági szempontú vizsgálatáról szóló 21/2014. (VII. 15.) AB határozatot, Indokolás [61]}.
- [53] 2.4. Az indítványozó kérelmében a felülmérlegelés tilalmának a sérelmére is hivatkozott.
- [54] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése nem rögzít semmilyen elvárást a bizonyítás rendszerét, szabályait illetően [...], beleértve azt is, hogy melyik jogorvoslati fórum mennyiben mérlegelheti (felül) a bizonyítékokat. A felülmérlegelés tilalma a közvetlenség nem kodifikált, az eljárásjogi szabályokból levezetett elvével hozható összefüggésbe. Ez abból az alapfeltevésből indul ki, hogy az(ok) a bíró(k) tudja(k) a leghelyesebben mérlegeléssel megállapítani egy bizonyíték bizonyító erejét, aki(k) a bizonyítékokat – rendszerint szóbeli tárgyaláson – közvetlenül megvizsgálta(k). Sem a felülmérlegelés abszolút tilalma, sem az alól meghatározott körű kivételek léte a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogból nem vezethető le” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [83]}.
- [55] Ebből következően nem tekinthető a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének önmagában az, hogy a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok ismételt mérlegelésével a bíró alkalmasságát érintően az elsőfokú határozatban foglaltakkal ellentétes döntést hozott.

- [56] 2.5. Az indítványozó megítélése szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozta a másodfokú szolgálati bíróság azzal, hogy egyrészt a törvényszék elnöke által nem is említett kompetencia (kollégákkal való kapcsolat) tekintetében is alkalmatlanságot állapított meg, másodsorban azzal, hogy két új, a Bjt.-ben nem is szereplő kompetencia (szerénység, szakmai alázat) hiányára is hivatkozott, illetve harmadrészt azzal, hogy a bíróság egy 2008-as – tehát még a bírói kinevezés előtt keletkezett – irat tartalmára is hivatkozott a bírói alkalmasság értékelésekor.
- [57] Az Alkotmánybíróság a támadott bírósági határozat vizsgálata alapján az indítványozó hivatkozásait megalapozatlannak tartja.
- [58] Egyrészt a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.10/2016/6. számú határozatának indokolása szerint „a Bíró munkatársaival kapcsolatos nem megfelelő magatartására” a törvényszék elnöke kifejezetten kitért az értékelésében (lásd a határozat 7. oldalát). Másrészt a szolgálati bíróság nem a Bjt. 5. mellékletében felsorolt kompetenciákon túl vizsgálta kiegészítő jelleggel két új kompetencia meglétét vagy hiányát. A mondatot (amely szerint a vizsgált bíró „szerénységet, szakmai alázatot nem tükröző kérdése az volt [...]”) kontextusba helyezve egyértelműen megállapítható, hogy a bíróság kifejezetten a Bjt. 5. melléklet 2. pontjában szereplő együttműködési képesség vizsgálata körében hivatkozott egy konkrét esetre, és ennek leírásában használta az indítványozó által sérelmezett szófordulatot az indokolás részeként (lásd SZfÉ.10/2016/6. számú határozat, 13. oldal). Végezetül szintén megállapítható, hogy a bírói döntés alapja nem az indítványozónak a bírói kinevezését megelőző magatartása: a szóban forgó, 2008-ban kelt levél említésére azért került sor, mert a bíróság szükségesnek tartotta annak rögzítését, hogy a titkári időszak tapasztalatai alapján a bírói kinevezés időpontjában felhívták a bíró figyelmét a „bírói hivatással kapcsolatos legfontosabb ismervekre: a hivatástudatra, a méltányosságra, az igazságosságra és az empátiára” (SZfÉ.10/2016/6. számú határozat, 12. oldal). Szövegkörnyezetbe helyezve a megállapítást, továbbá a határozat indokolásának egészét figyelembe véve, a bíróság a döntést nem ennek a levélnek a tartalmára, hanem más körülményekre alapította.
- [59] 2.6. Az indítványozó végezetül a fegyveregyenlőség követelményének a sérelmére is hivatkozott a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatban, kifogásolta egyrészt, hogy nem ismerhette meg az ügyében keletkezett egyik irat egy bekezdését, illetve, hogy a vizsgálat alapját képező bírósági ügyek aktájába a szolgálati bírósági eljárásban – a bírói szolgálati jogviszonya megszűnését követően – már nem tekinthetett bele.
- [60] Fontos kiemelni ezzel kapcsolatban egyrészt, hogy a 6/1998. (III. 11.) AB határozat szerint „[a] tisztességes eljárásnak az egyezmény- és alkotmányszövegekben nem nevesített, de általánosan és nem vitatottan elismert eleme a »fegyverek egyenlősége«, amely a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen.” (ABH 1998, 91, 95–96.) Ezt a 22/2014. (VII. 15.) AB határozat is megerősítette, kimondva, hogy „az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége” (Indokolás [49]).
- [61] A fegyverek egyenlőségéhez való jog mint a tisztességes eljárás garanciális részjogosítványa tartalmát érintően a 6/1998. (III. 11.) AB határozat – a büntetőeljárások vonatkozásában – a következőket fogalmazta meg: „[a] másik feltétel, hogy az ügyben releváns adatokat a vád, illetve a terhelt és a védő ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhessék meg. Itt érintkezik a *fair trial* elve a védelemhez való jog hatékonyságának és a védelemre való felkészülés kellő idejének és eszközeinek követelményével. [...] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az eljárásban szereplő adatok és dokumentumok teljes megismerése és – megfelelő biztosítékok között – birtoklása is ezek közé a »mindenképpen biztosítandó« jogok közé sorolható.” (ABH 1998, 91, 96.) A 15/2002. (III. 29.) AB határozat pedig ezt követően azt is leszögezte, hogy a fegyverek egyenlőségének polgári perekben is érvényesülnie kell (ABH, 2002, 116, 118.). E korábbi döntéseket megerősítve és egyetértőleg hivatkozva pl. a 3100/2015. (V. 26.) AB határozat (Indokolás [107]–[108]).
- [62] Amennyiben megállapítható, hogy a döntés (értékelés) alapjául szolgáló dokumentumok teljes megismerhetősége a vizsgált eljárásban az indítványozó számára korlátozott volt, az Alkotmánybíróságnak mérlegelnie kell, hogy e tény befolyásolta-e az eljárás tisztességességét {vö. a jelen ügyben felmerülthöz bizonyos tekintetben hasonló problémát vizsgáló 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [96]–[101]}. Mindezt – mint fentebb említésre került – „az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni”,

ugyanis egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” [2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [49]].

- [63] Az indítványozó egyrészt azt kifogásolta, hogy kifejezett kérelme ellenére az ügyben született egyik irat tartalmát nem ismerhette meg teljes terjedelmében. Rögzíteni szükséges egyrészt, hogy a vonatkozó eljárási szabályok értelmében a bíró munkáját a bíróság elnöke értékeli „a vizsgálati anyag és a beszerzett iratok, vélemények alapján” [Bjt. 74. § (1) bekezdés]. A vizsgálóbíró által készített jelentés, illetve a vizsgálat során keletkezett egyéb dokumentumok tehát az értékelés alapjául szolgálnak, az értékelést azonban az összefoglaló jelentés tartalmazza. A Bjt. szerint a vizsgálati jelentést külön nem, csak a bíróság elnöke által készített írásbeli értékelést kell a bírónak átadni, aki arra szóban és írásban észrevételt tehet. Az ismertetést követően pedig az értékelés eredményét írásban kell megindokolni, és azt a Bjt. 76. § (2) bekezdésében felsorolt személyeknek kell – egyebek mellett a vizsgált bírónak is – megküldeni. A bíró az értékelés eredményével és nem az annak alapjául szolgáló előkészítő iratokkal szemben nyújthat be jogorvoslati kérelmet (Bjt. 79. §).
- [64] Az eljárási szabályok tehát a vizsgálóbírói jelentés és más előkészítő iratok kézbesítéséről, megismerhetőségéről külön nem rendelkeznek, azt azonban nem is zárják ki. Megjegyzendő azonban, hogy az indítványozó azon hivatkozása, miszerint a szakmai vizsgálata során keletkezett iratok (így a vizsgálóbíró által a törvényszék elnökének címzett levél is) kifejezetten a személyi anyagának a részét képezik, nem megalapozott: a Bjt. 147. §-a és a Bjt. 1. melléklete alapján a személyi nyilvántartásnak csak a bíró értékeléséről szóló irat (tehát az összefoglaló jelentés) a része.
- [65] Jelen ügyben az indítványozó azt nem állította, hogy magát az értékelés alapjául szolgáló vizsgálati jelentést ne ismerhette volna meg (a konkrét ügyben rendelkezésre áll egy okirat is, amely szerint a vizsgált bíró kérelmére az összefoglaló jelentés szóbeli ismertetése előtt megküldték számára a jelentés előkészítő iratait, köztük a vizsgálati jelentést is). Alkotmányjogi panaszának kizárólag az a tárgya, hogy a vizsgálóbíró által a törvényszék elnökének címzett, 2015. január 26. napján kelt levél utolsó bekezdését kitakarták az eljárásban, és annak tartalmáról csak a szolgálati bírósági eljárás befejezését követően, az általa indított munkaügyi per során, 2016. október 25. napján szerezhetett tudomást. Az Alkotmánybíróságnak tehát az indítvány tartalmának megfelelően azt kellett megvizsgálnia, hogy e tény befolyásolta-e az eljárás tisztességességét.
- [66] Az indítványozó szerint az irat szóban forgó bekezdése két körülményre utal: egyrészt megkérdőjelezi a vizsgálóbíró jogosultságát az értékelés alapjául szolgáló vizsgálat lefolytatására, illetve annak a gyanúját veti fel, hogy a vizsgálóbírót a kedvezőtlen vélemény megfogalmazására esetleg utasították.
- [67] Az Alkotmánybíróság mindezekkel összefüggésben utal arra, hogy az indítványozó a vizsgálóbíró eljárási jogosultságát érintő kifogást, bár a levél tartalmától függetlenül a vizsgálóbíró személyével tisztában volt, sem a jogorvoslati kérelmében, sem az elsőfokú döntés elleni fellebbezésében nem fogalmazott meg korábban. Sőt, a vizsgálóbíró végkövetkeztetését magára nézve pozitívan értékelte, hiszen a fellebbezési ellenkérelmében (lásd SZfÉ.10/2016/6. számú határozat indokolása, 10. oldal) és az új eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmében (1. oldal 1. pont) is arra hivatkozott, hogy a vizsgálóbíró őt a határozatlan idejű kinevezésre összességében alkalmasnak tartotta. Az indítványozó továbbá az alkotmányjogi panaszában, valamint annak kiegészítésében sem állította, hogy a konkrét ügyben eljáró vizsgálóbíró kijelölése törvénysértő lett volna, illetve ha igen, szerinte milyen okból volt az. Törvénysértő kijelölés a vizsgálóbíró szóban forgó leveléből sem következik okszerűen, a bíró megjegyzése csak arra vonatkozik, hogy alapvetően nem volt „feladata” bírói vizsgálat lefolytatása. A Bjt. viszont nem rendelkezik az értékelést megalapozó vizsgálat lefolytatására kijelölhető bíróra vonatkozó speciális feltétellel, a Bjt. 71. § (2) bekezdése szerint a vizsgálatot „a bíró beosztási helye és szakterülete szerint illetékes kollégiumvezető – nem értve ez alatt a közigazgatási és munkaügyi regionális kollégium vezetőjét – vagy az általa kijelölt bíró folytatja le”. A vizsgált ügyben született 2014.Ei.VI.A.11.19/6. számú okirat szerint a konkrét ügyben a vizsgálóbírót a civilisztikai kollégiumvezető jelölte ki. Az eljárás tisztességességét megkérdőjelező körülmény tehát a szóban forgó ügyben ebben a vonatkozásban nem merült fel.
- [68] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint továbbá a vizsgálóbíró levelében foglalt megfogalmazásból az sem vezethető le, hogy őt eljárása során utasították volna. A megfogalmazás a bíró személyes okokra visszavezethető belső vívódásáról tanúskodik, abból azonban nem vonható le az a következtetés, hogy nem saját szakmai meggyőződésén alapuló jelentést készített.
- [69] Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy bírói szolgálati jogviszonyának megszűnését (2015. március 31.) követően a vizsgált bírósági ügyek aktájához való hozzáférése megszűnt, így az eljárásban ezért sem érvényesült a fegyveregyenlőség követelménye.

- [70] A szolgálati bírósági eljárás még az indítványozó bírói szolgálati jogviszonyának megszűnését megelőzően indult (az összefoglaló jelentés kelte 2015. február 25., az indítványozó jogorvoslati kérelme 2015. március 5-én kelt). Tény azonban az is, hogy már az elsőfokú szolgálati bírósági határozatot is az indítványozó bírói szolgálati jogviszonyának megszűnését, és tárgyalás tartását követően hozták meg, a megismételt eljárás pedig a 2016. július 11-én hozott SZfÉ.10/2016/6. számú határozattal zárult le.
- [71] A bíróvizsgálat célja, hogy a jogerősen befejezett ügyek alapján feltárják a bíró anyagi, eljárási és ügyviteli jogszabály-alkalmazási és tárgyalásvezetési gyakorlatát, az összefoglaló jelentés pedig a vizsgálati anyag és az egyéb beszerzett iratok, vélemények alapján összességében értékeli a bíró munkáját. Annak a kérdésnek a mérlegelésekor tehát, hogy a bíró alkalmas-e a határozatlan időre szóló kinevezésre, alapvető jelentősége van a vizsgálatra kiválasztott ügyek bíró általi kezelése megítélésének. Az értékelés során megfogalmazott kritikával szemben pedig az értékelt bíró akkor tud hatékonyan védekezni, ha a vizsgálatra kiválasztott ügyek bírósági aktájába betekinthez. Különös tekintettel arra, hogy legalább 50 ügyet kell megvizsgálni (az indítványozó esetében 58 ügyet vizsgáltak), és hogy a vizsgálatra kiválasztott ügyeknek több különböző évből kell származniuk (lásd OIT szabályzat, 6–7. §, 10. §). Nem várható el a vizsgált bírótól, hogy minden ügyre oly módon, részletekbe menően emlékezzen, amely lehetővé teszi számára, hogy az ügy előkészítésével, az anyagi és eljárási szabályok alkalmazásával kapcsolatos esetleges kifogásokra érdemben reagálni tudjon. Amennyiben a vizsgált bíró számára e bírósági iratokhoz való hozzáférés nem biztosított az eljárás teljes időtartama alatt, a fegyveregyenlőség követelményének a sérelme alappal vethető fel.
- [72] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben figyelembe vette egyrészt, hogy a szolgálati bírósági iratok tanúsága szerint az indítványozó a törvényszék elnökének összefoglaló jelentés-tervezetére tett, 2015. február 23-án kelt írásbeli észrevételében részletesen kitért a vizsgált bírósági ügyekre, ügyszám szerint hivatkozva azokat, és elemezve, hogy miért nem értett egyet az adott ügy kapcsán az összefoglaló jelentésben tett kifogásokkal (lásd 2014. El. VI.A.11.19/24. számú irat). Továbbá a bírói munka 2015. február 25. napján történt értékeléséről szóló jegyzőkönyv is igazolja, hogy az indítványozó a szükséges iratok birtokában volt (egy konkrét ügy kapcsán az indítványozó kifejezetten azt nyilatkozta, hogy a „kérdéses perben a jegyzőkönyv másolata itt van”, lásd 2014. El. VI.A.11.19/26. számú irat, 10. oldal). Az indítványozónak tehát az eljárás során kétséget kizáróan lehetősége volt arra, hogy az értékelés eredményének alapjául szolgáló dokumentumokat megismerhesse, és azokra észrevételeket tegyen, és e lehetőséggel élt is. Ügyét tehát alapvetően olyan feltételek között tudta előadni, amelyek nem helyezték őt a törvényszék elnökével szemben hátrányos helyzetbe.
- [73] A megismételt elsőfokú eljárásban – amely már az indítványozó bírói szolgálati jogviszonyának megszűnését követően indult – a vizsgálóbiztos beszerezte az értékelés alapjául szolgáló 58 ügy iratait, és az ügyek részletes vizsgálata és elemzése után értékelte jelentésében a vizsgált bíró tevékenységét. A vizsgálóbiztos jelentését az indítványozó rendelkezésére bocsátották. Az elsőfokú határozat indokolása szerint az indítványozó a megismételt eljárásban „részletes írásbeli nyilatkozatokat, észrevételeket tett az eljárás során felmerült adatokkal, tényekkel, bizonyítékokkal és nyilatkozatokkal kapcsolatban” (SZÉ8/2015/25. számú határozat, 7. oldal). Továbbá az Alkotmánybíróság megkeresésére a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság elnöke azt a tájékoztatást adta, hogy a „bírói munka értékelését megalapozó mindazon, a bíró által intézett ügyirat, amely az értékelést vitató szolgálati bírósági eljárásban bizonyítékuul szolgál, értelemszerűen az eljárásban részes fél által – még ha időközben bírói tisztsége meg is szűnt – megtekinthető”. Sem az elsőfokú, sem a másodfokú határozat indokolásában nem szerepel, és az indítványozó más olyan dokumentumot sem csatolt, illetve az Alkotmánybíróság rendelkezésére bocsátott iratanyagban sem lelhető fel olyan irat, amely azt igazolná, hogy az eljárás során a bírósági aktákba való betekintés lehetőségét kérte volna, vagy hogy e kérelmét elutasították volna.
- [74] Összefoglalva tehát: az indítványozó számára egy dokumentum egy részletét leszámítva biztosított volt az eljárás teljes időtartama alatt az ügyében keletkezett dokumentumok teljes hozzáférhetősége. A vizsgált bírósági aktákhoz az eljárás megindításakor hozzáfért, és a későbbiekben is hozzáférhetett volna. Az a tény, hogy a vizsgálóbíró levelének egy részletét nem a szolgálati bírósági, hanem később a munkaügyi bírósági eljárásban ismerhette meg, nem akadályozta az értékelés eredményének a vitatásában. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy összességében az indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga nem sérült.
- [75] 3. Tekintettel arra, hogy a bírói értékelés eredményeképpen az indítványozó bírói szolgálati jogviszonya a határozott idő lejártakor megszűnt, az indítványozó a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság

SZfÉ.10/2016/6. számú határozatával összefüggésben az Alaptörvény 26. cikkének a bírák függetlenségét garantáló (1) bekezdése sérelmét is állította.

- [76] A „bírák jogállásának lényeges eleme a személyes függetlenséggel, az elmozdíthatatlansággal összefüggésben a jogviszonyuk megszűnésének a szabályozása” {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [87]}, ez azonban nem jelenti azt, hogy a határozott időre kinevezett bírónak az Alaptörvény garantálná a határozott idő lejártát követően a határozatlan időre történő kinevezést. Mint ahogy az sem vezethető le az Alaptörvényből, hogy a bírói szolgálati jogviszony jogszabályban meghatározott, az alkotmányos követelményekkel összeegyeztethető előírások alapján, az így meghatározott feltételek fennállása esetében, és az alkotmányos követelményeknek megfelelő eljárás lefolytatását követően ne lenne megszüntethető.
- [77] Az indítványozó az Alkotmánybíróság elé terjesztett ügyében az alkalmasság tárgyában mérlegelés eredményeképpen hozott döntést és a döntés meghozatalának a körülményeit kifogásolta (e döntés következménye volt az, hogy a bírói szolgálati jogviszony a határozott idő lejártával megszűnt). Egyrészt az eljárás eredményét illetően – mivel a szakmai alkalmasság megítélése nem alkotmányossági kérdés – az Alkotmánybíróság nem foglalt állást. Másrészt pedig, amint azt az Alkotmánybíróság jelen határozatában megállapította, a bírói alkalmasságot értékelő eljárás összességében a tisztességes eljárás alkotmányos követelményének megfelelt. Ebből következően az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének a sérelme sem volt megállapítható.
- [78] 4. Az indítványozó végezetül a jogorvoslathoz való jogának [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] a sérelmére is hivatkozott a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.10/2016/6. számú határozatával összefüggésben.
- [79] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata értelmében „[m]inden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Továbbá „a jogorvoslathoz fűződő jog azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni. Az Alaptörvény megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására” {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [80] Az indítványozó ügyében kétfokú bírósági eljárás folyt, az elsőfokú szolgálati bíróság az indítványozó számára kedvezően döntött, a másodfokú szolgálati bíróság azonban e határozatot megváltoztatta. Önmagában az a tény, hogy az indítványozónak a Bjt. 79. §-a szerinti, az értékelés eredményével szembeni jogorvoslati kérelme összességében nem vezetett eredményre – azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta (jogi) álláspontját az ügy tárgyát képező konkrét kérdésben – nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését.
- [81] 5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát kiegészítve a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.14/2016/5. számú végzésére is kiterjesztette a kérelmét, amely az új eljárás kezdeményezése iránti kérelmét jogerősen elutasította. A végzést érintően a panaszos az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmét állította.
- [82] 5.1. Az indítványozó három okból tartja tisztességtelennek – és ezáltal az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértőnek – a bíróság eljárását: egyrészt kifogásolja a Bjt. 129. §-ának azon értelmezését, amely szerint új eljárást szakmai alkalmasság tárgyában nem, csak fegyelmi ügyben lehet kezdeményezni; másrészt sérelmezi, hogy a kijelölt vizsgálóbiztos az eljárásban őt nem hallgatta meg; harmadrészt pedig nehezményezi, hogy a törvényszék elnökének az elsőfokú eljárásban beszerzett véleményét számára nem küldték meg.
- [83] Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmával kapcsolatban a jelen határozat indokolásának IV.2. pontjában (Indokolás [36]–[74]) foglaltakra utal, az ott szereplő megállapítások megismétlését e körben nem tartja szükségesnek.
- [84] A Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.14/2016/5. számú végzésében vázolja a bírói értékelés eredményével szembeni jogorvoslati lehetőségeket, és a szabályozás rendszerét ismertetve részletesen indokolja, hogy a Bjt. 129. §-át miért nem tartja alkalmazhatónak. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját vizsgálja, és tartózkodik attól, hogy szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {lásd pl. 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12], legutóbb pl. 3187/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indo-

- kolás [15]]. Az alkalmazandó jogszabályok értelmezése a rendes bíróságok feladata {3167/2014. (VI. 3.) AB határozat, Indokolás [12]}. A jelen indítványhoz kapcsolódóan annak eldöntése, hogy a konkrét ügyben helye volt-e a Bjt. 129. §-a alkalmazásával új eljárás kezdeményezésének, olyan jogértelmezési kérdés, melynek felülvizsgálatára az Alkotmánybíróságnak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra alapított kérelem alapján nincs lehetősége.
- [85] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által kifogásolt eljárási szabálysértések kapcsán sem látta megállapíthatónak a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét a következők szerint.
- [86] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint egyrészt a hivatkozott alapjogot nem sértette az, hogy az elsőfokú eljárásban kijelölt vizsgálóbiztos az indítványozót nem hallgatta meg személyesen. A vizsgálóbiztos feladata ugyanis a Bjt. 120. § (1) bekezdése szerint a tényállás megállapításához szükséges körülmények tisztázása, és ennek érdekében kerül sor egyebek mellett az eljárás alá vont bíró meghallgatására. Jelen ügyben azonban érdemi vizsgálatra és az ügy érdemi elbírálására nem került sor, a vizsgálóbiztos – amint arra másodfokú szolgálati bíróság végzése is utal – eljárási cselekményt egyáltalán nem foganatosított. A szolgálati bíróságok kizárólag az új eljárás kezdeményezése iránti kérelem elbírálhatóságáról döntöttek, e döntés pedig kizárólag a Bjt. 129. §-ának értelmezésétől mint jogkérdéstől függött.
- [87] Az indítványozó a fegyveregyenlőség követelményének sérelmét látta abban, hogy az elsőfokú eljárásban nem kézbesítették számára a bírói értékelést végző törvényszéki elnöknek a Bjt. 129. §-ának értelmezésére vonatkozó álláspontját rögzítő írásbeli ellenkérelmét.
- [88] Tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság e sérelmet orvosolta, és az indítványozó a dokumentum tartalmát a másodfokú eljárásban megismerhette és arra észrevételt tehetett, a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme ebben a tekintetben sem állapítható meg.
- [89] 5.2. Az jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére hivatkozó indítványozói kérelemmel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat, hogy „törtlen gyakorlata szerint {lásd például: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3022/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [14] és [19]; 3186/2015. (X. 7.) AB végzés, Indokolás [20]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]; 3071/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [16]; 3100/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [13]; 3274/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [14]; 3035/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [6]} az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. [...] A felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe, mivel a rendkívüli jogorvoslat nem tekinthető az alkotmányos jogorvoslathoz való jog részének [például: 3242/2015. (XII. 8.) AB végzés]. [...] Ezt nem befolyásolja az sem, hogy a polgári perjog keretei között a felülvizsgálat jogorvoslatnak (perorvoslatnak) minősül” {3132/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [18]}. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság – összefüggés hiányában – a perújítási kérelmet elutasító bírósági döntéssel kapcsolatban sem tartja vizsgálhatónak a jogorvoslathoz való jog sérelmét {3147/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [22]–[23]}. Továbbá legutóbb kifejezetten a Bjt. – jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben is alkalmazott – 129. §-a szerinti „új eljárás kezdeményezése” elnevezésű, tartalmában a perújításhoz hasonló jogintézménnyel összefüggésben is arra utalt az Alkotmánybíróság, hogy azzal az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése nem hozható összefüggésbe {3178/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [90] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.14/2016/5. számú végzése és a jogorvoslathoz való jog között – fent idézett gyakorlatával összhangban – az összefüggés hiányát állapította meg.
- [91] 6. Összefoglalva: az Alkotmánybíróság a kifejtettek alapján a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.10/2016/6. számú határozata ellen benyújtott – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint a 26. cikk (1) bekezdése sérelmére alapított –, valamint a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfÉ.14/2016/5. számú végzése ellen benyújtott – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére alapított – alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1535/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3358/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.358/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Mészáros Ügyvédi Iroda, 3525 Miskolc, Toldi utca 9.) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Szegedi Törvényszék útján a Kúria Gfv.VII.30.358/2016/9. számú ítélete ellen, annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és az Alkotmánybíróság Főtitkárának felhívására tett indítvány kiegészítésében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, az R) cikk (2) bekezdésének, a XXVIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének, valamint a 28. cikk megsértésére, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 270. § (2) bekezdése és a 275. § megsértésére hivatkozott.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye szerint az indítványozó, mint a per felperese és az alperes kölcsönszerződést kötöttek BMW típusú gépjármű vételárának finanszírozása céljából. A szerződés alapján az alperes kölcsönt nyújtott a felperesnek, a szerződésben mértékadó devizanemként a CHF-et jelölték meg. A felek a kölcsön biztosítására az alperes javára vételi jogot alapítottak. Ezt követően az alperes az indítványozó nemteljesítésére hivatkozással a szerződést felmondta.
- [4] Az indítványozó keresetében 1 103 393 Ft megfizetésére, valamint a gépjármű törzskönyvének, illetve a vételi jog és az elidegenítési és terhelési tilalom törlésére vonatkozó nyilatkozatának kiadására kérte kötelezni az alperest. Az indítványozó perbeli érvelése szerint a kölcsönkötelelem a felek közötti akarategyezés hiányában nem jött létre, illetve a kölcsönszerződés, az üzletszabályzat és a járulékos jogviszonyok érvénytelenek.
- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletében a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az éves ügyleti kamat mértéke 17,86%, megállapította továbbá, hogy az üzletszabályzat bizonyos pontjai érvénytelenek. Kötelezte az alperest a gépjármű kapcsán bejegyzett vételi jog és elidegenítési, terhelési tilalom törlésére vonatkozó nyilatkozat kiadására. Ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta és kötelezte az alperest a gépjármű törzskönyvének a felperes részére történő kiadására, ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [6] A jogerős ítélet ellen mindkét peres fél felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresete egészének helytadó határozat meghozatalát kérte, keresetében a perbeli szerződés létre nem jötte, illetve érvénytelensége jogkövetkezményeként 1 103 393 Ft és járulékal megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A Kúria Gfv.VII.30.358/2016/9. számú ítéletében az indítványozó felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította, mert a Pp. 271. § (2) bekezdése értelmében felülvizsgálatnak nincs helye olyan vagyoni jogi ügyekben, ahol a felülvizsgálati kérelemmel vitatott érték a 3 millió Ft-ot nem haladja meg. A Kúria indokolása szerint a perbeli jogvita vagyoni jogi ügynek minősül, ezért a Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmét – annak egyértelmű petitumára tekintettel – hivatalból elutasította. A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján az alperes felülvizsgálati kérelmének keretei között vizsgálta és nem találta jogszabálysértőnek, mert már több eseti döntésében is arra a következtetésre jutott a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelemmel kapcsolatban, hogy az nem önálló biztosítékként, hanem az opciós szerződés biztosítékként szolgált.

- [7] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Kúria ítéletével szemben, mert álláspontja szerint a perbeli tisztességtelenségi hivatkozásai ellenére a Kúria az ügyet vagyoni jogi ügynek tekintette. Az indítványozó szerint a Pp. nem ad fogalmi meghatározást arra, hogy mi minősül vagyoni jogi ügynek. Az indítványozó álláspontja szerint ebből fakadóan, önmagában azért vagyoni jogi ügynek minősíteni egy perbeli ügyet, mert a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: Elszámolási törvény) alapján kötelezően pénzben kell megjelölni a további jogkövetkezményt, öncélú, visszaélésszerű és jogsértő jogértelmezés különösen úgy, hogy a Kúria nem adja indokát annak, hogy milyen szempontok miatt minősítette így az ügyet. Az indítványozó szerint a Pp. 23. §-ából az következik, hogy az a) ponton kívüli ügyeket a jogalkotó kivette a vagyoni jogi ügyek fogalmi köréből, így azokat akkor sem lehet vagyoni jogi ügynek tekinteni, ha abban a felek pénzbeli marasztalást kérnek. Az indítványozó érvelése szerint például egy sajtóhelyreigazítási, egy képmáshoz és hangfelvételhez kötődő, egy értékpapír jogviszonyból származó perben pénzbeli marasztalási petitum lesz előterjesztve, mint ahogy a Pp. 23. § (1) bekezdés b)–o) pontig felsorolt perek szinte mindegyikében valószínűsíthető az ilyen típusú petitum, de ettől még ezek a perek nem minősülnek pusztán vagyoni jogi pernek. Az indítványozó szerint a deviza alapú kölcsönszerződések tisztességtelenségére is irányuló perek [Pp. 23. § (1) bekezdés k) pont] a törvény erejénél fogva pénzbeli marasztalásra is irányulnak, azonban az ezt előíró Elszámolási törvény sem határozza meg a vagyoni jogi ügy fogalmát, illetve nem zárja ki a felülvizsgálat lehetőségét sem. Ezen túlmenően az indítványozó szerint a Pp.-nek sincs olyan rendelkezése, amely a Pp. 23. § (1) bekezdés b)–o) pontjaiban felsorolt ügýtípusokat vagyoni jogi pernek minősítené. Az indítványozó szerint a Pp. 271. § (2) bekezdése csak a Pp. 23. § (1) bekezdés b) pontját említi meg kivételként, és a többit nem, holott mindegyik ügýtípusnál valószínű a pénzbeli marasztalási petitum. Következésképpen a Pp. 23. § (1) bekezdés a) pontján kívüli ügyek, akármilyen összegű marasztalásra is irányulnak, nem minősülnek vagyoni jogi ügynek, kivéve, ha ennek kizártságát a Pp. külön és egyértelműen nevesíti, amint a Pp. 23. § (1) bekezdés b) pontja esetében a Pp. 271. § (2) bekezdése. Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy azon deviza alapú kölcsönszerződések esetén, amikor pénzmozgással nem járó rendelkezések tisztességtelenségének megállapítását kérik, szintén van lehetőség felülvizsgálatra, annak ellenére, hogy ezek nem megállapítási perek és nincs pénzbeli marasztalás előterjesztve. Az indítványozó szerint a Kúria tévesen, jogsértő, illetve jogszabály és az Alaptörvény céljaival ellentétes módon értelmezte a vagyoni jogi ügy fogalmát különösen úgy, hogy a jogalkotó nem ad arra nézve meghatározást és érdemi szempontokat. Az indítványozó szerint a Kúria ezen eljárása azt eredményezte, hogy nem tudott élni az Alaptörvény és a Pp. adta jogaival és nem tudta érvényesíteni a Kúria előtt a jogorvoslati igényét.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [9] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben került benyújtásra. Az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [10] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B cikk (1) bekezdés, R cikk (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 28. cikk].
- [11] Az Abtv. 27. §-ának a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria tévesen értelmezte a Pp. felülvizsgálatra vonatkozó 270. § (2) bekezdését és a 275. §-t, erre alapítottn állította az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésének, R cikk (1)–(2) bekezdésének, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek és a 28. cikkének a sérelmét is.
- [14] Az Alkotmánybíróság előjáróban arra mutat rá, hogy az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésére az indítványozó által hivatkozott tartalommal nem alapítható alkotmányjogi panasz, mert az nem tekinthető Alaptörvényben

- biztosított jognak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben {3033/2013. (II. 12.) AB határozat, Indokolás [7]}.
- [15] Az indítványozó az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének a megsértésére is hivatkozott, amely rendelkezés az Alaptörvény Alapvetés című részében található, az nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége {3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [16] Ugyanígy az Alaptörvény 28. cikke sem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, mert annak címzettjei a bíróságok, így ezen rendelkezés nem fogalmaz meg olyan jogot, amelyre alkotmányjogi panaszt önállóan lehetne alapítani {3231/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [7]}.
- [17] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, valamint 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek.
- [18] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejezetten a Kúria – a felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasító – határozatát kifogásolta, indítványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét a Pp. megsértésére alapította.
- [20] Az Alkotmánybíróság gyakorlata töretlen abban, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. [...] [A] felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe” {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. Következésképpen az indítványozó által kifogásolt kúriai határozat esetében érdemi összefüggés hiányában nem állapítható meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelme.
- [21] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a vagyoni jogi per fogalmát a Pp. nem határozza meg, azonban az 1/2009. Polgári jogegységi határozat értelmében – függetlenül a jogviszony anyagi jogi sajátosságaitól – a bírói gyakorlat vagyoni jogi pernek minősíti azon jogvitákat, amelyekben a perben érvényesített követelés értéke pénzösszegben meghatározható, ugyanakkor a per vagyoni jogi természetén nem változtat azon körülmény, hogy a perben egyéb, nem vagyoni jogi igényt is érvényesíteni kívánnak a felek [lásd például: BH1991.476, BH2009.332].
- [22] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben arra mutat rá, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. §-ából következően az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos hatásköre – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja. Következésképpen a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3090/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [27]}. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapítja, hogy a Kúria az indítványozó jogértelmezésétől eltérően, a joggyakorlatra utalással értelmezte a felülvizsgálatra vonatkozó, alkalmazott Pp. rendelkezéseket, amely önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [25] Megjegyzendő, hogy amennyiben az alapul fekvő ügyben a Pp. megsértése bizonyított lenne, az önmagában nem eredményezné a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, hiszen egy eljárási szabály megsértése egyidejűleg nem eredményez szükségszerűen alapjogi sérelmet.
- [26] Az indítványozó a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni.

- [27] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – részben a határozott kérelem követelményeinek való meg nem felelés, részben pedig az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltétel teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszatartotta.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1077/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3359/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 27.Bpkf.13.144/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék 27.Bpkf.13.144/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az elsőfokú bíróságnál, amely az Alkotmánybírósághoz 2017. április 20-án érkezett.
- [2] A Pesti Központi Kerületi Bíróság végzésében rögzített tényállás szerint az indítványozó 2015. április 2-án érkezett feljelentésében magánindítványt terjesztett elő a feljelentett ellen rágalmazás vétsége miatt. A feljelentés szerint a feljelentett, aki szintén ügyvéd, fellebbezést nyújtott be az illetékes ügyvédi kamaránál az ellene indult fegyelmi eljárásban hozott határozat miatt. A fellebbezés utolsó bekezdését az interneten közzétette, amely az indítványozó hírnevét, tisztálkodását sértő megfogalmazást tartalmazott. A *youtube.com* internetes videó-megosztó oldalon közzétett videofelvételen a feljelentett hasonló tartalmú véleményét nyilvánította.
- [3] A Pesti Központi Kerületi Bíróság mindezek alapján 2016. november 11-én kelt 20.Bpk.11.026/2015/6. számú végzésével – bűncselekmény hiányában – a büntetőeljárást megszüntette. Az elsőfokú bíróság a sérelmezett kijelentéseket értéktelenségnek minősítette és álláspontja szerint azok nem voltak a becsület csorbítására alkalmasak, így nem valósult meg bűncselekmény.
- [4] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2017. január 6-án jogerőre emelkedett 27.Bpkf.13.144/2016/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [5] 2. Az indítvány szerint a büntetőeljárást megszüntető végzés az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköző jogbiztonság elvével ellentétes, mert a bíróság nem minősítette büntető anyagi jogba ütközőnek a feljelentett kijelentéseit. Az Alaptörvény II. cikk és VI. cikk (1) bekezdése tekintetében indokolásként az indítványozó az Alkotmánybíróság 1/2015. (I. 15.) AB határozat indokolásának egy részét szövegszerűen idézte (Indokolás [98]).
- [6] Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívása alapján az indítványozó az Alkotmánybírósághoz 2017. június 12-én érkezett indítvány-kiegészítésében az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére (a jogszabályok kötelező ereje), a II. cikkre (az élethez és az emberi méltósághoz való jog) és a VI. cikk (1) bekezdésére (a jó hírnévhez való jog), valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdésének második mondatára (védői védett véleménynyilvánítás) hivatkozott.
- [7] Az indítványozó szerint a bíróságok az Alaptörvény 28. cikkét is megsértették, mert ügyében a jogszabályokat nem rendeltetésüknek megfelelően, hanem egyik esetben kiterjesztően, máskor pedig indokolatlanul szűken értelmezték.
- [8] Az indítványozó részletesen bemutatta azt, hogy álláspontja szerint a feljelentett nyilatkozatai, valamint zaklata az indítványozó életvitelét, jó hírnevét hogyan befolyásolták. Alkotmányjogi érvelésként az 1/2015. (I. 15.) AB indokolását idézte (Indokolás [95]–[98]).
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e Abtv.-ben a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú Bíróság 27.Bpkf.13.144/2016/2. számú végzésének kézbesítése a másodfokú bíróság tájékoztatása szerint nem tértivevénnyel történt. A támadott végzést az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az indítványozó 2017. január 25-én vette át. Az alkotmányjogi panaszt 2017. már-

cius 24-én adták postára az elsőfokú bíróságnak címezve. Az Alkotmánybíróság ennek alapján rögzíti, hogy a panaszt határidőben benyújtottnak kell tekinteni.

- [11] 4. Az indítvány részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, R) cikk (2) bekezdés, II. cikk, VI. cikk (1) bekezdés, valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdés második mondat, 28. cikk]. Az indítványozó megjelölte a támadott bírósági határozatot (Fővárosi Törvényszék 27.Bpkf.13.144/2016/2. számú végzés). Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a határozat alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg.
- [12] Az indítvány hivatkozik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének (jogbiztonság) sérelmére. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján erre az alaptörvényi rendelkezésre mint Alaptörvényben biztosított jogra csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatály tilalma miatt [3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [25]]. Az indítványozó ezen két Alaptörvényben biztosított jogra nézve nem adott elő indokolást, így az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemét nem vizsgálhatta.
- [13] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, valamint 28. cikkének a sérelmére is. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban rámutat, hogy ezek a rendelkezések nem tekinthetők az Alaptörvényben biztosított jogoknak, így az azokra alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége [legutóbb pl. 3215/2017. (IX. 13.) AB végzés, Indokolás [11], 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésének második fordulata szerint „[a] védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt”. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a sérelmezett bírói döntések tárgya nem az indítványozónak a védelem körében kifejtett álláspontja miatt történő büntetőjogi felelősségre vonása, hanem a személyét sértő cselekmények miatt általa magánvádlóként tett feljelentés elbírálása, így megfelelő indítványozói indokolás hiányában nem állapítható meg az indítványban szereplő kifogások és a hivatkozott alaptörvényi rendelkezés közötti alkotmányjogi összefüggés. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen összefüggés hiányában az indítvány ezen elemét érdemben nem vizsgálja [legutóbb pl. 3193/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [15]].
- [15] 5. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [16] Az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó magánvádlóként járt el, így a benyújtott indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében érintettnek tekinthető [pl. 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [9]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [14]].
- [17] 6. Az Alkotmánybíróság vizsgálta azt is, hogy a támadott bírósági határozat az ügy érdemében hozott döntésnek vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek tekinthető-e. Az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette, hogy az alkotmányjogi panasz keretében csak az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók. Az alkotmányjogi panasz tárgya lehet a büntetőeljárásban hozott döntések közül az Abtv. 27. § első és második fordulata alapján valamennyi ügydöntő határozat, így az ítélet és az ügydöntő végzés is [legutóbb pl. 3057/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7], korábban: 3040/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [30], 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]].
- [18] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján rögzítette, hogy a támadott határozat olyan döntésnek minősül, amely ellen alkotmányjogi panasz nyújtható be.
- [19] 7. Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [20] Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az indítványozó a jogerős másodfokú bírósági határozat ellen nyújtotta be panaszát. Az indítványozó rendkívüli perorvoslatot nem vett igénybe. Az Ügyrend 32. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek eleget tett.

- [21] 8. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [22] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [23] Az indítvány a feljelentett által tett kijelentések miatt az indítványozó életvitelében bekövetkezett változásokat részletezi, és nem arra irányuló alkotmányjogi indokolást tartalmaz, amelyből kitűnik, hogy a támadott határozat érdemére kiható alaptörvény-ellenesség áll fenn, amely az Alaptörvény II. cikkének és a VI. cikk (1) bekezdésének megsértéséből ered. Az indítványozó alkotmányjogi indokolásként az 1/2015. (I. 15.) AB határozat indokolását idézi szövegszerűen (Indokolás [95]–[98]). Az idézett indokolás azonban az Alkotmánybíróság által egy másik – az érdemi bírói döntés és indokolása tekintetében különböző – rágalmazási ügyben az ügyvédi tevékenységre vonatkozó sértő kifejezések miatt alkalmazott büntetőjogi felelősségre vonás indokoltságát támasztja alá.
- [24] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványban foglaltak nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [25] Az indítvány a támadott másodfokú határozat érdemére kiható alaptörvény-ellenességet sem vet fel. Az elsőfokú bíróság az eljárás megszüntetését ugyanis arra alapozta, hogy a cselekmény nem bűncselekmény, tekintettel arra, hogy a feljelentett által tett, a társadalmi konvencióknak és az illetlennek meg nem felelő írásbeli és szóbeli közlések önmagukban, objektíve, büntetőjogi szempontból nem alkalmasak a feljelentő becsületének csorbítására (elsőfokú végzés 2. oldal 6. bekezdés).
- [26] Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában már rögzítette, hogy „a rágalmazás törvényi tényállása vonatkozásában annak megállapítása, hogy a konkrét ügyben a sérelmezett kijelentés értékítéletet vagy tényállítást tartalmaz-e, továbbá annak megfelelő minősítése, hogy az állított tény becsületsértő jellegű vagy sem, a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdés” {3147/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [25]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság továbbá – következetes gyakorlatának megfelelően – emlékeztet arra, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan – vélt vagy valós – jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {pl. 3147/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [23], 3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz az ügy érdemében hozott bírósági határozatot érdemben befolyásoló alkotmányellenességet, illetve alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [29] A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1031/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3360/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 27.Bpkf.13.194/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék 27.Bpkf.13.194/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az elsőfokú bíróságnál. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybírósághoz 2017. április 10-én érkezett.
- [2] Az indítványozó 2015. augusztus 5-én a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz érkezett feljelentésében, majd 2015. november 13-án az elsőfokú bíróság felhívására benyújtott feljelentés-kiegészítésében magánindítványt terjesztett elő a feljelentett és ismeretlen társa ellen a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 226. § (1) bekezdésébe ütköző rágalmazás vétsége miatt. A feljelentés szerint a terheltek egy internetes felhasználói fiókról több olyan e-mail üzenetet küldtek az indítványozó ismerőseinek az email-címére, amelyek az indítványozó emberi méltóságát súlyosan sértő kijelentéseket tartalmaztak.
- [3] Az elsőfokú bíróság végzésében rögzített tényállás szerint a Budapesti XIII. Kerületi Rendőrkapitányság által az ismeretlen elkövető kilétének megállapítására irányuló nyomozás nem vezetett eredményre, mert az indítványozó nem tudott a feljelentett ismeretlen társához kapcsolódó további információval szolgálni és a levelezőrendszer üzemeltetője – az Amerikai Egyesült Államokban működő internetes szolgáltató cég – sem adott erre nézve felvilágosítást.
- [4] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a kért információk bűnügyi jogsegély keretében történő beszerzésére csak akkor van mód, ha a cselekményt mindkét ország büntető jogszabálya büntetni rendeli. Az Amerikai Egyesült Államok büntető jogszabályai azonban a rágalmazást nem büntetik, így a felhasználói fiókra vonatkozó személyes adatok nem szerezhetők be. Az elsőfokú bíróság tájékoztatta az indítványozót, hogy amennyiben nem rágalmazás, hanem – az Amerikai Egyesült Államokban is büntetett – zaklatás miatt kívánja az elkövetők felelősségre vonását, akkor újabb feljelentést kell tenni a nyomozó hatóságnál, mert ez a bűncselekmény közvérdra üldözendő.
- [5] A Pesti Központi Kerületi Bíróság mindezek alapján 2016. november 1-én kelt 16.Bpk.12.408/2015/14. számú végzésével az ismeretlen tettes elleni büntetőeljárást megszüntette. Az elsőfokú bíróság rögzítette azt is, hogy az ismert elkövetővel szemben az eljárás tovább folytatódik.
- [6] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2017. január 6-án jogerőre emelkedett 27.Bpkf.13.194/2016/3. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta. A másodfokú bíróság megállapította azt is, hogy a zaklatás sértettje nem az indítványozó, hanem az email címzettje, vagyis az indítványozó ismerőse volt, aki azonban nem tett feljelentést.
- [7] 2.1. Az indítvány szerint a büntetőeljárást megszüntető jogerős végzés az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköző jogbiztonság elvébe ütközik, mert a nyomozó hatóság nem megfelelően intézkedett a bűnügyi jogsegély igénybe vételére. Az indítványozó álláspontja szerint az Amerikai Egyesült Államok szövetségi szinten nem bünteti a rágalmazást, de 17 tagállamában a rágalmazásnak létezik büntetőjogi szankciója és a magyar nyomozó hatóság feladata lett volna annak a felderítése, hogy az elkövető ilyen tagállamban tartózkodik-e. Az Amerikai Egyesült Államok büntetőjoga a zaklatás bűncselekményét ismeri és erre a körülményre is hivatkozni lehetett volna. Ezen túlmenően az ismert elkövetőt is ki kellett volna hallgatni az ismeretlen társára nézve. Az alkotmányjogi panasz szerint a jogbiztonság elvét az eljáró bíróságok súlyosan megsértették azzal, hogy nem tettek meg mindent az elkövető felderítése és felelősségre vonása érdekében.

- [8] Az indítványozó szerint a bíróság az Alaptörvény 28. cikkét is megsértette, mert csak névlegesen tett eleget a nyomozás elrendelése iránti kötelezettségének. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság a nyomozást ugyan ténylegesen elrendelte, de a bírói kontroll ellenére érdemi nyomozási cselekményt mégsem fogantatosítottak.
- [9] 2.2. Az Alkotmánybíróság főtákarának felhívására az indítványozó alkotmányjogi panaszát kiegészítette, amely beadvány 2017. június 21-én érkezett az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz kiegészítésében az indítványozó az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére (a jogszabályok kötelező ereje), a II. cikkre (az élethez és az emberi méltósághoz való jog) és a VI. cikk (1) bekezdésére (a jó hírnévhez való jog), valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdésének második mondatára (a védői védett véleménynyilvánítás) hivatkozott.
- [10] Az indítványozó a hivatkozott alaptörvényi cikkek megsértését elsősorban azzal indokolta, hogy részletesen bemutatta azokat a cselekményeket, amelyekkel a feljelentett rágalmazta. (Pl. a feljelentett az interneten közzétett videóknak sértő szavakkal bírálta az indítványozó ügyvédi tevékenységét, továbbá az indítványozó állítása szerint a feljelentett több mint 110 magánvádas eljárást indított ellene.) Az indítványozó a hivatkozott alaptörvényi cikkekre nézve az 1/2015. (I. 15.) AB határozat indokolásának egy részét szövegszerűen idézte (Indokolás [95]–[97]).
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.13.194/2016/2. számú végzésének kézbesítése a másodfokú bíróság tájékoztatása szerint nem tértivevénnel történt, így a kézbesítés időpontja ennek alapján nem állapítható meg. A támadott végzést az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az indítványozó 2017. január 25-én vette át. A panaszt 2017. március 24-én adták postára az elsőfokú bíróságnak címezve. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapítja, hogy a panaszt határidőben benyújtottnak kell tekinteni.
- [13] 4. Az indítvány és kiegészítése részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, R) cikk (2) bekezdés, II. cikk, VI. cikk (1) bekezdés, valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdés második mondat].
- [14] Az indítvány hivatkozik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére, azon belül a jogbiztonságra. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján azonban erre az alaptörvényi rendelkezésre, mint Alaptörvényben biztosított jogra csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatály tilalma miatt [3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [25]]. Az indítványozó ezen két Alaptörvényben biztosított jogra nézve nem adott elő indokolást, így az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemét nem vizsgálhatta.
- [15] Az indítványozó hivatkozik továbbá az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének és az Alaptörvény 28. cikkének a sérelmére is. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban rámutat, hogy ezen rendelkezések nem tekinthetők az Alaptörvényben biztosított jogoknak, így ezek alapján alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége [legutóbb pl. 3215/2017. (IX. 13.) AB végzés, Indokolás [11], 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésének második fordulata szerint „[a] védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt”. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a sérelmezett bírói döntés tárgya nem az indítványozónak a védelem körében kifejtett álláspontja miatt történő büntetőjogi felelősségre vonása, hanem a személyét és az ügyvédi tevékenységét sértő cselekmények miatt általa magánvádlóként tett feljelentés elbírálása. Ennek következtében – a megfelelő indítványozói indokolás hiányában – nem állapítható meg az indítványban szereplő kifogások és a hivatkozott alaptörvényi rendelkezés közötti alkotmányjogi összefüggés. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen összefüggés hiányában az indítvány ezen elemét érdemben nem vizsgálja [legutóbb pl. 3193/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [15]].
- [17] Az indítványozó megjelölte a támadott bírósági határozatot (Fővárosi Törvényszék 27.Bpkf.13.194/2016/3. számú végzés). Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a hatá-

rozat alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, így a határozott kérelem alkotmányos feltételeinek ebben a vonatkozásban eleget tett.

- [18] 5. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [19] Az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó magánvádlóként járt el, így a benyújtott indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében érintettnek tekinthető {pl. 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [9]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [14]}.
- [20] 6. Az Alkotmánybíróság vizsgálta azt is, hogy a támadott bírósági határozat az ügy érdemében hozott döntésnek vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek tekinthető-e. Az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette, hogy alkotmányjogi panasz keretében csak az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók. Alkotmányjogi panasz tárgya lehet a büntetőeljárásban hozott döntések közül az Abtv. 27. § első és második fordulata alapján valamennyi ügydöntő határozat, így az ítélet és az ügydöntő végzés is [legutóbb pl. 3057/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7], korábban: 3040/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [30], 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]}.
- [21] Az elsőfokú bíróság a büntetőeljárást az ismeretlen elkövetővel szemben megszüntette, amelyet a másodfokú bíróság jogerős végzésével helybenhagyott. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján rögzíti, hogy az ismeretlen elkövetővel szembeni büntetőeljárás tekintetében a támadott határozat olyan döntésnek minősül, amely ellen alkotmányjogi panasz nyújtható be.
- [22] 7. Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [23] Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az indítványozó rendkívüli perorvoslatot nem vett igénybe. Az Ügyrend 32. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége egyébként nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek is eleget tett.
- [24] 8. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [25] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [26] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírnévhez való jogát.
- [27] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány nem tartalmaz olyan körülményt, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel.
- [28] Az Alkotmánybíróság vizsgálta azt is, hogy az indítványozó által a támadott bírósági határozat tekintetében felvetett körülmények a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenességre utalnak-e. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott első, illetve másodfokú bírósági határozat a magánvádas eljárást csak a feljelentett személy ismeretlen társa tekintetében szüntette meg, mert az ismeretlen elkövető kiléte a nyomozás adatai alapján nem volt megállapítható. Az eljárás a feljelentett tekintetében tovább folytatódott. Az indítvány okfejtése az indítványozó számára kedvezőtlen, a feljelentett társa elleni büntetőeljárást megszüntető bírói döntés szakjogi felülvizsgálatára irányul. Az indítványozó azonban olyan alkotmányjogi érveket és körülményeket nem ad elő, amely az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírnévhez való jogának sérelme tekintetében az érdemi döntésre kiható alaptörvény-ellenességet vetne fel.
- [29] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör nem teremthet alapot arra, hogy

minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan – vélt vagy valós – jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {pl. 3147/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [23], 3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.

- [30] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alkotmányellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [31] A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czirine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/984/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3361/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 47/A. § (2) bekezdése és a Kúria Bpkf.II.1676/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó fogvatartott jogi képviselője (dr. Szikinger István, levelezési cím: Magyarország, 1027 Budapest, Margit körút 50–52., 1/12.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 47/A. § (2) bekezdése és a Kúria Bpkf.II.1676/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz előzményeit érintően az indítvány, annak kiegészítései és a csatolt bírósági döntések alapján megállapítható, hogy az indítványozó és társai ellen emberölés büntetének kísérlete és más bűncselekmények miatt folyt büntetőeljárás. Első fokon a Pest Megyei Bíróság az 5.B.330/1999/70. számú, majd másodfokon a Legfelsőbb Bíróság a Bf.V.1.477/2000/7. számú ítéletet hozta, utóbbi 2001. január 15-én emelkedett jogerőre. Az indítványozó ezen jogerős ítélet ellen terjesztette elő azt a perújítási indítványt, amelyet a Fővárosi Ítéltábla 3.Bpi.10.867/2016/3. számú végzésével elutasított. Az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai végzés a Fővárosi Ítéltábla ezen végzését helybenhagyta.
- [3] Az indítványozó kifogása szerint az ellene folytatott büntetőeljárásban sérült a védelemhez való joga, mivel a rendőrség a kihallgatását védő jelenléte nélkül foganatosította, és az eljárási cselekmény 10 órán keresztül tartott. A bíróságok továbbá olyan szakértő szakvéleménye alapján hoztak döntést, aki korábban a nyomozó hatóság tagja volt, így a Be. irányadó rendelkezései értelmében a büntetőeljárásban szakértőként nem járhatott volna el. A Pest Megyei Ügyészség nyomozó ügyésze pedig a „megpanaszolt kényszervallatás ügyében nem járt el pártatlanul” (indítvány, 2. oldal). Minderre tekintettel az indítványozó úgy vélte, hogy az ellene folytatott büntetőeljárásban megvalósult az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1) és (2) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdéseinek a sérelme.
- [4] A régi Btk. 47/A. § (2) bekezdésének az alaptörvény-ellenességét azon az alapon állította az indítványozó, hogy a jogszabályhely „azonosan kezeli a kísérletet és a befejezett minősített emberölést” (indítvány, 2. oldal). Ezáltal a rendelkezés elvonja a bírói egyéniesítés lehetőségét, korlátozza a bírói mérlegelést a büntetés kiszabását érintően. Hátrányos helyzetet teremt továbbá arra a terhelte nézve, akit bűncselekmény kísérletéért vonnak felelősségre, mert úgy kell helyt állnia, mintha a magatartása befejezett bűncselekményt valósított volna meg. Ennek következtében az indítványozó szerint a támadott rendelkezés nem felel meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményének és sérti a jogegyenlőség elvét is. Az alaptörvényi rendelkezés nevesítése nélkül megjegyezte az indítványozó azt is, hogy a kifogásolt szabály a bírói függetlenség elvének a sérelmét is megvalósítja, ezen megállapításához ugyanakkor nem fűzött további magyarázatot. Utalt továbbá az indítványozó a jogalkotóval szembeni azon elvárásokra, amelyek a normavilágosságból és az önkényes jogértelmezés lehetőségének a kizárásból fakadnak, de ezek összefüggését a kifogásolt jogszabályi rendelkezéssel nem magyarázta meg. Megállapította az indítványozó azt is, hogy a szabály „nem áll harmóniában az EU-s joggyakorlattal sem”, de álláspontját ezen túlmenően nem fejtette ki. Mindezek alapján az indítványozó a régi Btk. kifogásolt rendelkezését az Alaptörvény II. cikkével, III. cikkével, XV. cikk (1) bekezdésével, 25. cikk (2) bekezdés a) pontjával, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével sem tartja összeegyeztethetőnek. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének a sérelme az indítványozó álláspontja szerint abból fakad, hogy a régi Btk. támadott rendelkezésében meghatározott büntetés aránytalanul súlyos.

- [5] A Kúria támadott döntése az indítvány értelmében azért sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, mert az indítványozóval szemben eljáró első és másodfokú bíróságok teljes mértékben figyelmen kívül hagyták a büntető ügy sértettjének a tanúvallomását.
- [6] A fentieken túl az indítványozó utalt a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) rendelkezéseire, amelyek – az indítványozó tényként rögzített álláspontja szerint – már nem írják elő a bíróságok számára, hogy „az emberölés-kísérletére a kötelező 30 év minimum büntetést” (indítvány, 6. oldal) alkalmazzák. Beadványában számos jogesetet is ismertetett, amelyekkel azt kívánta igazolni, hogy a vele szemben kiszabott büntetés indokolatlanul és aránytalanul súlyos.
- [7] Mindezek alapján azt kérte az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság végezze el az általa kifogásolt Btk.-rendelkezés, valamint a támadott bírósági döntés alkotmányosságának a vizsgálatát. Utalt az Alkotmánybíróság számára az Abtv. 45. § (6) bekezdésében biztosított azon lehetőségre is, amelynek keretében elrendelheti az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása alapján jogerős határozattal befejezett büntetőeljárások felülvizsgálatát.
- [8] 2. Az indítványozó a beadványát az Alkotmánybíróság felhívása nyomán – két további beadványban – kiegészítette.
- [9] Azokban rögzítette, hogy a régi Btk. támadott rendelkezése alapján történő szankciókiszabás megítélése szerint kegyetlen, embertelen bánásmódnak minősül.
- [10] Álláspontja szerint sérti továbbá a jogbiztonságot, hogy a későbbi szabályozásnak, vagyis a Btk.-nak az indítványozó számára kedvezőbb rendelkezését az ügyben a bíróságok nem alkalmazták, holott erre a Btk. 2. §-a alapján lehetőségük lett volna. Erre figyelemmel kérte, hogy az Alkotmánybíróság az indítványozó ellen folytatott büntetőeljárásban született ítéletet hatályon kívül helyezze.
- [11] Az indítványozó megítélése szerint ezen felül sérti „a belső arányosság elvét”, hogy a magyar büntetőjogi szabályozás a kísérletet a befejezett bűncselekménnyel egy szintre emeli és el nem évülő cselekménynek minősíti, mivel ez a megoldás nem áll összhangban a nemzetközi jogban az el nem évülő bűncselekmények körének a megállapítására vonatkozó gyakorlattal. A szabályozás továbbá az érintett jogalanyokra nézve – alkotmányosan nem igazolhatóan – súlyosabb következmények alkalmazását vonja maga után, és „a norma címzettjei számára elvesz a kiszámíthatóság és [...] a büntetés enyhítésének lehetősége” (2017. augusztus 1-jén kelt indítvány-kiegészítés, 1. oldal).
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány és annak kiegészítései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy azoknak az indítvány az alábbiak szerint nem felel meg.
- [13] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A bíróság tájékoztatása szerint a támadott jogerős végzést, a Kúria Bpkf.II.1676/2016/2. számú végzését az indítványozó 2017. február 2-án vette kézhez, míg panaszát 2017. február 21-én, határidőben nyújtotta be.
- [14] Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés; I. cikk (1) és (3) bekezdés; II. cikk; III. cikk; XV. cikk (1) és (2) bekezdés; XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdés; 25. cikk (2) bekezdés a) pont; 26. cikk (1) bekezdés és 28. cikk]. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést, valamint a konkrét bírói végzést, és kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre.
- [15] 3.2. Az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni. Ennek a feltételnek megfelel a Kúria Bpkf.II.1676/2016/2. számú végzése, így a döntés megsemmisítését az indítványozó az alkotmányjogi panasz beadványában az Abtv. rendelkezésével összhangban kérte.
- [16] Ezen felül ugyanakkor az indítványozó a kifogásait a Fővárosi Ítéltábla 3.Bpi.10.867/2016/3. számú végzésével, továbbá a Pest Megyei Bíróság 5.B.330/1999/70. számú és a Legfelsőbb Bíróság Bf.V.1.477/2000/7. számú ítéletével összefüggésben is előadta, és kérte, hogy az Alkotmánybíróság ezen döntések felülvizsgálatát is végezze el.

- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Ítéltábla 3.Bpi.10.867/2016/3. számú végzése nem minősül az Alkotmánybíróság értelmezésében {lásd: 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [19]–[22]} sem az ügy érdemében hozott, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek. Ezért érdemi alkotmányossági vizsgálatának nem volt helye. Nem volt továbbá lehetőség a panaszeljárás keretében arra sem, hogy az Alkotmánybíróság elvégezze az indítványozó ellen folytatott büntetőeljárásban született első és másodfokú ítéletek alkotmányossági vizsgálatát. A Legfelsőbb Bíróság másodfokú jogerős ítéletével szemben az alkotmányjogi panasz előterjesztésére biztosított hatvan napos határidő ugyanis már – évekkel korábban – eltelt. A Pest Megyei Bíróság ítélete pedig szintén nem minősül sem az ügy érdemében hozott, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek.
- [18] Ezért az indítvány azon elemeit, amelyek az indítványozó ellen folytatott büntetőeljárással és azzal összefüggésben a Pest Megyei Bíróság 5.B.330/1999/70. számú és a Legfelsőbb Bíróság Bf.V.1.477/2000/7. számú ítéletével, valamint a Fővárosi Ítéltábla 3.Bpi.10.867/2016/3. számú végzésével kapcsolatosak, az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta.
- [19] 3.3. A Kúria támadott végzését érintő indítványozói kifogások kapcsán az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy azok tekintetében az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. §-ából fakadó követelményeknek.
- [20] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontja alapján az indítványnak – az eljárás megindításának indokain túl – alkotmányjogi panasz esetén meg kell határozni az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *e)* pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a sérelmezett jogszabályhely, illetve a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti.
- [21] Az indítványozó kifogásai, amelyekkel a Kúria végzésének a megsemmisítését kívánta alátámasztani, tartalmilag a Legfelsőbb Bíróság Bf.V.1.477/2000/7. számú – és 2001. január 15-én jogerőre emelkedett – ítéletével, az abban rögzített büntetőjogi szankcióval kapcsolatosak, ezen szankció alkalmazásának az alaptörvény-ellenességét állítják. A perújítási eljárásban született, és az indítványozó perújítási kérelmének az elutasításáról jogerősen rendelkező kúriai végzés alaptörvény-ellenességét ezzel szemben az indítványozó konkrét érvekkel nem támasztotta alá. Ilyen érvek hiányában az indítvány a bírói döntés alaptörvény-ellenességét kifogásoló – az Abtv. 27. §-ára alapított – részében egyetlen elemében sem felel meg a határozott kérelem követelményének, így a panaszeljárásban érdemben nem volt vizsgálható.
- [22] 3.4. A régi Btk. 47/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét állító és az Abtv. 26. §-ára alapított részében pedig az Alkotmánybíróság az indítványt az alábbi hiányosságok miatt nem vizsgálta érdemben.
- [23] A támadott jogszabályhely Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, I. cikk (3) bekezdésével, II. cikkével, III. cikkével, XV. cikk (1) bekezdésével, 25. cikk (2) bekezdés *a)* pontjával, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével összefüggésben tartotta indokoltnak elvégezni.
- [24] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. §-a alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Ebből fakadóan alkotmányjogi panasz csak valamely Alaptörvényben biztosított jog megsértésére alapítható. Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései közül ugyanakkor az I. cikk (3) bekezdése, a 25. cikk (2) bekezdés *a)* pontja, a 26. cikk (1) bekezdése és 28. cikk nem tartalmaz alapvető jogot. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. A 25–28. cikkek kifogásolt rendelkezései pedig a bírói hatalmi ág működésével kapcsolatos iránymutatást, követelményt rögzítenek, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot az indítványozó vonatkozásában tehát ezek a rendelkezések sem határoznak meg. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nem volt helye.
- [25] Az Alkotmánybíróság továbbá az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {lásd pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. Tekintettel arra, hogy az indítványozó kifogásai nem esnek ezen kivételes esetek alá, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított indítványi elem sem volt érdemben vizsgálható.
- [26] Az indítványnak az Alaptörvény II. cikkére, III. cikkére és XV. cikk (1) bekezdésére alapított elemei kapcsán, továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített független bíróhoz való jog sérelmét állító részét érintően pe-

dig az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a beadvány csupán megállapításokat tartalmaz a jogsértés tényére vonatkozóan. Az indítványozó azonban nem adott elő érdemi indokolást arra vonatkozóan, hogy ezen alaptörvényi rendelkezések megsértését milyen alkotmányos érvek alapján tartja megállapíthatónak. Ezért az indítvány ezen elemei tekintetében sem felel meg az Abtv. 52. §-a értelmében vett – fent hivatkozott – határozott kérelem követelményének.

- [27] 4. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az egyetlen elemében sem felel meg az alkotmányjogi panaszokkal szemben a befogadhatóság körében támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Cziné Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/609/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3362/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.014/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Palotai Beáta ügyvéd, 1114 Budapest, Bartók Béla út 76., I/2.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.V.21.014/2016/5. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló a Debreceni Ítéletábla Gf.IV.30.629/2015/6. számú ítélete és a Debreceni Törvényszék 9.G.40.165/2014/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó ezen kívül kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az elsőfokú bíróságot az alkotmányjogi panaszban támadott kúriai ítélet végrehajtásának felfüggesztésére. Az indítványozó szerint a kifogásolt döntés az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, 25. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét sérti.
- [3] 1.1. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes jogelődje beolvadt az alperesbe. Az alperes jogelődje és egy korlátolt felelősségű társaság (a továbbiakban: Kft.). szállítási keretszerződést kötött, amelyben a Kft. által a váci kórházban üzemeltetett patikába gyógyszerek szállítását vállalta.
- [4] Az időközben felszámolás alá került Kft. egyik tagja (egy másik gazdasági társaság, a továbbiakban: másik kft.) több alkalommal több millió forintot utalt át az alperes jogelődje részére. Az átutalásokról emailben is tájékoztatta az alperes jogelődjét, a megjegyzés rovatban pedig feltüntette, hogy „gyógyszerrendelés [Kft neve]”.
- [5] 2014 júliusában a másik kft. tájékoztatta az alperest, hogy a több millió forint összegű követelését átruházta egy külföldi gazdasági társaság engedményesre, és mivel az összeget korábban tévesen utalta át részére, ezért azzal az alperes jogalap nélkül gazdagodott. Az alperes vitatta az engedményezett követelés jogalapját. Álláspontja szerint a másik kft. azért fizetett meg több millió forintot az alperes jogelődjének, mert átvállalta a Kft. tartozását. Ezt követően a külföldi gazdasági társaság arról tájékoztatta az alperest, hogy az indítványozóra, az alapügy felperesére engedményezte a vele szembeni követelését.
- [6] Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította, mert megállapította, hogy nem álltak fenn a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 361. §-a alapján a jogalap nélküli gazdagodás feltételei. A másik kft. ugyanis a Kft. tagjaként e cég tartozásának átvállalása miatt fizette meg az alperes jogelődje részére a váci kórházba szállított gyógyszerek több millió forintos vételárát.
- [7] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és a tényállást kiegészítette azzal, hogy a másik Kft. 2007. óta rendszeresen tagi kölcsönt folyósított a Kft. részére. A tartozásátvállalással kapcsolatban az elsőfokú bírósággal megegyezően arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó jogelődje a perbeli összeget nem jogalap nélkül, hanem a Kft. helyett fizette ki az alperes jogelődjének. Megállapította, hogy a perbeli átutalások a Kft. és az alperes jogelődje között létrejött keretszerződés alapján szállított gyógyszerek vételárának az előtörlesztésére kerültek kifizetésre.
- [8] A másodfokú bíróság ítéletével szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria mellőzte a másodfokú bíróság által a tagi kölcsönökkel és az engedményezéssel kapcsolatos tényállás-kiegészítést, tekintettel arra, hogy e tényekre a megelőző eljárásokban egyik fél sem hivatkozott. Megállapította, hogy ennek azonban az alább kifejtettekre figyelemmel az ügy érdemére kiható jelentősége nem volt.
- [9] A Kúria leszögezte, hogy a per főtárgya nem a másik Kft. és a Kft. jogviszonyának a vizsgálata, illetve annak minősítése volt, hanem az, hogy a másik Kft. és az alperes jogelődje közötti pénzmozgásnak jogalapja volt-e vagy sem. Ebből következően tévesen történt a bizonyítási teher alperesre való kiosztása, mert a bizonyítandó

tény – amely az indítványozót terhelte – az átutalások jogalap nélküli jellege volt. Ebből kiindulva megállapítható, hogy az indítványozó nem bizonyította az alperes jogalap nélküli gazdagodását. Az alperes – bár az ellenkérelmi hivatkozása szerinti, a másik Kft. és a Kft. közötti tartozásátvállalást nem bizonyította –, de az átutalások jogalapját, és a jogelődje által gyógyszer szállításban megnyilvánult szolgáltatásai tényét igen. A Kúria megállapította, hogy a gazdasági/üzleti logikával meg nem magyarázható „téves” átutalássorozatról a másik Kft. részéről egyértelműen tudatos, célirányos magatartásra vonható következtetés, a váci kórházban az átutalásokat teljesítő cég részbeni tulajdonában lévő Kft. által megszerzett üzleti/piaci pozíció megtartása. Minderre figyelemmel az eljáró bíróságok a rendelkezésre állt okirati bizonyítékokat (bankátutalások, e-mail üzenetek), valamint a tanúvallomások tartalmát összességükben logikusan, ellentmondástól mentesen értékelték, ezért mérlegelő tevékenységük a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 206. § (1) bekezdésének megfelelően, jogszabálysértés nélkül történt.

- [10] A pernek ugyan nem volt tárgya, hogy a másik Kft. átutalási sorozata a Kft. irányába jogilag minek minősíthető, azonban a teljesség kedvéért a Kúria megjegyezte, hogy valójában a bírói gyakorlat által régen ismert ún. tartozásátvállalás történt a másik Kft. részéről. Ennek lényege, hogy a régi Ptk.-ban nem nevesített, de a régi Ptk. 200. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel típus- és formakényszer nélküli megállapodással az eredeti kötelemben nem szereplő, külső, ún. harmadik fél kötelezettséget vállalhat a kötelezett tartozásának megfizetéséért anélkül, hogy az eredeti kötelezettől azt átvállalná. Ennek következtében a tartozásátvállaló nem a kötelezett helyébe, hanem mellé lép a kötelembé. A perbeli esetben a másik Kft. az átutalások tényszerű megtörténtével a Kft. helyetti helytállást vállalt, amire tekintettel az alperes jogelődje által nem vitásan teljesített gyógyszer szállítás (szolgáltatás) ellenében járó vételárat (ellenszolgáltatás) teljesítette. Így az alperes jogelődje oldalán jogalap nélküli gazdagodás fogalmilag nem következhetett be.
- [11] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.V.21.014/2016/5. számú ítélete, valamint ennek alapjául szolgáló a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.629/2015/6. számú ítélete és a Debreceni Törvényszék 9.G.40.165/2014/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó szerint a Kúria döntése sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, 25. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét. Az indítványozó szerint a bíróságok eljárása méltánytalan és igazságtalan volt vele szemben. A Kúria túlterjeszkedett jogalkalmazási és jogértelmezési jogkörén, amikor a felülvizsgálati eljárásban megfordította a bizonyítás terhét. Az indítványozó szerint a Kúria tévesen és jogszabályellenesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy az indítványozót terhelte az átutalások jogalap nélküli jellegére vonatkozó bizonyítási kötelezettség. Véleménye szerint az alperesnek kellett volna bizonyítania az utalások jogcímét, és azt, hogy a jogalap nélküli gazdagodás feltételei nem álltak fent, ehelyett a Kúria az alperest terhelő bizonyítás sikertelenségét az indítványozóra terhelte. A Kúria nem biztosította az indítványozó bizonyításhoz való jogát, elzárta bizonyítási indítványától és az ítélet indokolását feltételezésre alapozta. A másodfokú bíróság és a Kúria önkényesen állapította meg a tényállást és minősítette az ügyletet először tagi kölcsönnek, majd pedig tartozásátvállalásnak anélkül, hogy erre az indítványozó és az alperes hivatkozott volna, vagy a bizonyítási eljárás lefolytatásra került volna.
- [12] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételnek, mert az Alaptörvény 25. cikkével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt követelményének, ezért annak elbírálására nincs lehetőség. {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}
- [15] Az Abtv. 27. § a) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért. Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének a megsértésére hivatkozott, amely nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, mert annak címzettjei a bíróságok, így ezen rendelkezés nem fogalmaz meg olyan jogot, amelyre alkotmányjogi panaszt önállóan lehetne alapítani {3231/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [7]}. Mindebből következően az alkot-

mányjogi panasz ebben a részében nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontjában foglalt törvényi követelménynek.

- [16] Az indítványozó továbbá az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is hivatkozott, mely nem a bírósági eljárásokra, hanem a hatósági eljárásokra vonatkozik, így az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezés és a támadott bírósági döntések között a jelen ügyben nincs összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az említett összefüggés hiánya az indítvány befogadásának tartalmi akadályá {3130/2013. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [17] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [18] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, jogértelmezésének, valamint jogalkalmazásának helytállóságát vitatja. Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [20] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában, 27. § *a)* pontjában, valamint 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.
- [21] Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, okafogyottá vált az indítványozó abbéli kezdeményezése, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az első fokon eljáró bíróságot a támadott bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztésére {3245/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]}.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1011/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3363/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.855/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Pfv.V.20.855/2016/8. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.637.376/2015/5. számú ítélete és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 25.P.50.635/2015/10. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására tett indítvány módosításában és kiegészítésében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, a XIII. cikk (1) bekezdésének, a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a megsértésére hivatkozott.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye szerint az indítványozó mint a per alperese és mint bérelő, valamint az Információs Hivatal mint a per felperese és mint bérbeadó között 1993. június 16-án lakásbérleti szerződés jött létre. A szerződés időbeli hatályát a felek az alperesnek a felperesnél töltött szolgálati jogviszonya fennállásának időtartamára határozták meg. A szerződés 9. pontja szerint amennyiben a szerződésben külön nem szabályozott kérdések merülnek fel, akkor a „mindenkor hatályos jogszabály” rendelkezéseit kell alkalmazni. A lakásbérleti szerződés tárgyát képező lakás a Magyar Állam tulajdona, az indítványozó a szerződéskötés napja óta annak birtokosa. Az indítványozó házastársával 2003. június 5-én adásvételi szerződés útján tulajdonjogot szereztek ugyanazon társasház egy másik lakásán, amelyben az indítványozó szolgálati lakása található. Az Információs Hivatal 2014. október 18-án levélben felszólította az indítványozót, hogy a szolgálati lakást 30 napon belül hagyja el, mivel a lakáson fennálló lakásbérleti jogviszonya a törvény erejénél fogva arra tekintettel megszűnt, hogy az indítványozó szolgálati helyén lakástulajdonossá vált. Az indítványozó a lakást nem hagyta el, házastársával és gyermekeivel azóta is abban él.
- [4] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 25.P.50.635/2015/10. számú ítéletében arra kötelezte az indítványozót, hogy a szolgálati lakást 30 napon belül, elhelyezési igény nélkül hagyja el és azt ingóságaitól kiürített és rendeltetés-szerű használatra alkalmas állapotban bocsássa a felperes kizárólagos birtokába. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 44.Pf.637.376/2015/5. számú ítéletében az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [5] A Kúria Pfv.V.20.855/2016/8. számú ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria az elsődleges felülvizsgálati kérelemmel összefüggésben arra utalt, hogy a keresetösségi jog hiányával kapcsolatos hivatkozás alapvetően téves, valamint a Nemzeti Vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Vagyon tv.) rögzíti, hogy a vagyonkezelőt a tulajdonos jogai illetik meg, ezért a felperes teljes körűen élhetett a tulajdonjogból fakadó valamennyi részjogosítvánnyal. Az indítványozó másodlagos felülvizsgálati kérelme vonatkozásában a Kúria kifejtette, hogy a per tárgya lakáskiürítési igény elbírálása volt, mivel a felperes kereseti kérelme kizárólag erre irányult, ezért a felülvizsgálati kérelemben a felmondás jogszerűségével, illetve annak hiányával kapcsolatos kifogások jogi jelentőséggel nem bírtak. A Kúria továbbá azon felülvizsgálati hivatkozásokat sem tudta vizsgálni, amelyekkel összefüggésben az indítványozó nem jelölt meg konkrét jogszabálysértést. A Kúria szerint a perben kizárólag annak volt jelentősége, hogy az indítványozó jogosult-e a lakás birtokában tartására. Ebből a szempontból a bérleti szerződésnek a „mindenkor hatályos jogszabályok” rendelkezéseire utaló 9. pontját a szolgálati lakás biztosításának céljához mérten, komplexen kellett vizsgálni az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakra is figyelemmel. A Kúria kiemelte, hogy a szolgálati lakás biztosításának célja az adott településen önálló

lakóingatlanlannal nem rendelkező munkavállaló számára a munkavégzés elősegítése érdekében a lakhatás biztosítása addig, amíg egyrésztől munkaviszonya fennáll, továbbá, amíg a szerződéskötéskori (a szolgálati lakás iránti kérelem elbírálásakor) körülmények változatlanul fennállnak. A Kúria szerint a szolgálati lakás igénybevétele nem egyeztethető össze a településen saját lakóingatlan léte. Ebből következően az indítványozónak számolnia kellett azzal, hogy a „mindenkor hatályos” jogszabályi rendelkezések, illetve azok változása a szolgálati lakáshoz való jogosultságát érinthetik, amibe a jogosultság megszűnése is értelemszerűen beletartozik függetlenül a szolgálati jogviszonya fennállásától. Ez a jogszabályváltozás a perbeli esetben a 2/1994. (IX. 20.) TNM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) hatálybalépésével következett be. A Rendelet 2. §-a, 3. § a) pontja és 7. § (1) bekezdése a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Lakás tv.) 23. § (2) bekezdésében megfogalmazottakra is figyelemmel, együttesen az indítványozó önálló lakás szerzésének ténye miatt a szolgálati lakás biztosítása indokoltságának, ezáltal a bérleti jogviszonynak a megszűnését eredményezték.

- [6] Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Kúria ítéletével szemben, mert álláspontja szerint a lakásbérleti szerződés záradékának azon pontja, amely szerint „a jelen szerződésben nem szabályozott kérdésekben a mindenkor hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni”, önmagában alaptörvényellenes, különösen akkor, ha erre hivatkozással utóbb hatálybalépő jogszabály visszamenőleges hatályú alkalmazását eredményezik. Az indítványozó szerint a Rendelet egyik bontófeltételének alkalmazása az 1993 júniusában kötött szerződéssel szerzett jogát elvonta. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy ezt a szolgálati bérletet az 1/1971. (II. 8.) Korm. rendelet jogosultsági feltételei szerint kapta, ezért sérti a jogállamiság és a jogbiztonság elvét az, ha egy 1994 szeptemberében hatálybalépő rendelet bontófeltételét a bíró ítéletében úgy alkalmazza visszamenőleg egy 1993 júniusában született jognyilatkozatra, hogy az nem ezen Rendelet alapján született.
- [7] Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy a bíróságok nem vették figyelembe azon megállapodást sem, amely részét képezte a lakásbérleti szerződésnek és külön rendelkezett a bontófeltételről, továbbá azon jegyzőkönyvet sem, amely a 2010-ben lefolytatott hivatali vizsgálat eredményét rögzíti, amely alapján álláspontja szerint az Információs Hivatalnak nincs jogalapja a Rendelet alapján a 30 napos határidő elteltével a bontófeltételre hivatkozni. Az indítványozó hivatkozása szerint a bíróságok nem megfelelően értékelték azon tényt sem, miszerint korábban az Információs Hivatal rendelkezésére bocsátott egy olyan önkormányzati bérletet, amelyet a leadást követően az Információs Hivatal felhasznált. Az indítványozó szerint a bíróság ezen eljárása sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy a bíróságok ítélete annak ellenére kilakoltatta gyermekeivel együtt a tartósan fennálló szolgálati bérletéből, hogy az alkotmányos tulajdonvédelemben részesülő vagyoni jognak minősült. Az indítványozó szerint a bíróságok releváns tényeket hagytak figyelmen kívül, döntésüket hiányosan indokolták, amelyek önmagukban a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozták. Az indítványozó kérte az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatának figyelembevételét is.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [9] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben került benyújtásra. Az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [10] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1) és (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [11] Az Abtv. 27. §-ának a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.

- [13] Az indítványnak az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek a sérelmét állító része azért nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja szerinti feltételnek, mert egyáltalán nem jelöli meg ezzel összefüggésben az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [14] Mindezekre tekintettel a jelen egyedi ügyben az alkotmányjogi panasz Abtv. 29. §-a szerinti vizsgálata az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkalmazásra, a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogra és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárásból fakadó indokolási kötelezettségre korlátozódott.
- [15] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [16] Az Alkotmánybíróság előjáróban arra mutat rá, hogy következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben {3033/2013. (II. 12.) AB határozat, Indokolás [7]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[A]z *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás [...]. Mindezekhez kapcsolódóan a jogalkalmazást érintően alaptörvény-ellenesség csak a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben vethető fel, tehát akkor, ha a jogvitára okot adó eseménykor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet. Önmagában azonban a jogvitáknak az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján történő eldöntése – akkor is, ha a bíróság esetleg tévesen értelmezte az alkalmazott előírást – a visszaható hatály Alaptörvényből levezetett tilalmával nem hozható összefüggésbe” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]–[16]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság joggyakorlata az 50/2014. (XII. 6.) AB határozatában a bérleti jogra is kiterjesztette az alkotmányos tulajdonvédelmet.
- [18] Az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy a jelen ügyben a Kúria által vizsgált lakásbérleti szerződés 9. pontja, a felek megállapodása szerint maga rendelte alkalmazni a szerződésben nem szabályozott kérdésekre a „mindenkor hatályos” jogszabályok rendelkezéseit, következésképpen a visszaható hatály tilalmával nem hozható alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe a lakásbérlet jogszabályváltozás okán utóbb történő megszűnése, ezért az indítvány nem vetette fel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és a XIII. cikk (1) bekezdésének a megsértését. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal a kúriai ítélet [37] bekezdésére is, amely kifejezetten rögzíti, hogy a per tárgya lakáskiürítési igény elbírálása volt, következésképpen az indítványozó alkotmányos tulajdonvédelemre vonatkozó hivatkozásai a perjogi szabályok alapján nem voltak összefüggésbe hozhatók az alapperral.
- [19] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértését állító indítványi résszel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3090/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [27]}. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tartózkodik az indokolásban megjelenő érvek megalapozottságának vizsgálatától, mert a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30], 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [20] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a bíróságok figyelmen kívül hagytak általa relevánsnak tartott tényeket, illetve határozatukat hiányosan indokolták.
- [21] Az alkotmányjogi panaszban előadott kérdést a bíróságok indokolási kötelezettségét érintően az Alkotmánybíróság az indítványban is felhívott 7/2013. (III. 1.) AB határozatában alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Következésképpen az indítványban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdés tárgyában az Alkotmánybíróság már korábban állást foglalt {3130/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapját képező ítélet vonatkozásában megállapította, hogy a bíróság ítéletében a lakásbérleti szerződés 9. pontját érintően az irányadó jogszabályi rendelkezések egymásra tekintettel történő értelmezése alapján megindokolta, hogy az indítványozó ügyében a szolgálati lakás igénybevétele nem egyeztethető össze a településen saját lakóingatlan léte. Következésképpen azon okból, hogy

a bíróság az indítványozó érvelésétől eltérő álláspontra helyezkedett, eleve nem helytálló az indítványozó azon kifogása, hogy a vonatkozó kérelmeit a bíróság nem bírálta el, ítéletét nem indokolta. Megjegyzendő, hogy a perjogi szabályok alapján nem értékelhető kifogások szintén nem vetik fel az indokolási kötelezettség sérelmét.

- [23] Az indítványozó a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a visszaható hatály tilalmával, a tulajdonhoz való joggal, illetve a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni.
- [24] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – részben a határozott kérelem követelményeinek való meg nem felelés, részben pedig az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltétel teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1054/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3364/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.709/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Zombori Zoltán, Zombori Ügyvédi Iroda; 1074 Budapest, Dohány utca 14.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Pfv.I.20.709/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint Harta település külterületén lévő, hat ingatlan esetében a hartai Lenin Mezőgazdasági Termelő Szövetkezet (a továbbiakban: mgtsz.) földhasználati joga volt bejegyezve az ingatlan-nyilvántartásban 1960–1961. évektől. A Kalocsai Körzeti Földhivatal ezen ingatlanok tekintetében a perbeli alperes, a Magyar Állam tulajdonjogát jegyezte be a földhasználati jog törlése mellett 2010-ben. Az elsőfokú földhivatali határozattal szemben az indítványozó fellebbezéssel élt; az elsőfokú határozatot a másodfokú földhivatali határozat helyben hagyta. Ezt követően az indítványozó a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte, erre irányuló kérelmét a Kecskeméti Törvényszék elutasította. Az indítványozó későbbi keresetében a fenti ingatlanok vonatkozásában azt kérte, hogy az eredeti állapot visszaállítása címén az indítványozó földhasználati jogát jegyezze vissza, és ennek tűrésére kötelezze az alperest. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és azt a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság nem derítette fel a releváns tényállást, mivel helytelenül határozta meg az indítványozó követelésének jogalapját és azt, hogy melyik jogszabályi rendelkezés alapozza meg a keresetet, így nem volt lehetőség a döntés érdemi felülbírálatára.
- [4] Az indítványozó pontosított keresetében elsődlegesen az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 62. § (1) bekezdésének d) pontjában szabályozott kiigazítási, másodlagosan az Inytv. 62. § (1) bekezdésének a) aa) alpontja alapján törlési, harmadlagosan pedig a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:184. § (1)–(2) bekezdéseinek és 6:88. § (1) bekezdésén alapuló kérelmet terjesztett elő, mindhárom jogcímen a perbeli ingatlanok vonatkozásában az eredeti ingatlan-nyilvántartási állapot visszaállítása körében az indítványozó földhasználati jogának visszajegyzését és az alperes ennek tűrésére kötelezését kérte.
- [5] A megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék megállapította, hogy a perben érintett ingatlanok tekintetében az indítványozó jogelődjének, az mgtsz.-nek a földhasználati joga volt bejegyezve földrendezés jogcímen. A Kalocsai Körzeti Földhivatal a Magyar Állam tulajdonjogát jegyezte be azzal, hogy a tulajdonosi jogokat az agrárpolitikáért felelős miniszter a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet útján gyakorolja. A bejegyzés jogcíme-ként a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény (a továbbiakban: Ámt.) 25/A. § (1) bekezdése került megjelölésre. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Bács-Kiskun Megyei Földhivatal az elsőfokú földhivatali határozatot helyben hagyta. A másodfokú határozattal szemben benyújtott jogorvoslati kérelmet a Kecskeméti Törvényszék elutasította érdemi vizsgálat nélkül tekintettel arra, hogy az indítványozó az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéstől számított egy éven túli időpontban terjesztette elő a fellebbezését.
- [6] A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét megalapozottnak találta, erre tekintettel megkereste az érintett megyei kormányhivatal járási hivatalát, hogy az indítványozó földhasználati jogát eredeti állapot visszaállí-

tása, téves bejegyzés kiigazítása jogcímén jegyezze be. A Törvényszék megállapította többek között, hogy az indítványozó elsődleges kereseti kérelme tekintetében bizonyította az Inyvt. 62. § (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállását. Ugyancsak helyesen hivatkozott arra, hogy az Ámt. 25/A. § (1) bekezdése mellett figyelembe veendő a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény (a továbbiakban: Fkbt.) 12. § (5)–(6) bekezdései is. A Törvényszék kimondta, hogy a földhivatali határozatok meghozatalának időpontjában nem álltak fenn az Ámt. 25/A. § (1) bekezdése szerinti feltételek, mivel a földhasználóként bejegyzett indítványozói jogelőd nem szűnt meg jogutód nélkül, jogutódja az indítványozó. Emiatt, valamint más körülmények miatt az indítványozó helytállóan hivatkozott arra, hogy az alperesi jogszerzés téves jogszabály-alkalmazáson alapult, és földhasználati joga törlésével sérelmet szenvedett.

- [7] A Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezésére eljárva az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában megerősítette, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és helytállóak voltak a levont jogi következtetései is. A Fővárosi Ítéltábla kiemelte, hogy az Ámt. 25/A. § (1) bekezdése szerinti feltételek nyilvánvalóan nem álltak fenn.
- [8] A másodfokú bíróság döntésével szemben az alperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. Felülvizsgálati kérelmében az alperes egyrészt eljárásjogi jogszabálysértésre, másrészt anyagi jogi jogszabálysértésre hivatkozott. Az anyagi jogi jogszabálysértés tekintetében az alperes előadta, hogy tévesnek tartja az eljáró bíróságoknak azt az álláspontját, hogy a perbeli ingatlanokra az Ámt. 25/A. §-a és az Fkbt. 12. § (6) bekezdése ne vonatkozna.
- [9] A Kúria ítéletében kiegészítette az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást azzal, hogy az indítványozó zártkörűen működő részvénytársaság a mgtsz. jogutódként „részleges átalakulással” jött létre 1999-ben, az mgtsz. ezt követően tovább működött, majd végelszámolás eredményeként jogutód nélkül megszűnt 2000-ben. A kiegészített tényállás alapján a Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét alaposnak tartotta, és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a keresetet elutasította.
- [10] A Kúria megállapította a kereseti kérelem tartalmi szempontú értelmezésével, hogy az indítványozó nem kiigazítási igényt érvényesített, azt az eljáró bíróságok tévesen minősítették a kiigazításra vonatkozó törvényi rendelkezések szerint. A kereseti kérelem az Inyvt. 62. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti törlési keresetként minősíthető. Az indítványozó a bekövetkezett sérelmet a megszűnt mgtsz. jogutódként, a földhasználati jog saját javára történő „visszajegyzésével” kérte orvosolni. A Kúria megállapította, hogy az indítványozó gazdasági társaság a jogelőd mgtsz. részleges átalakulásával jött létre, az átalakulás után az mgtsz. még tovább működött, majd az végelszámolással, jogutód nélkül megszűnt. Ezen események alatt nem történt változás a perbeli ingatlanokat terhelő földhasználati joggal kapcsolatos bejegyzésekben; a per iratai alapján a földhasználati jog jogosultja mindvégig a jogutód nélkül megszűnt mgtsz. és nem az indítványozó gazdasági társaság volt. A Kúria az indítványozó jogutódlása tekintetében kiemelte, hogy az indítványozó nem állította a perbeli ingatlanra vonatkozó tulajdonjog vagy egyéb, a használatra jogosító önálló jogcím megszerzését, nem a „saját” jogát érvényesítette, hanem törlési keresetét kizárólag részleges átalakulással bekövetkező jogutódlására alapozta. Az mgtsz. közös földhasználati joga, annak sajátos jogi, gazdaságtörténeti gyökereire figyelemmel kizárólag termelőszövetkezetet illethet, az átalakulásával létrejövő gazdasági társaságot nem. Az indítványozó törlési keresete így nem lehetett alapos, mivel a megszűnt mgtsz. jogutódként az indítványozó gazdasági társaság saját javára kérte a földhasználati jog bejegyzését. A Kúria ítélete szerint az indítványozó harmadlagos keresete sem alapos, mivel a Ptk. hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény 1. § a) pontja értelmében a perbeli esetben az új Ptk.-nak a harmadlagos kereset alapjaként megjelölt rendelkezései nem alkalmazhatók.
- [11] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [12] Az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése tekintetében képviselt álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti a tulajdonhoz való jogát, mivel az ítélet következtében a földhasználati jogától mint tulajdoni védelem alatt álló vagyoni jogtól elesett. A tulajdonhoz való jog sérelmét jelenti továbbá az is, hogy az érintett ingatlanok tekintetében a részarány-tulajdonosok tulajdoni várományaiktól elestek.
- [13] Az indítványozó szerint a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a Kúria az alperes által előadottakat nem fogadta el, azokra az ítéletben nem hivatkozik, ennek ellenére az indítványozó számára kedvezőtlen ítéletet hozott. A tisztességes bírósági eljárás elvének sérelmét jelenti a kúriai ítélet váratlansága, amely olyan kérdéseket tett az eljárás tárgyává, illetve az ítélet részévé, amelyekre az indítványozónak nem volt lehe-

tósége reflektálni, a jogutódi minőségét bizonyítani. Az indítványozó előadása szerint a felülvizsgálati kérelemnek nem volt része az indítványozó jogutódi minőségének vizsgálata, azt a felperes nem kérdőjelezte meg. A tisztességes bírósági eljárás elvének további sérelmét jelenti az indítványozó szerint az is, hogy a Kúria nem megfelelően, jogszabály felhívása nélkül kérdőjelezte meg az indítványozó jogutódi minőségét. Az indítványozó e körben sérülni vélte még a fegyverek egyenlőségének és a peres felek egyenjogúságának elvét is.

- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a Kúria ítéletében anélkül kérdőjelezte meg az indítványozó jogutódi minőségét, hogy az az eljárás bármely korábbi szakaszában kétséges lett volna, illetve hogy a jogutódlás bizonyítását bármelyik félre bizonyítási teherként osztotta volna ki. Ennek következtében az indítványozónak nem volt lehetősége a jogutódlást érintő döntéssel szemben jogorvoslattal élni.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a jogerős bírósági döntést, a Kúria Pfv.I.20.709/2016/6. számú ítéletét 2017. január 25-én vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2017. március 16-án adták postára. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek, mivel az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései], a támadott bírói döntést, a Kúria Pfv.I.20.709/2016/6. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére.
- [17] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége fennáll, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [18] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [19] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. Az Alkotmánybíróság a 26/2013. (X. 4.) AB határozatában (Indokolás [161]) összefoglalta a tulajdonhoz való alapjogra vonatkozó gyakorlatát: „[a]z Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában a következőket állapította meg: az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkorijogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más” [26/2013. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [161]]. Az indítványozó az ügyben földhasználati joga elvesztését, illetve más, az alapügyben ügyfélként nem szereplő személyek feltételezett tulajdoni várományának elvesztését sérelmezi. Ez a hivatkozás önmagában nem alapozza meg az alapjogként védett tulajdonhoz való jog sérelmének vizsgálatát. Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy a Kúria ítéletében nem az indítványozó tulajdoni igénye tekintetében foglalt állást, hanem a törlési kereset megalapozottságáról. Ugyancsak megjegyzendő, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszán keresztül nem érvényesítheti a részarány-tulajdonosok tulajdoni várományát helyettük. Erre tekintettel az indítványozó érvei nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem pedig a Kúria ítélete vonatkozásában a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [20] A benyújtott alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jog sérelmével összefüggően valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára kedvezőtlen bírósági döntések kritikája, amely nem vet fel alkotmányossági kérdést. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírói jogalkalmazás helyességét, valamint a Kúria döntését vitatja. Az indítványozó az ítélet vizsgálatát tehát valójában nem alkotmányossági szempontból kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy a tényállás megállapítása, valamint a tények értékelése, és az abból levont következtetések tekintetében elfoglalt bírói álláspontot változtassa meg az Alkotmánybíróság.

- [21] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, amely szerint tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára, így a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megállapítására vagy a jogvitát lezáró határozat kizárólag szakjogi tartalmú kritikájára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az indítványozó ugyanakkor azt is állította, hogy a Kúria nem tett eleget indokolási kötelezettségének, mivel nem indokolta, hogy az indítványozó miért nem minősül jogutódnak. Az indítványban felhívott érvek alapján azonban az indokolási kötelezettség megsértése nem merül fel, mivel a Kúria ítéletében számot adott a döntését alátámasztó érvekről. A bíróságok döntése szükségszerűen érinti a peres felek perbe vitt jogait és jogos érdekét. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására. A fentiek alapján az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [22] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes (még nem jogerős határozatokkal szemben igénybe vehető) jogorvoslatokra vonatkozik, ezért a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – a jogorvoslathoz való joggal nem hozható összefüggésbe {például 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]; 3054/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [9]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. A rendkívüli jogorvoslatra (felülvizsgálatra) senkinek, így az indítványozónak sincs az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből levezethető alapjoga. A jogorvoslathoz való alapjog az Alkotmánybíróság irányadó fent hivatkozott gyakorlata értelmében nem terjed ki a felülvizsgálati kérelem mint rendkívüli jogorvoslat előterjesztésére. Erre tekintettel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben sincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [23] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [24] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/901/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3365/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.111/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Bicskei Egészségügyi Központ Szolgáltató Nonprofit Kft. (székhelye: 2060 Bicske, Kossuth tér 17., képviseli: dr. Balogh Gyula ügyvezető igazgató, továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Péchy Kristóf ügyvéd, 1137 Budapest, Katona József u. 23/a. fszt. 2–3.) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Székesfehérvári Törvényszék 27.P.20.058/2012/85. számú elsőfokú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.343/2015/9. számú másodfokú, jogerős ítélete és a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.111/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint az ítéletek elsődlegesen az Alaptörvény XXX. cikkének (1) bekezdését sértik, de ellentétesek az M) cikk (1) bekezdésével, R) cikkével, valamint XII. cikkének (1) bekezdésével is.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint a felperes 2009. december 18-án egy rossz mozdulat következtében bokasérülést szenvedett és mivel fájdalmai az otthoni ápolást követően sem enyhültek, 2009. december 22-én a háziorvos beutalta őt az indítványozó (a per I. rendű alperese), mint egészségügyi szolgáltató ambuláns rendelésére. Az indítványozó a vizsgálat során bokatáji rándulást diagnosztizált, csonttörést, bokaszalag-szakadást nem észlelt. A felperes – mivel állapota nem javult – 2010. január 19-én, majd 2010. február 10-én is felkereste háziorvosát, hogy fájdalomcsillapítót írasson fel. Ez utóbbi alkalommal a háziorvos beutalta a felperest a megyei kórház (továbbiakban: II. rendű alperes) rehabilitációs intézetébe. A II. rendű alperes 2010. február 17-én a felperest megvizsgálta és az addig alkalmazott terápia folytatását írta elő számára. A felperes fájdalmai azonban továbbra is fennmaradtak, ezért 2010. június 21-én a háziorvos ismét az indítványozóhoz utalta be, ahol megállapították, hogy a sípcsont és a szárkapocscsont között nagyfokú rés látható, a sípcsont és a szárkapocscsont szalagos összeköttetése megnyílt. Mivel a panaszok továbbra sem enyhültek, a felperes végül egy fővárosi kórházat keresett fel, ahol 2010. július 13-án megállapították az ún. Weber C típusú szárkapocscsont törés gyógyult képét és a látott elváltozások korrigálására gördülő talpas ortopéd cipő viselését ajánlották, illetve felmerült az ízületi merevítő műtét szükségessége is, amelyre végül 2011. március 21-én került sor, a műtétet a II. rendű alperes végezte el. A megállapított tényállás szerint a felperesnél a baleset következményeként a jobb bokaízület teljes merevségével, a jobb alsó végtag megrövidülésével és csökkent terhelhetőségével járó, maradandó fogyatékos állapot alakult ki, amely állapot végleges, abban sem jelentős javulás, sem jelentős rosszabbodás nem várható.
- [3] 1.1. A felperes ezt követően kártérítés iránti pert indított az indítványozóval és az ellátásában szintén részt vevő II. rendű alperessel szemben. A perben a felperes több – az alkotmányjogi panasszal nem érintett – jogcímen előterjesztett kártérítési igénye mellett, jövedelem-vesztés címén járadék megfizetése iránti igényt is érvényesített arra hivatkozva, hogy egészségi állapota miatt munkavégzésre alkalmatlan, jövedelemszerző tevékenységre nem képes. A korábban favágóként dolgozó felperes az eljárás során havi jövedelmét 100 000 forintban jelezte meg azzal, hogy azt 9 hónapon keresztül kapta meg, így éves átlagban a jövedelme havonkénti bontásban 75 000 forint volt. Nyilatkozott a felperes továbbá arra vonatkozóan is, hogy bejelentve nem volt, így a jövedelme után sem adót, sem járulékot nem fizetett.

- [4] 1.2. Az elsőfokú bíróság az indítványozót – az egyéb jogcímen megállapított kártérítési kötelezettségen túlmenően – jövedelemveszteség címén lejárt és jövőbeni járadékfizetésre kötelezte, melynek meghatározása során a felperes nyilatkozatát, házastársának tanúvallomását és a felperes volt munkaadójának írásbeli nyilatkozatát vette figyelembe. Az elsőfokú bíróság ítéletében kiemelte, hogy a bírói gyakorlat a tényleges kártérítés talaján áll, tehát amennyiben egyéb módon bizonyítható a befolyt jövedelem, úgy a bíróság nem kívánja meg annak bérjegyzékkel és adóbevallással való alátámasztását.
- [5] 1.3. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a járadékfizetési kötelezettség vonatkozásában érdemben helybenhagyta, azt csak az összegszerűség tekintetében változtatta meg, így a jogerős ítélet alapján az indítványozó által fizetendő jövedelemveszteségi járadék összege havi 43 684 Ft, a II. rendű alperes kötelezettsége pedig havi 10 921 Ft, azzal, hogy azt mind lejárt járadékként, mind a jövőre nézve kötelesek a felperes részére teljesíteni. A jogerős ítélet indokolása szerint a személyi jövedelemadó megfizetésének elmulasztása az adójogi szabályokra tartozik, önmagában az a körülmény, hogy a jövedelem után az adófizetési kötelezettséget nem teljesítették, nem jelenti azt, hogy a munkavégzésből eredő jövedelem ne lehetne kártérítési perben a jövedelemveszteség alapja.
- [6] 1.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályában fenntartotta. Ítéletének indokolásában – egyebek mellett – megállapította, hogy a Kúria számos eseti döntésében rögzítette azokat az alapvető követelményeket, amelyek a jövedelempótló járadék-igény elbírálása során a pótlás alapjául szolgáló jövedelemmel szemben támaszthatók (a személyi jövedelemadó hatálya alá tartozzon, munkavégzés ellenértéke legyen, továbbá ne legyen jogellenesen szerzett jövedelem). E feltételek a Kúria álláspontja szerint a felperes esetében fennálltak, és bár a személyi jövedelemadó és a társadalombiztosítási járulék fizetésének elmaradása jogsértő, de ez az állammal szemben fennálló jogi kötelezettség megsértése, ami a jövedelem megszerzését nem teszi jogszerűtlenné. Rögzítette a Kúria ítéletének indokolása azt is, hogy a másodfokú bíróság felsorolta és ismertette azokat a bizonyító adatokat, amelyeket a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdésének megfelelő alkalmazásával egyenként és összességükben is mérlegelése körébe vont, és amelyek egybehangzó tartalmának ellentmondó, a mérlegelt adatok bizonyító értékét csökkentő, vagy megszüntető más peradat, illetve bizonyíték nem állt rendelkezésre.
- [7] 2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban kifejtette, hogy az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdése alapján a közteherviselés alkotmányos kötelezettség, amely kötelezettségét a felperes az irányadó ítéleti tényállás megállapítása szerint sem teljesítette. A felülvizsgálati ítélet bár megállapítja, hogy a felperes jövedelme a közterhek meg nem fizetése miatt köznapi kifejezéssel élve „fekete jövedelemnek” minősült, ennek ellenére a Kúria saját korábbi döntéseire hivatkozva úgy foglalt állást, hogy a jövedelemnek ez a közjogi jellegű minősítése nem eredményezi a károsult kártérítésre való jogának elvesztését, ahogyan a károkozó felelősség alóli mentesülését sem. Indítványozói álláspont szerint alaptörvény-ellenes a Kúria által hivatkozott az a gyakorlat, amely a jogellenes tevékenységet és a jogsértő magatartást elfogadja kártérítést megalapozó tényezőként, ráadásul az indítványozó idézte és panaszához másolatban mellékelte a Kúria egy másik eljárásban – Pfv.V.21.303/2015/9. sorszám alatt – meghozott felülvizsgálati ítéletét, amely a jelen ügyben hozott döntéssel e kérdésben ellentétes következtetésre jut. A Kúria e másik ügyben hozott döntésének indokolásában ugyanis azt fejtette ki, hogy „[a]z eltitkolt jövedelem kártérítésként való érvényesítése nem áll összhangban a Magyar Köztársaság gazdasági rendjével, ellentétes a jóhiszemű és tisztességes joggyakorlás követelményével, és joggal való visszaélésnek minősül”. Az indítványozó véleménye szerint egyértelműen ez utóbbi értelmezés áll összhangban az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésével, de egyidejűleg megjegyezte azt is, hogy a jogbiztonság és a joggyakorlat egységessége szempontjából aggályosnak tekinthető a Kúria egyes tanácsai közötti eltérő elvi álláspont.

- [8] Hivatkozott az indítványozó a Nemzeti Hitvallásra („Valljuk, hogy a közösség erejének és minden ember becsületének alapja a munka, az emberi szellem teljesítménye”), az M) cikk (1) bekezdésére, az R) cikk (1) és (2) bekezdésére, valamint a XII. cikk (1) bekezdésére is. Az M) cikk (1) bekezdése kapcsán kifejtette, hogy amennyiben a bírósági ítélet nem várja el az elért jövedelemből a közös terhek viseléséhez való hozzájárulást, úgy Magyarország gazdaságának egyik alapja, az értékteremtő munka elvégzésére vonatkozó alapjogi elvárás sérül, mivel az ilyen munkavégzés csak az egyén javát szolgálja. Az R) cikk (1) és (2) bekezdését illetően az indítvány arra hivatkozik, hogy a felülvizsgálati eljárásban hozott bírói döntés „legalizálja” az alaptörvény-ellenes és jogszabályellenes magatartást, sőt, azzal a felfogással, hogy a közteherviseléssel kapcsolatos törvénysértésnek a kártérítési igényérvényesítés során nem tulajdonít jelentőséget, a felülvizsgálati döntés jogszabálysértésre bátorít. A XII. cikk (1) bekezdésében foglaltak sérelmét pedig abban látja az indítványozó, hogy amennyiben munkavégzés eredményeként elért jövedelem alapján a közteherviselésre vonatkozó kötelezettség teljesítése elmarad, a munkavégzéssel a közösség gyarapodásához történő hozzájárulásra vonatkozó alaptörvényi elvárás sérül.
- [9] Végül az indítványozó – konkrét alaptörvényi hivatkozás nélkül – utalt még arra is, hogy amennyiben a baleset előtti jövedelem megállapítása során az okirati bizonyítás teljesen mellőzésre kerül, úgy nem lehet kizárni, hogy a károsult részben vagy egészben jogosulatlanul jut kártérítéshez.
- [10] 3. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy az ügyben felmerült alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [11] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak alapján tanácsban eljárva vizsgálat tárgyává tette, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadására vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [12] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be, a jogi képviselő szabályszerű meghatalmazását csatolta. Az indítványozó az ügy érdemében hozott felülvizsgálati ítélettel szemben terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, és a polgári per I. rendű alpereseként érintettsége megállapítható. Ugyanakkor azonban az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásának rendelkezései, valamint az R) cikk (1) és (2) bekezdése nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e vonatkozásban az indítvány nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglaltaknak [lásd például: 3218/2016. (XI. 14.) AB végzés Indokolás [14]].
- [13] 3.2. Hivatkozott az indítványozó az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésére és XII. cikkének (1) bekezdésére is, azonban e hivatkozásokat az egyedi ügyben értékelhető, alkotmányjogilag releváns indokolással nem támasztotta alá, így az alkotmányjogi panasz e részében nem felel meg a kérelem határozottságára vonatkozó, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek.
- [14] 3.3. Az alkotmányjogi panasz indokolása alapján határozottnak tekinthető a kérelem az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdését illetően. A közteherviselés követelménye azonban, jelen ügyben nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, márpedig az Abtv. 27. §-a csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme esetén teszi lehetővé a bírói döntéssel szembeni alkotmányjogi panasz benyújtását, így az indítvány e vonatkozásban sem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [15] 3.4. Végül az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében a Kúria – egyebek mellett – biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A jogegységi határozat meghozatalára irányuló indítványra, a jogegységi tanácsra és a jogegységi eljárásra a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény rendelkezései az irányadók.

- [16] 4. Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [17] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mivel az nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-ában, illetve részben az 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglalt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1689/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3366/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.659/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] A Vokesz Vámügynökség és Szállítványozó Kft. mint indítványozó, a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője, dr. Sudár Miklós (1055 Budapest, Szalay utca 3., 1./2.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria Gfv.VII.30.659/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául az indítványozó, mint az alapul szolgáló per I. rendű alperese előadta, hogy elsődlegesen nemzetközi áru fuvarozással és szállítványozással foglalkozik. Az indítványozó csődeljárást kezdeményezett, amely során a társaság hitelezőivel csődegyezséget kötött. A felperesi hitelintézet a társaság hitelezője és egyben számlavezetője, a csődegyezés révén felmerült kárának megtérítését kérte az alperesektől, az indítványozó és a többi alperes között létrejött szerződések és tartozás-elismerés jóerkölcsbe ütközésére hivatkozva.
- [3] A Kúria ítélete – ellentétben az elsőfokú és a jogerős másodfokú ítélettel –, az indítványozó által kötött szerződések jóerkölcsbe ütközésére hivatkozással állapította meg az indítványozó felelősségét a felperes által elszenvedett kárért.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítélete megsértette az indítványozó gazdasági társaság saját vagyona feletti rendelkezési jogát, amely az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog részjogosítványa. A Kúria ítélete megsértette továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát, ugyanis a bíróság a kérelemhez kötöttség elvét megsértve kiterjesztette a felülbírálati jogkörét. Az indítványozó ezért alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben kérte a Kúria sérelmezett ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [5] Az indítványozó beadványában kitért arra, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletével szemben nincs helye felülvizsgálatnak, így az Abtv. 27. § b) pontja értelmében jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A bíróság által – telefonon – adott tájékoztatás szerint az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [6] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, az Abtv. 29. §-a szerint pedig az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [7] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó az alapul szolgáló perben I. rendű alperesként vett részt, az egyedi ügyben érintettsége fennáll.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria Gfv.VII.30.659/2016/9. számú ítéletét – a tértivevény tanúsága szerint – 2017. március 21. napján kézbesítették az indítványozó jogi képviselője számára. Az alkotmányjogi panaszt 2017. április 28-án – a törvényben meghatározott határidőben – adták postára.
- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog sérelmét állítva előadta, hogy jogszerűen gyakorolt rendelkezési joga és szerződési szabadsága alapján a saját vagyona terhére kötött zálogszerződéseket, illetve saját vagyontát gyarapítandó tett tartozáselismerő nyi-

latkozatot. Ezeknek harmadik személy – a felperes – érdekeire kedvezőtlen következményeiért a Kúria az indítványozó kárfelelősségét állapította meg, kizárólag a szerződések jóerkölcsbe ütközése alapján, holott az első és másodfokon eljáró bíróságok szerint nem állt fenn a jóerkölcsbe ütközés. Az indítványozó álláspontja szerint nem lehet nyilvánvaló a jóerkölcsbe ütközés, ha minden, az ügyben korábban állást foglaló bíróság szerint a jóerkölcsbe ütközés nem állt fenn. A Kúria a körülmények újraértékelésével jutott az indítványozó tulajdonnal való rendelkezési jogát sértő ítélethez.

- [10] Ezen túlmenően az indítványozó szerint a sérelmezett ítélet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogot azért sértette, mert a felülvizsgálati eljárásban a Kúria nem tett eleget az eljárási törvény kérelemhez kötöttségre vonatkozó rendelkezéseinek. A Kúria ítélete álláspontja szerint hibás, logikai hiányosságban szenved, és „valójában nem az idézett jogszabályhely megsértését állapítja meg, hanem az abban foglalt normahipotézis teljesülésének hiányos megítélését állítja (tehát, hogy tévedett a jogerős ítélet abban, hogy a jóerkölcsbe ütközés mint hipotézis nem teljesült)”.
- [11] A Kúria ítéletében feltárt – az indítványozó által nem vitatott – tényállás szerint a csődeljárást lezáró kényszer-egyezség nyomán a hitelezők az eredeti követelésük töredékének (19%) teljesítésére tett csődegyezségi ajánlatot fogadtak el. Szemben az első és másodfokon eljáró bíróságokkal a Kúria álláspontja szerint a perbeli bizonyítékok megfelelő összefüggő értékeléséből az a következtetés volt levonható, hogy a csődkérelem benyújtását megelőző két héttel létrehozott privilegizált pozíciókat az alperesi hitelezők nem saját érdekében, hanem az adós „továbbélését” szolgáló használták fel, oly módon, hogy saját nem vitatott, biztosított követelésük négyötödéről lemondtak. A perben az nem volt vitatott, hogy a felperest kár érte, azonban a Kúria szerint – szemben az első és másodfokon eljáró bíróságok álláspontjával – a kár és az alperesek jogellenes magatartása között okozati összefüggés állt fenn.
- [12] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó megjelölte az Abtv. 27. §-át, mely az egyedi ügyben hozott bírósági döntés tekintetében feltételezett alaptörvény-ellenesség esetén terjeszthető elő. A rendelkezésre álló iratokból megállapíthatóan azonban a konkrét sérelmezett bírósági döntés vonatkozásában nem az alaptörvény-ellenességet állította az indítványozó, hanem azt sérelmezte, hogy a bizonyítékok értékelése nyomán a Kúria – az első- és másodfokon eljáró bíróságokkal szemben – arra az álláspontra jutott, hogy az alperesi hitelezők magatartása (az általuk kötött csődegyezés, valamint tartozás-elismerés) révén bekövetkezett felperesi kár vonatkozásában fennáll az okozati összefüggés. Az indítványozó tehát a Kúriának a kártérítési felelősség tekintetében kialakított meggyőződésének megváltoztatását kívánta elérni.
- [13] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az indítványozó azonban alkotmányjogi panaszában nem tárt fel olyan alaptörvény-ellenességet, mely a bírói döntés alkotmányossági szempontból történő vizsgálatát indokolná [lásd: 3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [13]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; 3218/2015. (XI. 10.) AB végzés Indokolás [16]].
- [14] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek nem felel meg, így annak befogadását, figyelemmel az 56. § (2) és (3) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontjára visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1155/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3367/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.1.518/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria Bfv.III.1.518/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló büntetőügy tényállása szerint az indítványozó egy budapesti kórház pszichiátriai osztályán dolgozott gazdasági főnővér-helyettesként. A 74 éves sértett 2012. szeptember 6-tól 17-ig feküdt a kórház pszichiátriai osztályán. Érkezésekor a nála lévő 241 160 forintot az indítványozó átvette megőrzésre, azonban a kórház pénztárába az átvett összeget nem fizette be, hanem saját céljaira fordította. A sértett a kórházból való távozáskor a pénzét nem kapta vissza, ezért több alkalommal is felkereste az indítványozót a pénz visszafizetése céljából. Az indítványozó egy alkalommal egy másik betegtől átvett pénzből 60 000 forintot átadott a sértettnek. A sértett 2012. október 1-jén ismét felkereste az indítványozót, amikor a kórház főnővére, tudomást szerezve a sértett jogos követeléséről, megkérte az indítványozót, hogy kísérje át a sértettet az „F” épületben található pénztárba. Az indítványozó azonban – mivel a pénzt nem tudta visszafizetni – az „F” épület helyett a „C” épület felé vezette a sértettet, a betegek által nem használt helyen. A „C” épület liftjébe beszállva az indítványozó – miután a kezére orvosi gumikesztyűt húzott – megtámadta a sértettet, beszorította a lift sarkába, megragadta a nyakát és fojtogatni kezdte. Az sértett és az indítványozó között dulakodás alakult ki, melynek során az indítványozó orvosi kötöző gézt vett elő zsebéből, és közölte a sértettel, hogy „Magának most meg kell halnia!”, majd a gézt megpróbálta a sértett nyakára hurkolni. A lift eközben fel- és lefelé haladt, a sértett pedig segítségért kiabált. Egy ajtónyitáskor két kórházi alkalmazott azért nem avatkozott közbe, mert az esetet betegszállításnak gondolták, majd amikor másodjára is kinyílt előttük a lift ajtaja, az egyik alkalmazott – és az ő hívására a másik alkalmazott is – a sértett segítségére sietett, aminek hatására az indítványozó a sértettet elengedte, a szemtanúk kérdéseire nem válaszolva a helyszínről távozott. A sértett arcán több kisebb hámosorzos, nyakán pedig a megragadás és szorítás következtében vörös foltokat eredményező, nyolc napon belül gyógyuló sérülést szenvedett el.
- [3] A sértett feljelentése, illetve a Fővárosi Főügyészség vádirata alapján eljáró Fővárosi Törvényszék 15.B.1652/2014/5. számú ítéletével az indítványozót mint vádlottat – a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (2) bekezdés c) és k) pontja szerint minősülő emberölés bűntettének kísérletében bűnösnek mondta ki, és tíz év fegyházbüntetésre és tíz év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [4] Az indítványozó és védője elsődlegesen a téves minősítés miatt, másodlagosan a büntetés enyhítése miatt felbezett az ítélet ellen.
- [5] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.64/2015/27. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta. Az indítványozó cselekményét személyi szabadság megsértése bűntettének és testi sértés vétségének minősítette, a szabadságvesztést egy évre enyhítette, és a szabadságvesztés végrehajtását két év próbaidőre felfüggesztette, továbbá a közügyektől eltiltás mellékbüntetését mellőzte.
- [6] Az ítéltábla ítélete ellen a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Btk. 160. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés c) és k) pontja szerint minősülő emberölés bűntette kísérletének megállapítása és a törvénynek megfelelő büntetés kiszabása érdekében.
- [7] A Kúria az ítéltábla ítéletét megváltoztatta, az indítványozó cselekményét emberölés bűntette kísérletének minősítette [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont], és ezért őt nyolc év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és nyolc év közügyektől eltiltásra ítélte. A Kúria ítélete indokolásában kiemelte, hogy érdekte-

len, hogy az ölési kísérlet során a sértett milyen sérüléseket szenvedett el, ugyanis a kísérlet nem minden esetben jár együtt sérüléssel, sőt az emberölés befejezetlen kísérlete sérülés hiányában is egyértelműen megállapítható.

- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Állítása szerint a Kúria a bizonyítékokat felülmérlegelte, újabb fellebbviteli fórumként járt el, és ezáltal megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát, a XXVIII. cikk (2) bekezdésében előírt ártatlanság vélmét, illetve a XXVII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza. Az Abtv. hivatkozott szakasza alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] A Kúria döntése ellen nincs helye fellebbezésnek, az indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [12] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az alkotmányjogi panaszát.
- [13] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványt.
- [14] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá az alaptörvény-ellenesnek tartott bírói döntést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését, illetve tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [15] 3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának alternatív jellegű tartalmi feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság tartalmi követelményei alapján azt vizsgálta jelen ügyben, hogy a Kúria jogértelmezése felveti-e annak lehetőségét, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló módon alaptörvény-ellenes, illetve hogy e jogértelmezés kapcsán alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről van-e szó.
- [16] 3.1. Az indítványozó állítása szerint a Kúria a bizonyítékokat felülmérlegelte, újabb fellebbviteli fórumként járt el, és ezáltal megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát, illetve a XXVII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát.
- [17] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog lényegét az alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésében értelmezi, a bíróságok eljárásának ezen túlmenő elemei, így különösen az adott jogvitáknak – a jogszabályok alkalmazásával és a bíróság mérlegelési jogának gyakorlásával történő – mikénti eldöntését nem tekinti alkotmányossági kérdésnek. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének.
- [18] Önmagában az a tény, hogy az adott ügyben az indítványozó cselekményének minősítését a Kúria a másodfokú bíróságtól és az indítványozótól eltérő módon értékelte, azokból nem az indítványozó által helyesnek vélt következtetést vonta le, még nem teszi az eljárást tisztességtelenné. Az indítvány ténylegesen a Kúria eljárását és ítéletét, annak indokolásának egyes megállapításait, a bíróság mérlegelési körébe tartozó, jellegét tekintve törvényességi és nem alkotmányossági szempontok miatt kifogásolta.
- [19] A jogorvoslathoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság ismételten rámutat arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint kizárólag a rendes jogorvoslati lehetőségekre terjed ki [lásd legutóbb: 3168/2017. (VII. 6.) AB végzés, Indokolás [24]]. Jelen ügy indítványozója élt is a jogorvoslathoz való jogával, miután az elsőfokú döntés ellen fellebbezést nyújtott be és a másodfokú bíróság azt elbírálta.

- [20] 4. Az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében előírt ártatlanság védelme is. A Kúria ugyanis megsértette az ártatlanság védelmének részét képező *in dubio pro reo* elvét, hiszen az indítványozó cselekménye, elkövetési szándéka nem volt egyértelműen megállapítható, ezért a Kúriának az enyhébb minősítésű másodfokú ítéletet kellett volna hatályában fenntartania.
- [21] Az ártatlanság védelme az Alkotmánybíróság értelmezésében elsősorban azt szolgálja, hogy a büntető felelősség elbírálása során a döntésre jogosított elfogulatlan, pártatlan hozzáállást tanúsítson, továbbá a döntésre megalapozott bizonyítással, a prejudikáció tilalmának sérelme nélkül kerüljön sor.
- [22] Ez egyben azt is garantálja, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket ne szenvedje el a felelősségének megállapítása nélkül {3243/2014. (X. 3.) AB határozat, Indokolás [19]–[20]}.
- [23] Az *in dubio pro reo* elvének lényegét az Alkotmánybíróság az 1284/B/1990. AB határozatban fogalmazta meg, miszerint: „az ártatlanság védelmének következménye, hogy a büntetőeljárásban a bizonyítási teher nem a terheltre, hanem a büntető ügyekben eljáró hatóságokra hárul. [...] Az ártatlanság védelmének lényegéből következik végül az a követelmény, hogy a terhelt büntetőjogi felelősségét (bűnösségét) csak akkor állapíthatja meg jogerős bírói ítélet, ha az kétséget kizáróan bizonyítást nyert” {ABH 1991, 562, 563.; megerősítette: 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [57]}.
- [24] Az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletének indokolásában a Kúria rámutatott, hogy az emberölés kísérletének megállapítása során nem az objektív eredménynek, hanem az elkövető szubjektív tudattartalmának és az elkövetési magatartásnak van jelentősége. Kiemelte, hogy a másodfokú bíróság ezeket a körülményeket figyelmen kívül hagyta, és annak a szakértői megállapításnak tulajdonított döntő jelentőséget, hogy a sérülések a „halálos eredmény, de még a nyolc napon túl gyógyuló sérülés kialakulásának reális lehetőségét” kizárták. Megállapította, hogy az irányadó tényállás szerint a sértett ellenállása, valamint a cselekmény mások általi észlelése és közbelépése miatt maradt el a cselekmény befejezettsége. Rámutatott, hogy a másodfokú bíróság – hasonlóan elsőfokú bírósághoz – az elkövetési magatartást úgy állapította meg, hogy fojtogatás történt, ezért a cselekmény minősítése és a kiszabott büntetés megváltoztatása is törvénysértő volt.
- [25] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az első- és másodfokú büntető bíróságok a büntetőjogi felelősség megállapítása során döntéseik indokolásában megjelölték a megállapított tényállást és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokat. A Kúria a cselekmény minősítésére irányuló szakjogi kérdésben jutott a másodfokú bíróság által megállapított minősítéstől eltérő következtetésre, azonban az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást vette alapul.
- [26] Tekintettel arra, hogy az indítványozó a kúriai döntés alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált sem az ártatlanság védelmével, sem pedig a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben olyan körülményt, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni.
- [27] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy mivel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, annak befogadására nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1198/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3368/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.22.108/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó 2017. március 23-án alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amit az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására 2017. június 29-én kiegészített.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé, amelyben a Kúria Pfv.II.22.108/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [3] A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó és korábbi férje házasságát a Mohácsi Városi Bíróság 4.P.20.544/2011/9. számú határozatával felbontotta, jóváhagyva a felek közös megegyezését, amelyben a kapcsolatukból 2008-ban született gyermek a szülői felügyeleti jogok közös gyakorlása mellett az indítványozó nevelésébe és gondozásába került.
- [4] A felek viszonya a válást követően tovább romlott, az indítványozó keresetet indított a közös szülői felügyeleti jog megszüntetése iránt.
- [5] Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 19.P.100.432/2015/40. számú ítéletével a felek közös szülői felügyeleti jogát megszüntette és a szülői felügyeleti jogok gyakorlására az édesapát jogosította fel, továbbá rendelkezett a kapcsolattartás szabályairól és gyermektartásdíj fizetésére kötelezte az indítványozót.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 54.Pf.631.875/2016/5. számú ítéletével az elsőfokú döntést helybenhagyta.
- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amit a Kúria hivatalból elutasított. Végzése indoklásában rámutatott, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 271. § (3) bekezdés c) pontja alapján a jogerős ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.
- [8] A Pp. ezen pontja úgy rendelkezik, hogy a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, megváltoztatása, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése, elhelyezésének a megváltoztatása, továbbá a gyermekkel való kapcsolattartás szabályozása iránti ügyekben nincs helye felülvizsgálatnak, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság helybenhagyta.
- [9] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kizárólag a Kúria Pfv.II.22.108/2016/2. számú végzését támadta. Indítványában arra hivatkozott, hogy egyrészt a bíróság a gyermekelhelyezés megváltoztatását szankcióként alkalmazta, megsértve ezzel az Alaptörvény VI. cikkét, XVI. cikk (1)–(2) bekezdéseit és a XXVIII. cikk (1) bekezdését; másrészt a Kúria azáltal, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálatát elutasította, megsértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását, a befogadás formai és tartalmi feltételeinek meglétét vizsgálta meg. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz formai és tartalmi vizsgálatát az Abtv. 27. §-a, 29–31. §-ai és az 52. § (1) és (1b) bekezdése alapján végezte el.
- [11] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét és a sérelmezett bírói döntést, és kifejezetten kérte annak megsemmisítését. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtására vonatkozó jogosultságát igazolta.

- [12] Az Abtv. 27. §-ának a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] Az Alkotmánybíróság a 3269/2016. (XII. 20.) AB végzésben akként foglalt állást, hogy „a Kúria mint felülvizsgálati bíróság [...] az indítványozó felülvizsgálati kérelmét – törvénybe foglalt kizáró ok fennállása alapján – hivatalból elutasító végzése nem minősül sem az ügy érdemében hozott döntésnek, sem pedig a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást érdemben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság [...] végzése zárta le. [...] Az indítványozó a jogerős végzés ellen törvényes határidőn belül alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő. Az, hogy az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jog sérelme kapcsán – egyebek mellett – az eljárás egészét illető törvényességi kifogásokat is tett, a Kúria érdemi elbírálást nem tartalmazó végzésének alkotmányossági vizsgálatát nem alapozza meg” (Indokolás [17]).
- [14] Annak okán, hogy a Pp. 271. § (3) bekezdés c) pontja törvénybe foglalt kizáró okát képezi a Kúria felülvizsgálati eljárásának, a jelen ügyben az Abtv. 27. §-a értelmében a Kúria Pfv.II.22.108/2016/2. számú, a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 271. § (3) bekezdésének c) pontja alapján hivatalból elutasító végzése nem minősül az ügy érdemében hozott döntésnek vagy a bírósági eljárást befejező döntésnek.
- [15] A felülvizsgálati kérelmet egy törvénybe foglalt kizáró ok miatt hivatalból elutasító kúriai végzés tehát nem támadható meg az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasszal.
- [16] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék 54.Pf.631.875/2016/5. számú ítélete minősül az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, a bírósági eljárást érdemben lezáró, eljárást befejező döntésnek, amely ellen az indítványozó nem terjesztett elő alkotmányjogi panaszt {hasonlóan döntött az Alkotmánybíróság a 3051/2017. (III. 20.) AB végzésben, lásd Indokolás [17], illetve legutóbb a 3211/2017. (IX. 13.) AB végzésben, lásd Indokolás [9]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság – a fenti megállapítás mellett – szükségesnek tartja leszögezni, hogy az indítványt vagy kérelmet jogszabályban foglalt kizáró ok alapján elutasító bírósági döntés érdemi alkotmánybírósági vizsgálatát az Abtv. 27. § szerinti eljárásban abban az esetben megalapozhatja az alkotmányjogi panasz, ha az indítványozó kifejezetten az elutasító döntés alapjául szolgáló kizáró oknak a bíróság általi – Alaptörvényben biztosított jogát sértő – értelmezését kifogásolja. Jelen esetben azonban az indítványozó nem ezt kifogásolta, indokolásában a Fővárosi Törvényszék ítéletét illető kritikáját fogalmazta meg.
- [18] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/762/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3369/2017. (XII. 22.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a BVOP Országos Parancsnok Biztonsági és Fogvatartási Helyettesének 30500/925-8/2017. számú határozata, illetve a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 21. § (5) bekezdés utolsó mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselővel eljárva 2017. május 23-án alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amit az Alkotmánybíróság főtákarának felhívására 2017. július 24-én kiegészített.
- [2] Az indítványozó három éves börtönbüntetésének végrehajtása alatt a szabadságvesztés büntetésének félbeszakítását kezdeményezte orvosi vizsgálatok elvégzése miatt, kérelmét azonban a Szegedi Fegyház és Börtön (a továbbiakban: börtön) intézetparancsnoka mint a végrehajtásért felelős szerv vezetője 30528-7/608/3/2017. számú határozatával elutasította. Az intézetparancsnok határozata indokolásában rámutatott, hogy az indokolt egészségügyi vizsgálatok a büntetés-végrehajtás keretein belül, előállítással vagy külső egészségügyi intézetben őrzéssel biztosíthatók, ezért a kérelem nem kellően megalapozott.
- [3] Ezen döntés ellen panasszal élt az indítványozó, amit a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BVOP) Országos Parancsnok Biztonsági és Fogvatartási Helyettese 30500/925-8/2017. számú határozatával szintén elutasított. A határozat indokolásában a BVOP Országos Parancsnok Biztonsági és Fogvatartási Helyettese a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 21. § (5) bekezdés utolsó mondata („A panasz elbírálásáról szóló határozat ellen további jogorvoslatnak nincs helye.”) alapján kizárta a további jogorvoslatot.
- [4] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a BVOP Országos Parancsnok Biztonsági és Fogvatartási Helyettese 30500/925-8/2017. számú határozatának alaptörvény-ellenességét állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslatához való jogának sérelme miatt.
- [5] Kérte továbbá a Bvtv. 21. § (5) bekezdés utolsó mondata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. A támadott szövegrésszel összefüggésben előadta, hogy az azért sérti a jogorvoslatához való jogot, mert nem biztosítja a bírósági felülvizsgálat lehetőségét.
- [6] Azt is kifogásolta indítványában, hogy a börtön intézetparancsnokának mint a végrehajtásért felelős szerv vezetőjének a döntése ellen intézett panasz nem biztosít hatékony jogorvoslatot.
- [7] 2.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdésére alapította.
- [8] Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv. 26. § (2) bekezdésében írt törvényi feltételeknek.
- [9] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [10] A BVOP Országos Parancsnok Biztonsági és Fogvatartási Helyettese határozatában alkalmazta a Bvtv. 21. § (5) bekezdés utolsó mondatát, hiszen az alapján zárta ki a további jogorvoslatot. Az állított jogsérelem tehát

alaptörvény-ellenesnek tartott jogszabályi rendelkezés alkalmazása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló további jogorvoslati eljárás. Az indítvány ezért megfelel az Abtv. 26. § (2) bekezdésében, az ún. kivételes alkotmányjogi panasszal szemben támasztott törvényi követelményeknek.

- [11] 2.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványozó határidőben nyújtotta-e be a panaszt. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése szerint a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan nap elteltével alkotmánybírósági eljárás megindításának nincs helye.
- [12] Az alkotmányozási és jogalkotási hatalommal felruházott Országgyűlés főszabályként az alkotmányjogi panasz eljárásban a bírói döntések és a bírósági eljárások során alkalmazott jogszabályok vizsgálatát adta az Alkotmánybíróság feladatául. A kivételes alkotmányjogi panasz intézményesítésével a jogalkotó az olyan jogszabályok alkotmányossági vizsgálatának lehetőségét teremtette meg, amelyek alkalmazását követően a bírósági felülvizsgálat nem biztosított, illetve amely jogszabályi rendelkezések közvetlen hatályosulása okozza a jogsérelmet. Ezen kivételes eljárás megindításának lehetőségét azonban szigorú határidőhöz kötötte a jogalkotó, és ezen panaszfajtát illetően nem tett különbséget aszerint, hogy az indítványozó esetében a támadott jogszabály közvetlen hatályosult, vagy a jogszabályt egy bíróságtól eltérő szerv egy konkrét ügyben alkalmazta.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Bvtv. 21. §-a 2015. január 1-jén lépett hatályba. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2017. május 23. napján adta postára, ekként az alkotmányjogi panasz a támadott jogszabályi rendelkezés hatálybalépését követő száznolcvan napon túl érkezett az Alkotmánybírósághoz. Az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *d)* pontja értelmében amennyiben az indítvány elkészült, az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja.
- [14] 3. Az indítványozó BVOP Országos Parancsnok Biztonsági és Fogvatartási Helyettesének 30500/925-8/2017. számú határozatának megsemmisítését is kérte, azonban ezt az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti eljárásban nem kezdeményezheti.
- [15] Az Abtv. 45. § (2) bekezdése is azt írja elő, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján semmisít meg egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható.
- [16] Az indítvány ezen részében tehát nem felel meg az Abtv.-ben foglalt törvényi feltételeknek.
- [17] 4. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 30. § (1) bekezdésben foglalt feltételnek, ezért az Alkotmánybíróság a további vizsgálatot mellőzve az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidő elmulasztása miatt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *d)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1219/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3370/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szeghalmi Járásbíróság 2.P.20.156/2016/9. számú végzése és a Gyulai Törvényszék 9.Pkf.25.096/2017/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó (az alapügy felperese) keresetlevelet terjesztett elő a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál Vésztő Város Jegyzője (mint I. rendű alperes) ellen, és kérte az I. rendű alperes 1/904-19/2011/1. számú határozatának semmissé nyilvánítását. Keresetét arra alapította, hogy a birtokháborítási ügyében eljáró I. rendű alperes megsértette a joghatósági, hatásköri szabályokat, valamint a szakhatóság kötelező jellegű megkeresése nélkül járt el. A hatásköri és illetékességi szabályok alkalmazása folytán a Szeghalmi Járásbírósághoz áttett keresetlevelet a bíróság a tartalma szerint vette figyelembe és megállapította, hogy az a jegyző birtokvédelmi ügyben hozott határozatának megváltoztatása iránti keresetet tartalmaz, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 5:8. § (3) bekezdése, illetve a perbeli jegyzői határozat meghozatal idején hatályos 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 191. § (4) bekezdése alapján a jegyző határozata ellen közigazgatási (államigazgatási) úton nincs helye jogorvoslatnak. Az a fél, aki a jegyző határozatát sérelmesnek tartja, a bíróságtól a másik féllel szemben indított perben kérheti a határozat megváltoztatását, amiből az elsőfokú bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a birtokháborítási ügyben előterjesztett kereset nem minősül a közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti keresetnek, mert azt nem a közigazgatási hatóság, hanem az ellenérdekű fél ellen kell előterjeszteni, és a perben a bíróság nem a közigazgatási határozat törvényességét, hanem a birtokláshoz való jog kérdéseit vizsgálja. Ezek alapján az elsőfokú bíróság nem vizsgálta mindazon kifogásokat, amelyeket az indítványozó a keresetlevelében a jegyző határozatának törvényességével összefüggésben felhozott, 2.P.20.156/2016/9. számú végzésével az I. rendű alperest a perből elbocsátotta és a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Gyulai Törvényszék a 9.Pkf.25.096/2017/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen döntött az I. rendű alperesnek a perből való elbocsátásáról és a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításáról is.
- [3] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Szeghalmi Járásbíróság 2.P.20.156/2016/9. számú végzése és az azt jóváhagyó Gyulai Törvényszék 9.Pkf.25.096/2017/3. számú jogerős végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok – állítása szerint – sértik az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseit, a II. cikket, a III. cikk (1) bekezdését, az V. cikket, a VI. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, a XXVIII. cikk (1)–(2) és (7) bekezdéseit, a 25. cikk (2) bekezdés *b)* pontját, valamint a 34. cikk (3) bekezdését. Indokolása szerint a tárgyi ügy kérdéses hatásköri vitáját a bíróság nem bírálta el, a hatáskör ugyanis szerinte nem birtokvédelmi kérdéskör, ezért a kereseti kérelem adta kötöttségének jogellenes átlépésével „megsértette indítványozó alaptörvényes jogát”. A hatásköri vitára vonatkozó jogi szabályozás figyelmen kívül hagyásával, a sorozatos hatósági és bírósági tévedések, mulasztások, illetve jogszabályi garanciák elmaradása miatt súlyosan sérültek indítványozó alapvető eljárési és garanciális jogai.
- [4] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. Az Alkotmánybíróság ezért az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva mindenekelőtt

azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi feltételeknek.

- [5] A testület megállapította, hogy az indítvány – a Szeghalmi Járásbíróság 2.P.20.156/2016/9. számú végzése és a Gyulai Törvényszék 9.Pkf.25.096/2017/3. számú végzése vonatkozásában – határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésre álló jogorvoslatokat kimerítette. Az eljárás során az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [6] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadhatósági feltételeknek – az alábbiak szerint – nem felel meg.
- [7] Az Alkotmánybíróság előjáróban jelen ügy kapcsán is megerősíti, hogy az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető a bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmének keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [8] Az alkotmányjogi panasz és annak kiegészítése – az erre való felhívás ellenére – sem tartalmazott értékelhető indokolást az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelméről. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint alkotmányjogilag releváns érvelésnek nem tekinthető az, ha az indítványozó felhívja ugyan az Alaptörvény valamely rendelkezését, illetve idéz az Alkotmánybíróság korábbi határozataiból egyes megállapításokat, azonban a konkrét ügyre nézve ténylegesen csak a vélt, vagy valós törvénysértést indokolja [3074/2015. (IV. 23.) AB végzés, Indokolás [26]].
- [9] Az indítványozó által felvetett kérdések ráadásul alapvetően nem is a támadott bírói döntésekhez, hanem a jegyző határozatához, illetve annak bírósági felülvizsgálatához és megítéléséhez kapcsolódnak. Az indítványozó arra nézve nem terjesztett elő indokolást, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói végzések jogértelmezése miért lenne alaptörvény-ellenes. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében is pusztán állította, de nem támasztotta alá alkotmányjogilag értékelhető indokolással, hogy a bíróságok döntései Alaptörvényben biztosított jogainak sérelméről eredményezték.
- [10] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz kapcsán emlékeztet arra a következetes gyakorlatára is, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5], 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25], 7/2013. (VIII. 1.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [11] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint Ügyrendjének 30. § (2) bekezdése a) pontja alapján visszautasította.
- [12] 4. Az indítványozó a Szeghalmi Járásbíróság 2.P.20.156/2016/9. számú végzése és a Gyulai Törvényszék 9.Pkf.25.096/2017/3. számú végzése mellett számos jegyzői határozatot és bírósági végzést is sérelmezett, amelyek vizsgálatára azonban az Abtv. 30. § (1) bekezdésére és a 43. § (4) bekezdésére tekintettel nincs lehetőség.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1095/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3371/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.341/2016/8. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. K. Kovács Dóra ügyvéd (1117 Budapest, Móricz Zsigmond körtér 15., földszint 4.) által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 27. §-a alapján 2017. július 20-án alkotmányjogi panasz indítványt terjesztett elő.
- [2] Kérte az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Kfv.II.37. 341/2016/8. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt, mivel az ítélet sérti az Alaptörvény V. cikkét, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését; a XXVIII. cikk (1) bekezdését, a 26. cikk (1) bekezdését és a 28. cikket.
- [3] 2. A 2017. november 7-én módosított, a pertörténet rövid ismertetését tartalmazó indítvány lényeges tartalma szerint az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben az indítványozó, mint vevő 2011. március 3-án adásvételi szerződést kötött társasházi lakás és teremgarázs megszerzésére. A tulajdonjog fenntartással történt eladást a javára a tulajdoni lapon bejegyezték. Az önálló bírósági végrehajtó megkeresésére a földhivatal a társasház javára a lakóingatlanra és a teremgarázs beállóra az akkor még tulajdonosként bejegyzett eladóval szemben 2012. március 2. ranghelyen társasházi közös költség követelés jogcímén végrehajtási jogot, később árverés kitűzését jegyezt be. Az árverés eredményeként harmadik személy az ingatlanon árverési vétel jogcímén tulajdont szerzett, tulajdonjogát 2013. május 24-én bejegyezték. A teremgarázs beálló vonatkozásában a végrehajtási jogot 2013. március 21-én törölték. Időközben az indítványozó a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt tulajdonjog megállapítása iránt pert indított az eladóval szemben, a perindítás tényét 2012. március 19. ranghelyen bejegyezték. A bíróság ebben a perben az indítványozó tulajdonjogának bejegyzésére kötelezte a kerületi földhivatalt [PKKB 17.P.54845/2011/42. sorszámú ítélet, és Fővárosi Törvényszék 2014. április 9-én kelt 43 Pf.641.828/2013/4. sorszámú ítélet], mind a lakóingatlanra, mind a teremgarázsra. A földhivatal a lakóingatlan vonatkozásában a bírósági megkeresés alapján a bejegyzésre irányuló kérelmet az 50225/2/2015. számú határozatával elutasította arra hivatkozással, hogy az eladó az ingatlanon nem tulajdonos. A határozatot a Kormányhivatal a 2015. május 20-án kelt 30415/1/2015. számú határozatával helyben hagyta. Az indítványozó a határozat felülvizsgálatát kérte, a közigazgatási és munkaügyi bíróság a határozatot hatályon kívül helyezte és a kormányhivatal földhivatalát új eljárásra kötelezte. Előírta, hogy a megismételt eljárásban a hivatala a bírósági megkeresés alapján járjon el. A kormányhivatal felülvizsgálati kérelmére a Kúria a Kfv.II.37.341/2016/8. sorszámú ítéletével a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a keresetet elutasította. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet (a továbbiakban: Inytv. vhr.) 29. § (1)–(2) bekezdését az elsőfokú bíróságtól eltérően értelmezve részletesen kifejtette, hogy a perfeljegyzés csak az azt követően bejegyzett jogok tekintetében jár együtt a per befejezésének eredményétől függő hatállyal történő jogszerzéssel. A lakóingatlan tekintetében a perindítás tényének feljegyzése előtt volt olyan végrehajtási jog bejegyezve, amelyre alapulván árverési vételre került sor (ítélet 21. és 22. pontjai).
- [4] 3. A panasz részletes érvelést tartalmaz arról, hogy az indítványozó szerint a Kúria ítéletében foglalt jogértelmezés miért hibás, továbbá az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inytv.) 64. §-ában foglalt perfeljegyzésnek mi a célja, valamint a konkrét esetben a harmadik személy jogszerzése miért a feljegyzett per befejezésétől függő hatályú, és mi a követendő eljárás az Inytv. 65. §-a alapján. Az indítvány kifejti, hogy a hatóságok figyelmen kívül a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a további-

akban: Ptk.) 5:167. §-ának garanciális előírásait is. Az indítványozó szerint „a tárgybeli ingatlannal kapcsolatos tulajdoni per ténye feljegyzésének ideje alatt, az igény jogerős elbírálását megelőzően más tulajdonjogának bejegyzésével sérült Inyvtv.-ben biztosított rangsor elve, valamint az Alaptörvény XIII. Cikkének (1) bekezdésében előírt a tulajdonjog védelmét biztosító” joga. A panasz annak bemutatásakor, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, arra hivatkozik, hogy „a Kúria ítéletében helyt adott alperes felülvizsgálati kérelmének. Felperes felülvizsgálati ellenkérelmét és a keresetet nem vette figyelembe, az abban hivatkozott törvénysértéseket nem vizsgálta.” A panasz ezzel kapcsolatban – a panasznak az 1. e) pontjában – hét kérdéskörbe foglalva a Ptk., az Inyvtv. és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) számos rendelkezése sérelmét állítja [Ptk. 5:35. §, 5:37. §, 5:178. §, Inyvtv. 16. § e) és f) pontja, 60. § (2) bekezdés, 64. § (3) bekezdés, Pp. 339. § (1) bekezdés, Inyvtv. vhr. 29. § (1)–(2) bekezdés].

- [5] A panasz utal arra, hogy az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés b) pontja biztosítja a közigazgatási határozat törvényessége feletti bírósági ellenőrzést. Ezen alkotmányos alapelvek a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 109. § (1) bekezdése és a Pp. XX. fejezetében foglaltak juttatják a gyakorlatban érvényre azzal, hogy biztosítják, hogy az ügyfél, illetve a kifejezetten rá vonatkozó rendelkezés tekintetében az eljárás egyéb résztvevője a hatóság jogerős határozatának felülvizsgálatát a határozat közlésétől számított harminc napon belül jogszabálysértésre hivatkozással kérheti a közigazgatási ügyekben eljáró bíróságtól a határozatot hozó hatóság elleni kereset indításával. A közigazgatási ügyekben eljáró bíróságok feladata továbbra is – az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés b) pontja szerint – a közigazgatási határozatok törvényességéről való döntés, illetve az Alaptörvény 25. cikk (4) bekezdése szerint más közigazgatási jogvitákban való eljárás a törvényeknek alárendelve [Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdés].
- [6] Az indítvány azzal is érvel, hogy „a tulajdonhoz való jogból (Alaptörvény XIII. cikk) következően a bírósági ítélettel megállapított tulajdonjogot köteles mindenki tiszteletben tartani, az abból folyó részjogosítványok gyakorlásának akadályozásától köteles mindenki tartózkodni. Ezért az ingatlan-nyilvántartási hatóság a perrel érintett ingatlan tulajdonjogát érintő per alatt a per megszüntetése időpontjáig a jogerős bírósági döntés (a Fővárosi Törvényszék a perfeljegyzés alapjául szolgáló jogerős ítéletét és felperes tulajdonjogának bejegyzésére történő kötelezést megküldte alperes elsőfokú hatóságának, a közokirat 2014. június 24. napján kézbesítésre került) bevárása nélkül, bírósági hatáskört gyakorolva, *quasi* prejudikálva, döntött az ingatlan jogi sorsáról, amelyre kizárólag a perbíróságnak van hatásköre.”
- [7] A panasz szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikkében kimondott, a tisztességes eljáráshoz és elbíráláshoz való jogot egyértelműen sérti az indokolási kötelezettség elmulasztása. A Kúria az e) pontban felsorolt jogszabálysértések egyikére sem tér ki, pedig ezek mérlegelése ellenkező bírói döntést alapozott volna meg. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. [...] A Kúria nem teljesítette indokolási kötelezettségét akkor, amikor az adott tényállásra nyilvánvalóan vonatkozó jogszabályi rendelkezések nem alkalmazása okairól nem adott számot határozatában.” A panasz értelmében az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák. „A Kúria tehát – amikor a sérelmezett közigazgatási határozat törvényessége felett gyakorolt bírósági rendelkezést hatályon kívül helyezte – megsértette indítványozónak az Alaptörvény XIII. és XXVIII. cikkében biztosított alapjogát.”
- [8] 4. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való jog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi [3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az alkotmányjogi panaszra okot konkrét ügyben éppen az volt a kérdés, hogy ki szerzett az Alaptörvény által védett, bejegyezhető tulajdont a lakóingatlanon: az Inyvtv. és az Inyvtv.vhr. szabályainak értelmezésével és alkalmazásával, a 2011. március 3-án kelt adásvételi szerződés és az abból eredő jogvita tárgyában indult perben a 2012. március 19-i ranghelyen szereplő perfeljegyzés következtében az indítványozó, vagy a 2012. március 2-i ranghelyen bejegyzett végrehajtási jog és utána az árverés, mint eredeti szerzőismód alapján a harmadik sze-

mély. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria jogértelmezését vitatja, az Alaptörvény minden sérelmesnek vélt rendelkezése tekintetében kifejezetten a jogalkalmazó Kúria jogszabály-értelmezéséből vezette le a megjelölt alapjogsérelmeket.

- [9] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie [lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Kirívó jogértelmezési hibák megvalósulásának hiányában a jogszabályokat a bíróságok önállóan értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján eljárva csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésre és azok alkalmazására hivatott rendes bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem” [3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]].
- [10] A felülvizsgálati eljárás során – miként az a támadott ítéletben is szerepel – a Kúria azt a jogértelmezési kérdést döntötte el a konkrét tényállásra vonatkoztatva, hogy az Inyvtv. vhr. 29. § (2) bekezdésében – amelynek értelmében a perfeljegyzést követően az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett végrehajtási jogon alapuló árverés esetén az árverési vevő a per befejezésének eredményétől függő hatállyal szerzi meg az ingatlan tulajdonjogát – „a »perfeljegyzést követően bejegyzett« kitétel a végrehajtási jogra vonatkozik, nem pedig az árverésre”.
- [11] Az Alkotmánybíróság alapvetően tartózkodik jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezést érintő állásfoglalástól; az alkotmányjogi panaszban előadott érvek alapján kirívó jogértelmezési hiba vizsgálatának szükségességét sem találta megalapozottnak. Az Alkotmánybíróság számos döntésében kimondta, [a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [47]]. Az a körülmény pedig, hogy a Kúria az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően alkalmazott jogi normákat, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem tekinthető alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek sem.
- [12] 5. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben a panaszban kifejtettek alapján nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1772/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3372/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 52. § (1b) bekezdés c) és e) pontjának „indokolást” szövegrésze, valamint az Alkotmánybíróság IV/1697-8/2016. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró Szolnoki András (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése és 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Ezt megelőzően benyújtott első alkotmányjogi panaszában az indítványozó az ügyében hozott jogerős ítélet, és a – régi és új – Büntető Törvénykönyv egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességét állította. Az Alkotmánybíróság a panasz benyújtásakor folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra figyelemmel, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 32. § (3) bekezdése alapján arról tájékoztatta az indítványozót, hogy a Kúria előtt folyó eljárás miatt panaszja érdemben nem elbírálható. Miután felülvizsgálati kérelmét a Kúria érdemi vizsgálat nélkül elutasította, az indítványozó újabb alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben – a korábbi panaszában foglaltakat „fenntartva” – az elsőfokú ítéletet, a Kúria végzését, illetve a büntetőeljárásról szóló törvény rendelkezéseit támadta. Az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság IV/1697-8/2016. számú végzésével – egyesbíróként eljárva – visszautasította, mert az a hiánypótlást követően sem felelt meg az Abtv. 52. § (1) bekezdésében előírt határozott kérelem követelményeinek, mivel nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések, illetve bírói döntések miért és mennyiben sértik az Alaptörvényben biztosított, általa hivatkozott jogait.
- [3] 2. Az indítványozó az Alkotmánybíróság végzése és az Abtv. 52. § (1) – helyesen (1b) – bekezdés c) és e) pontja „indokolást” szövegrésze alaptörvény-ellenességét állítva nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyet az Alkotmánybíróság főtákarának tájékoztatására, illetve hiánypótlásra történő felhívására kiegészített. A magát a jogi diploma megszerzése előtt álló emberként meghatározó indítványozó szerint panaszának elutasítására azért került sor, mert laikusként nem tudott megfelelni a szakszerűség követelményének, az Abtv. 52. § (1) bekezdésének merev értelmezésével negatív diszkrimináció érte. Megítélése szerint a megsemmisíteni kért szövegrészekkel meghatározott követelmények önkényes alkotmánybíráskodásra, az ügyek közötti válogatásra adnak módot. Állítása szerint az alaptörvény-ellenes helyzetet ténylegesen az okozza, hogy a panasz eljárásokban nem kötelező a jogi képviselő, amelynek keretében a rászorultaknak a pártfogó ügyvédi képviselőt is biztosítani kellene. Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXIV. cikke, XXVIII. cikk (1) bekezdése, továbbá a 24. cikk (1) bekezdése sérelmét állító panaszában az indítványozó az Alkotmánybíróság végzésének és az Abtv. támadott szövegrészeinek megsemmisítését, a jogalkotó „egyéb kifejezés”, illetve a kötelező jogi képviselő szabályai megalkotására történő felhívását, továbbá korábbi alkotmányjogi panaszainak elbírálását kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [4] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okoknál fogva nem fogadható be.

- [5] 3.1. Elsőként az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az indítványozó által támadott, az alkotmányjogi panasz visszautasító végzés lehet-e alkotmányjogi panasz tárgya, azaz van-e hatásköre az Alkotmánybíróságnak saját döntéseinek alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára. Az Alaptörvény 24. cikk. (1) bekezdés szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját, és a (3) bekezdés b) pontja alapján megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést. Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése értelmében a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény tartalmazza a bírósági szervezetre vonatkozó szabályokat, a törvény 16. §-a jelöli meg az igazságszolgáltatást gyakorló bíróságokat, így a Kúriát, az ítélőtáblát, a törvényszéket, a járásbíróságot (a kerületi bíróságot) és a közigazgatási és munkaügyi bíróságot. Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés d) pontja, illetve az Abtv. 27. §-a alapján csak bírói döntések – és azok sem teljes körűen – lehetnek alkotmányjogi panasz tárgyai. Az előzőekből következik, hogy az Alkotmánybíróság nem része a bírósági szervezetnek, döntései nem minősülnek bírói döntésnek, ezért az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre alkotmánybírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálására. Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy döntése ellen az Abtv. 39. § (2) bekezdése értelmében nincs helye jogorvoslatnak, így az alkotmánybírósági döntésekkel szemben a jogorvoslatnak minősülő alkotmányjogi panasszal sem lehet élni.
- [6] 3.2. Az indítványozó az Abtv. 52. § (1) bekezdés c) és e) pontjának „indokolást” szövegrészének megsemmisítésére irányuló panaszát az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapította. Az Alkotmánybíróság előjáróban rögzíti, hogy az indítványozó a támadott rendelkezéseket pontatlanul jelölte meg, de az indítvány tartalmából megállapíthatóak voltak a sérelmezett rendelkezések. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha a) az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és b) nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani, a (4) bekezdés értelmében a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan nap elteltével alkotmánybírósági eljárás megindításának nincs helye, azaz a késedelem e határidő eltelte után már ki sem menthető. Az Abtv. 52. §-a 2013. augusztus 1. napjától hatályos, az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2017. március 27. napján adta postára. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított indítványi elem elkésett, ezért érdemi vizsgálatára nem kerülhet sor.
- [7] 3.3. Az indítványozó személyes eljárására figyelemmel az indítvány tartalma alapján azt is megvizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy az Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) és e) pontját sérelmező indítványi elem az Abtv. 26. § (1) bekezdésének hatálya alá tartozik-e. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. E rendelkezés értelmében tehát – a további feltételek fennállását feltételezve – a bírósági eljárásban alkalmazott jogszabály alkotmányossági felülvizsgálatát lehet kérni alkotmányjogi panaszban. Figyelemmel a 3.1. pontban kifejtettekre is, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által sérelmezett rendelkezéseket nem bírósági eljárásban és nem bíróság alkalmazta, azok az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányjogi panaszra vonatkozó szabályok, amelyeket az Alkotmánybíróság alkalmazott az indítványozó panaszának befogadhatóságát vizsgálva. Mindebből az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a nem bírósági eljárásban alkalmazott jogszabályok alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára alkotmányjogi panasz eljárásban nincs hatásköre.

- [8] A fentiekre alapján, és a befogadhatóság további feltételeinek vizsgálatát mellőzve az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/847/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3373/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.018/2016/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria Gfv.VII.30.018/2016/7. számú ítélete megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az sérti az Alaptörvényt.
- [3] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [4] Az indítványozó a takarékszövetkezetként működő jogelőd 10 000 000 forint névértékű részjeggyel rendelkező tagja volt. A jogelőd bankká történő átalakulását a 2013. november 6-án tartott szövetkezeti közgyűlés határozta el, amelyen az indítványozó úgy nyilatkozott, hogy nem kíván a jogutód zártkörűen működő részvénytársaságban részvényessé válni. Az átalakulásról a 2013. november 25-én tartott közgyűlés döntött. Ezen határozatok továbbá a 2013. szeptember 30-ai fordulónappal elkészített vagyonmérlegről, az átalakulási tervről és a jogutódban részvényessé válni nem kívánó tagok tekintetében az elszámolás módjáról szóló szabályzatról (a továbbiakban: Szabályzat).
- [5] A Szabályzat szerint a szövetkezet tagja tagsági jogviszonya megszűnésekor a szövetkezet saját tőkéjéből legfeljebb a részjegye összegére tarthat igényt, figyelemmel a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 216/A. § (1) bekezdésére.
- [6] A Szabályzat rendelkezéseinek megfelelően a jogutódban részvényessé válni nem kívánó tagok részére a vagyonmérleg fordulónapján meglévő részjegyek névértékének megfelelő összeget köteles kifizetni a jogutód a jogutódlás bejegyzésének időpontját követő 30 napon belül. A cégbíróság a jogelődöt törölte, a jogutódot a cégjegyzékbe bejegyezte 2013. december 30-i hatállyal azt követően, hogy az átalakulást a felügyeletet ellátó Magyar Nemzeti Bank engedélyezte. A jogutód az indítványozónak megfizette a részjegyek névértékét (10 000 000 forintot) 2014. január 17-én.
- [7] Az indítványozó felperesként keresetet nyújtott be az elsőfokú bírósághoz, amelyben 43 226 481 forint tőke és annak kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperesként megnevezett jogutódot. Keresete jogcímeiként egyrészt kártérítésre, másrészt elszámolási igényre hivatkozott. Állítása szerint számára 53 226 481 forintot kellett volna megfizetnie a jogutódnak, amelyből csupán 10 000 000 forintot teljesített.
- [8] Felperes előadása szerint a jogutóddal szembeni követelése az átalakulással, annak időpontjában keletkezett. Emiatt az ügyben az átalakulás napján hatályos jogszabályi rendelkezéseket kell alkalmazni, amelyek közé a Szabályzat alapját képező Hpt. 216/A. § (1) bekezdése már nem tartozott. Az ugyanis hatálytalan 2013. november 30. napjától. Ehelyett a számára járó vagyonhányadot a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 74. § (3) bekezdése szerint kell meghatározni. Eszerint a társaságtól megváló tag járandóságát úgy kell megállapítani, hogy az a tagnak a jogelőd jegyzett tőkéjéhez viszonyított vagyoni hozzájárulása arányához igazodjon. A Gt. alapján arányosított vagyonhányad 43 226 481 forinttal meghaladja a 10 000 000 forintot az indítványozó számításai szerint. Keresete elbírálásakor figyelemmel kell lenni továbbá a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény (a továbbiakban: Szövetkezeti tv.) 78. § (3) bekezdésére és 88–89. §-aira és a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 339. § (1) bekezdésére, valamint 301. § (1) bekezdésére.
- [9] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította mindkét jogcím tekintetében. Az elsőfokú ítélet indokolása kifejtette, hogy az átalakulás egységes folyamat; az átalakulás elhatározásának a napján hatályos jogszabályokat szükséges alkalmazni az adott ügyben. Felperes követelése nem az átalakulás napján keletkezett, hanem akkor, ami-

kor arról nyilatkozott, hogy nem kíván a jogutód részvényesévé válni. Ekkor a Hpt. 216/A. § (1) bekezdése hatályban volt, ahogyan még azon a napon is, amelyen az átalakulásról döntöttek. Emiatt az indítványozó csupán részjegye névértékére jogosult.

- [10] Az indítványozó fellebbezésére eljáró másodfokú bíróság közbenső ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta. A másodfokú döntés szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor felperes keresetét mindkét jogcím tekintetében elutasította. A másodfokú ítélet indokolása szerint a jogutódban részvényessé válni nem kívánó tagok jogviszonya az átalakulás időpontjában szűnik meg, az elszámolásra az ekkor (2013. december 30-án) hatályban lévő rendelkezéseket kell alkalmazni függetlenül attól, hogy az első és a második szövetkezeti közgyűlés időpontjában hatályos törvényi szabályoknak a Szabályzat megfelelt. Az elszámolás eredményeképpen az indítványozónak fizetendő összeg körében az elsőfokú bíróságot a tárgyalás folytatására utasította. Felperes kártérítési igényét a másodfokú bíróság is megalapozatlannak találta.
- [11] A jogutód alperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához a másodfokú bíróság közbenső ítéletével szemben. E kérelem keretei között a Kúriának azt a jogkérdést kellett eldöntenie, hogy mely időpontban hatályos törvényi rendelkezések figyelembevételével kell elszámolnia az alperesnek az indítványozó felperessel. A Kúria szerint annak a napnak nincs jelentősége, amelyen az indítványozó nyilatkozott arról, hogy a jogutódban nem kíván részvényessé válni. A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal annyiban, hogy az indítványozó jogviszonya 2013. december 30-án szűnt meg. Az indítványozó elszámolás iránti igénye valóban ezzel a nappal nyílt meg, ám az elszámolásra nem az ekkor hatályos jogszabályok az irányadók. A jogutódban részvényessé válni nem kívánó tagokkal az átalakulásról döntő határozat meghozatala idején hatályos (2013. november 25-én) jogszabályokkal összhangban kell elszámolni a közgyűlés által ekkor elfogadott dokumentumok szerint, hiszen ezek fejezik ki a közgyűlés akaratát az ekkor hatályos jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel. Ennek megfelelően a Kúria a jogerős közbenső ítéletet – a felülvizsgálattal érintett körben – hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét – e körben – ítéletével helybenhagyta, amelyet a Gfv.VII.30.018/2016/9. számú végzésével a perköltség összege körében kijavított.
- [12] 2. Az indítványozó a Kúria ítéletét alkotmányjogi panasszal támadta az Abtv. 27. §-a alapján. Az Alkotmánybíróság figyelemmel volt az indítvány kiegészítésére is, amelyet az indítványozó a kijavító végzést követően nyújtott be, de az tartalmilag szintén a Kúria ítétele ellen irányult. Az indítványozó kérelmet terjesztett elő a sérelmezett kúriai ítélet végrehajtásának a felfüggesztése iránt is.
- [13] Az alkotmányjogi panasz kifejezetten az Alaptörvény három cikkének a megsértését állítja azzal, hogy ezeket másik három alaptörvényi rendelkezéssel együtt szükséges olvasni az indítványban írtak szerint. Az indítvány lényege a következőképpen foglalható össze három pontban.
- [14] A Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit együtto olvasva az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével. Kapcsolódó indokolást a XV. cikk (2) bekezdésére nézve fogalmazott meg az indítványozó mind az alkotmányjogi panaszban, mind annak kiegészítésében. Ezek szerint a bírói döntés azáltal valószínűleg XV. cikk (2) bekezdése által tiltott hátrányos megkülönböztetést, hogy nem ismeri fel a Hpt. 216/A. § (1) bekezdésének helyes értelmét, indokolás nélkül azonosul az alperesi állásponttal, és mindez ahhoz vezet, hogy a jogértelmezés eltér a jogutódban részt venni kívánó és részt venni nem kívánó tagok tekintetében. Az indítványozó azt állítja, hogy míg előbbiek esetében helyesen nem, addig utóbbiakra – köztük az indítványozóra – nézve tévesen alkalmazták a Hpt. 216/A. § (1) bekezdését. Azzal érvel ugyanis, hogy mindkét esetben Szövetkezeti tv. rendelkezései szerint kellett volna elszámolni. A Hpt. 216/A. § (1) bekezdésének bevezető fordulata – „[h]a törvény eltérően nem rendelkezik” – miatt az alkalmazandó szabály a Szövetkezeti tv. irányadó rendelkezése, hiszen az másként rendelkezik, mint a Hpt. Nevezetesen úgy, hogy „[a] tagsági jogviszony megszüntetése vagy megszűnése esetén a tagot, illetve örökösét (jogutódát), a részjegy névértéke, valamint a tagsági jogviszony alatt keletkezett, a részjegyre jutó saját tőke lekötött tartalékkal csökkentett összege illeti meg, abban az esetben, ha az a veszteség fedezésére nem került felhasználásra” [Szövetkezeti tv. 51. § (3) bekezdés]. Ennek a szabálynak az alkalmazása ugyanahhoz az eredményhez vezet, mint a Gt. keresetlevélben felhívott rendelkezésének az alkalmazása.
- [15] A Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését is együtto olvasva az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével. A jogvita tárgyát képező elszámolási jog az alkotmányos tulajdonvédelem alá tartozik a *Gáll kontra Magyarország* ügyben hozott strasbourgi bírósági döntésre alapított analógia alapján [Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB), *Gáll kontra Magyarország* (49570/11) 2013. június 25., 33–34. bekezdései]. Ennek következtében az indítványozó úgy fogalmazott, hogy „[a] Kúria (és az elsőfokú bíróság) ítélete két aspektusból is sérti a tulajdonhoz fűződő jogomat: – a releváns jogszabályi környezet időbeliségének téves meghatározásá-

val; – az egyébként hibásan kiválasztott jogszabály önkényes, annak kifejezett tartalmával ellentétes értelmezése által.”

- [16] Végül a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését együtto olvasva az Alaptörvény 28. cikkével, mert nem tesz eleget az indokolási kötelezettség alkotmányos követelményének, amely a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képezi. A Kúria döntése azáltal sérti ezt a jogot, hogy nem derül ki belőle, hogy a hatályon kívül helyezett jogerős közbenső ítélet mely jogszabályt és milyen értelmezés eredményeképpen sértett. Mindez ellentétes az indokolt bírói döntéshez való jog tartalmával, amelynek összegzése az Alkotmánybíróság 3007/2016. (I. 25.) AB határozatában (Indokolás [23]) olvasható az indítványban írtak szerint.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben lefektetett feltételeinek eleget tesz-e.
- [18] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a sérelmezett döntés kézbesítése (2016. augusztus 2.) és az alkotmányjogi panasz benyújtása (2016. október 3.) között ugyan több, mint 60 nap telt el, de a határidő utolsó napja munkaszüneti napra esett, amely esetben az Ügyrend 30. § (2) bekezdése értelmében a határidő csak az azt követő legközelebbi munkanapon jár le. Utóbbi szabály miatt az alkotmányjogi panasz határidőben érkezettnek tekintendő. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság eljárására hatáskört biztosító rendelkezést (Abtv. 27. §). Az indítványozó érintett, hiszen az alapul szolgáló eljárásban felperesként vett részt. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, a Kúria támadott ítélete az ügy érdemében hozott, jogorvoslattal nem támadható döntés, tehát a panasz eleget tesz az Abtv. 27. § b) pontjában írt feltételnek.
- [19] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz megfelel az Abtv. 27. §-ában, 30. §-ában, 52. § (1b) a) pontjában szabályozott, fentebb elbírált formai feltételeknek.
- [20] 3.2. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz kizárólag Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható az Abtv. 27. § a) pontja értelmében. Az Alkotmánybíróság ítélezési gyakorlatában e fő szabály alól a következő kivételeket dolgozta ki.
- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, amely szerint a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt alapítani kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás vagy a felkészülési idő hiánya miatt lehetséges [lásd legelőször például: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; 3066/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [9]; legutóbb például: 3094/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [10]; 3119/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [12]].
- [22] Az indítványozó ugyan hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, de azzal kapcsolatosan nem vetette fel a visszaható hatályú jogalkotás vagy a felkészülési idő hiányának problémáját.
- [23] Az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság szintén rámutat arra, hogy e cikkekre az indítványozó nem hivatkozhat az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában. Ez a rendelkezés nem „Alaptörvényben biztosított jogot” fogalmaz meg, hanem a bíróságok által végzett jogértelmezésre vonatkozik [lásd elsőként: 3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; legutóbb: 3215/2017. (IX. 13.) AB végzés, Indokolás [10]].
- [24] Az Alaptörvény I) cikk (3) bekezdése sem „Alaptörvényben biztosított jogról” rendelkezik. Ez a bekezdés az általános alapjog-mérlegelési tesztet rögzíti [lásd például: 3142/2014. (V. 9.) AB végzés, Indokolás [27]; 3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [29]; 3264/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [25] A fentiek miatt a panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, I) cikk (3) bekezdésének és 28. cikkének sérelmére vonatkozó részében nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában szabályozott tartalmi feltételnek.
- [26] 3.3. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel [3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].

- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését érintő panaszszellemmel összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem adott elő. Az alkotmányjogi panaszban és annak kiegészítésében az indítványozó csupán a jelen végzés 2.2. pontjában idézett állítást fogalmazza meg, az alkotmányossági felülvizsgálati eljárásban értékelhető indokolás nélkül. Az indítványozó indokolása ebben a körben arra helyezi a hangsúlyt, hogy a Kúria jogszabály-értelmezése az indítványozó szerint miért jogszerűtlen. A felhívott EJB döntés indítványozó által megjelölt egyik bekezdése értelmében „[n]em keletkezik azonban »jogos várakozás« akkor, ha a hazai jog helyes értelmezése és alkalmazása vitatott, és a kérelmező beadványait a nemzeti bíróságok ezt követően elutasítják” [EJB, *Gáll kontra Magyarország* (49570/11) 2013. június 25., 34. bekezdés]. Az alkotmányjogi panaszban a magyar jog helyes értelmezését és alkalmazását vitatta az indítványozó, ami az indítványozó által felhívott EJB döntés szerint sem keletkeztet alkotmányjogi tulajdonvédelem alá tartozó jogvitát.
- [28] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban szintén megállapította, hogy az indítványozó indokolása nem felel meg a törvényi feltételnek. Az alkotmányjogi panasz – ideértve annak kiegészítését is – ugyanis egyáltalán nem tartalmaz e bekezdéshez kötött érvelést.
- [29] Ezek miatt a panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének és XV. cikk (1) bekezdésének sérelmére vonatkozó részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban lefektetett határozottság követelményének.
- [30] 3.4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz kizárólag arra korlátozódott, hogy a Kúria döntése sérti az Alaptörvényt. Az Alkotmánybíróság nem észlelt a jogvita alapját képező ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést. Az indítvány alapján felvetődő alkotmányjogi, alább vizsgált kérdésekkel az Alkotmánybíróság számos ügyben foglalkozott már, ahogyan azokra a következőkben támaszkodik is. Megjegyzendő, hogy az indítványozó sem utalt ilyennek minősülő kérdésre.
- [31] Az alkotmányjogi panasz alapján az azonban vizsgálandó, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség megvalósulhatott-e az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban ezekkel a kérdésekkel foglalkozott.
- [32] Az Alkotmánybíróság először az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével kapcsolatos panaszszellemmel vizsgálta meg abból a szempontból, hogy azzal összefüggésben felvetődik-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség gyanúja. Ezen alaptörvényi rendelkezés értelmében „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja”.
- [33] Jelen ügyben kizárólag az „egyéb helyzet” szerinti megkülönböztetés sérelme vetődhetne fel, amelyet a Kúria ítélete okozhatott volna. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az „egyéb helyzet” szerinti különbségtétel alkotmányos értelmét a hátrányos megkülönböztetés tilalmával összefüggésben korábbi döntéseiben már kidolgozta. Ezek szerint az „egyéb helyzet” nem fed le bármely helyzetet, hanem – az *eiusdem generis* értelmezési szabállyal összhangban – az csak arra vonatkozik, amelyben az ember megváltoztathatatlan alaptulajdonsága(i), avagy a személyiség valamely tartós eleme(i) érintett(ek). E garanciális fordulat alkotmányjogi jelentősége az, hogy rugalmasságot biztosít az Alkotmánybíróság számára az értelmezés során: az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokhoz döntő hasonlóságot mutató helyzetben élő személyeket sem érheti hátrányos különbségtétel [először: 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27], legutóbb: 3251/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [23]].
- [34] Az előbbiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában azért nem merülhetett fel jelen ügyben, mert az indítványozó a védettnek minősülő körön kívüli tulajdonságra vonatkoztatva állította a hátrányos megkülönböztetést. Az előbb idézett bekezdés felsorolásában lévő tulajdonságokkal döntő hasonlóság kétség kívül nem mutatható ki a tekintetben, hogy a takarékszövetkezet jogutódjában részvényessé válni nem kívánó tagokkal másként számoltak el, mint a részvényessé válni kívánó tagokkal.
- [35] Ezt követően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése körében vizsgálódott. Ezzel kapcsolatban megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz olyan érveket, amelyek felvetnék az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmének a lehetőségét és ezen keresztül az érdemi vizsgálat szükségességét. Az indítványozó a Kúria indokolásával kapcsolatos kifogásokat vetett fel. Ezekben egyrészt az a közös, hogy

a jogszabály-értelmezés esetleges ellentmondásaira mutatnak rá, másrészt ezekkel az indítványozó arra törekszik, hogy a döntés jogszerűtlenségét alátámassza. Szerinte ugyanis nem a Hpt. 216/A. § (1) bekezdése az irányadó szabály, hanem a Szövetkezeti tv. vonatkozó rendelkezése.

- [36] A panaszban írtakkal ellentétben a Kúria világos indokát adta annak, hogy miért volt jogszerű az elsőfokú bíróság ítélete, illetve miért volt jogszerűtlen a másodfokú bíróság közbenső ítélete. A sérelmezett kúriai ítélet indoklásának [21]–[26] pontjai levezetik, hogy miért a 2013. november 25-én hatályos szabályt kellett alkalmazni a Hpt.-ből. A Kúria válasza erre a jogkérdésre az, hogy a közgyűlésnek az átalakulásról döntő határozat meghozatalakor azt a jogot kellett követnie, amely e határozat napján hatályban volt. A közgyűlés akaratából a jogutódlás ennek megfelelően zajlott le, az indítványozóval is e napon hatályos szabályozásra figyelemmel számoltak el.
- [37] Az Alkotmánybíróság e panaszellemmel kapcsolatban emlékeztet állandó gyakorlatára: „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; legutóbb: 3258/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [38] Ezek tükrében az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálta felül, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelmet a szakjogi szabályoknak megfelelően bírálta-e el. Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség nem igazolható önmagában az indítványozó számára hátrányos döntés indoklásának kritikájával, az ahhoz fűzött kérdésekkel. Az indítványozó nem adott elő olyan állítást, amelyek kétséggé tennék az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét az adott ügyben, emiatt az Alkotmánybíróság nem bocsátkozott az érdemi vizsgálatba. Megjegyzendő azonban, hogy a szövetkezeti hitelintézet, amelynek egyik típusa a takarékszövetkezet, tagja tagsági jogviszonyának megszűnésére vonatkozó különös rendelkezéseket (*lex specialis*) a Hpt. tartalmazza. Ezeket nem rontják le a Szövetkezeti tv. valamennyi szövetkezetre vonatkozó általános rendelkezései (*lex generalis*). Azt ugyanis az Alkotmánybíróság már korábban megállapította, „[a] *lex specialis* derogat *legi generali* elve rendszerint a jogforrási hierarchiában azonos szinten álló jogszabályok viszonyában alkalmazandó” {12/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [39] Az előbbieken kifejtettek miatt az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére és XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított panaszem nem felel meg az Abtv. 29. §-ában lefektetett tartalmi feltételeknek.
- [40] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényi feltételeknek, és emiatt a rendelkező részben írtak szerint – az Abtv. 27. § a) pontja, 29. §-a, 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjai, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján – annak visszautasításáról döntött.
- [41] A Debreceni Törvényszék a 6.G.40.155/2015/37. számú végzésével a Kúria sérelmezett ítéletének a végrehajtását az Alkotmánybíróság eljárásának a befejezéséig felfüggesztette. Erre tekintettel az Alkotmánybíróságnak nem kellett döntenie az alkotmányjogi panaszban előterjesztett felfüggesztés iránti kérelemről.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Salamon Lászlós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2086/2016.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3374/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a dohánytermékek előállításáról, forgalomba hozataláról és ellenőrzéséről, a kombinált figyelmeztetésekről, valamint az egészségvédelmi bírság alkalmazásának részletes szabályairól szóló 39/2013. (II. 14.) Korm. rendelet 19/B. § (1) bekezdésének a) pontja, 19/C. § (1) bekezdésének b) pontja, valamint 21/A. § (7) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasz indítványt terjesztett elő, melyben a dohánytermékek előállításáról, forgalomba hozataláról és ellenőrzéséről, a kombinált figyelmeztetésekről, valamint az egészségvédelmi bírság alkalmazásának részletes szabályairól szóló 39/2013. (II. 14.) Korm. rendelet 19/B. § (1) bekezdés a) pontja, a 19/C. § (1) bekezdés b) pontja, továbbá a 21/A. § (7) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] A sérelmezett rendelkezések az ízesítő anyagot tartalmazó elektronikus cigaretta forgalomba hozatalának tilalmát írják elő. A 19/B. § vitatott pontja értelmében az elektronikus cigaretta és utántöltő flakon, a 19/C. § kifogásolt pontja alapján pedig a dohányzást imitáló elektronikus eszköz sem tartalmazhat ízesítő anyagot. A kifogásolt 21/A. § (7) bekezdése ezen tilalom bevezetéséhez átmeneti időt határoz meg: elektronikus cigaretta, valamint utántöltő flakon, továbbá dohányzást imitáló elektronikus eszköz 2020. május 20-áig hozható forgalomba dohány, mentol, valamint gyümölcsös ízesítéssel.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a szabályozás szükségtelenül, és az elérni kívánt céllal aránytalan módon korlátozza az e-cigaretta használóinak az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében biztosított testi és lelki egészséghez való jogát, valamint az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésében biztosított egészséges környezethez való jogát, ezért a kifogásolt rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [4] Az indítványozó beadványa indokolásában tudományos kutatások és szakértői vélemények alapján vázolja azon álláspontját, mely szerint az ízesítések szerepe a dohányzás elleni küzdelemben nem indokolja azok megtiltását. Az indítványozó álláspontja szerint nem bizonyított tény az ízesítő anyagok egészségkárosító hatása, így azok tiltásának szükségessége, és a törvényben megfogalmazott korlátozást nem a nemdohányzók egészségvédelme indokolja. Az indítványozó a dohányzásról történő leszokását követően aktív e-cigaretta használónak vallja magát, álláspontja szerint az e-cigaretta a dohányzás ártalomcsökkentésének hatékony eszköze, és az általa preferált ízesítések megszüntetése álláspontja szerint megvonja tőle azt a lehetőséget, hogy olyan terméket élvezzen, mellyel a dohányzáshoz képest „egészségesebb” életet élhet.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt formai és tartalmi feltételeit, a 26–27. §-ában foglalt szerinti feltételek teljesülését (különösen az érintettséget, az alaptörvényben biztosított jog sérelmének bekövetkezését, a jogorvoslat kimerítését), valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [6] 3. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján nyújtotta be panaszát. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján a panaszt a vitatott jogszabály hatálybalépésétől számított 180 napon belül kell benyújtani. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére határidőn belül került sor.

- [7] 4. A panasz közvetlenül jogszabály alaptörvény-ellenessége megállapítására irányul, egyéni érdekelttség és érintettség állítása mellett. Az Alkotmánybíróság először az indítványozó érintettségét vizsgálta, melynek tekintetében az indítványozó elektronikus cigaretta használatára bemutatott érveit és bizonyítékait elfogadta. Az indítványozó maga e-cigaretta használó, egyebekben pedig a Villanypára Egyesület alelnöke, mely az e-cigaretta használat népszerűsítése érdekében tevékenykedik.
- [8] 5. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése értelmében, az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be az alaptörvényben biztosított jogok sérelme, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az indítványozónak kell tehát igazolnia, hogy alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be.
- [9] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy indítványban felhozott érvek és indokok nem támasztják alá az indítványozó alaptörvényben megjelölt jogai sérelmének bekövetkezését.
- [10] Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van a testi és lelki egészséghez”. az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése a testi és lelki egészséghez való jog alanyi oldalát, a (2) bekezdése pedig az objektív, intézményvédelmi oldalát tartalmazza. A testi és lelki egészséghez való alapjog tartalma, terjedelme olyan gazdasági és jogi környezet kialakítására irányul, amely a legkedvezőbb feltételeket biztosítja a polgárok egészséges életmódjához, amely tehát az ember egészségének megőrzését szolgálja {3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [61]}, részben annak az intézményrendszernek a felállítását és működtetését jelenti, amely a testi és lelki egészség visszanyerését szolgálhatja. Másrészt viszont annak a jogi és intézményi környezetnek a kialakítására irányul, amely preventív módon gondoskodik a megbetegedések megelőzéséről, olyan intézkedéseket is magában foglalva, amelyek potenciálisan alkalmasak lehetnek az egészséges életmód fenntartására. Az állami feladat teljesítésének kritikus mértéke, vagyis a szükséges minimum meghatározása végletes helyzethez kötődik: egyes egészségügyi ellátások, vagy az ellátás adott területen – az ország meghatározott részén – tapasztalható teljes hiánya eredményez csupán alkotmányellenességet. Ezen túlmenően az állami kötelezettségként értelmezett egészséghez való jog sérelmének nincs alkotmányos mércéje. Az egészséghez való jog ebben az összefüggésben az állammal szemben kikényszeríthető alapjogként nem értelmezhető {3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [21]–[22]}.
- [11] A dohányzás és az e-cigaretta fogyasztásának, forgalmazásának szabályozása és mindezzel összefüggő korlátozások olyan egészségpolitikai kérdések, amely a dohányzás és nikotin tartalmú eszközök használatának bizonyítottan káros élettani gyakorolt hatásain alapul. Amikor tehát a törvényalkotó a dohányzás és az e-cigaretta fogyasztása kapcsán bizonyos korlátozásokat vezet be, nem tesz mást, mint érvényre juttatja az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdésében előírt alkotmányos követelményt, intézményvédelmi kötelezettségét, azáltal, hogy az elővigyázatosság elve alapján, megelőző intézkedéssel védi a nemdohányzók egészségét úgy a dohányzással, mint az e-cigaretta fogyasztásával szemben {3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [38]}. Az indítványozó a saját testi és lelki egészséghez fűződő jogának sérelmére hivatkozott az e-cigaretta és azzal egy tekintet alá eső termékek különféle ízesítéseinek jövőbeni tilalmát tartalmazó rendelkezésekkel kapcsán. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint azonban az e-cigaretta termékek használata, mint akaratlagos, önrendelkezésen alapuló, választott tevékenység, illetve azok különféle ízesítésekben történő használatának kérdése nem hozható alkotmányos összefüggésbe az alaptörvény által biztosított egészséghez fűződő joggal.
- [12] Az Alkotmánybíróság az egészséges környezethez való jog állított sérelme kapcsán megállapította, hogy az Alkotmánybíróság következetes {a 3068/2013. (III. 14.) AB határozatban (Indokolás [46]) megerősített} gyakorlata értelmében a környezethez való jog nem sorolható a klasszikus, védelmi jellegű alapjogok közé: „elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére, beleértve a környezet elért védelme korlátozhatóságának feltételeit is.” E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével lát el az állam, ebben az esetben törvényi és szervezeti garanciák biztosításával teljesít. A környezethez való jog a környezet védelmére és az élet természeti alapjának fenntartására vonatkozó állami köteletséget jelenti. „Az egyedi alanyi jogok ez idő szerint e jog megvalósításában csak mellékesek” {28/1994. (V. 20.) AB határozat, ABH 1994, 134, 139., megerősítve: 3068/2013. (III. 14.) AB határozat Indokolás [46]}. Az indítványozó által ebben a körben hivatkozott érvek az egészséges környezethez fűződő joggal az elektronikus ciga-

retta ízesítésének kérdése nem áll alkotmányjogi szempontból értékelhető összefüggésben, így a panaszt az Alkotmánybíróság ebben a vonatkozásban sem vizsgálhatta.

- [13] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban felvetett problémával az Alkotmánybíróság a korábbiakban már foglalkozott, ezért jelen ügyben nem merült fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglaltaknak nem felelt meg.
- [14] Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/551/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBEN HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1003/2017. (XII. 20.) AB TÜ. HATÁROZATA

az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1003/2012. (III. 9.) AB Tü. határozatának módosításáról

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 50. § (2) bekezdés c) pontjában és a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (1) bekezdés c) pontjában kapott felhatalmazás alapján – tekintettel az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 22. § (6) bekezdésére is – az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1003/2012. (III. 9.) AB Tü. határozatot az alábbiak szerint módosítja:

1. Az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1003/2012. (III. 9.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: SZMSZ) 8.2. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„8.2. Az elnöki kabinet a kabinetfőnökből, a nemzetközi és protokoll ügyek referenséből, az elnöki (fő)tanácsadókból és a jogegységi (fő)tanácsadókból áll. Az elnöki kabinet titkársági feladatait az elnök alkotmánybírói törzskarának a titkársági feladatokat ellátó munkatársa (titkárságvezető vagy titkár/nő) látja el.”

2. Az SZMSZ a következő 8.7. ponttal egészül ki:

„8.7. A jogegységi (fő)tanácsadó

a) elemzi és feldolgozza az Alkotmánybíróság határozatait és alapjogi joggyakorlatát;

b) figyelemmel kíséri és elemzi az Alkotmánybíróság joggyakorlatához kapcsolódó hazai és külföldi szakirodalmat és joggyakorlatot;

c) figyelemmel kíséri és az elnök részére elemzi a közzétett döntés-tervezeteket és feljegyzéseket abból a szempontból, hogy azok illeszkednek-e az Alkotmánybíróság joggyakorlatába és az Alaptörvény rendelkezéseihez;

d) az elnök igényei szerint önálló kutatómunkát végez;

e) elvégzi az elnök által meghatározott egyéb szakmai és operatív feladatokat.”

3. Az SZMSZ 2.1. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„2.1. Az Alkotmánybíróságot az Alkotmánybíróság elnöke (a továbbiakban: az elnök) vezeti és képviseli. Az Alkotmánybíróság szervezetére és működésére vonatkozó részletes szabályokat az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) és az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) Tü. határozat (továbbiakban: Ügyrend) állapítja meg.”

4. Az SZMSZ 1. számú mellékletének helyébe a jelen határozat 1. számú melléklete lép.

5. Az SZMSZ 2. számú mellékletének helyébe a jelen határozat 2. számú melléklete lép.

6. E határozat 2018. január 1-jén lép hatályba.

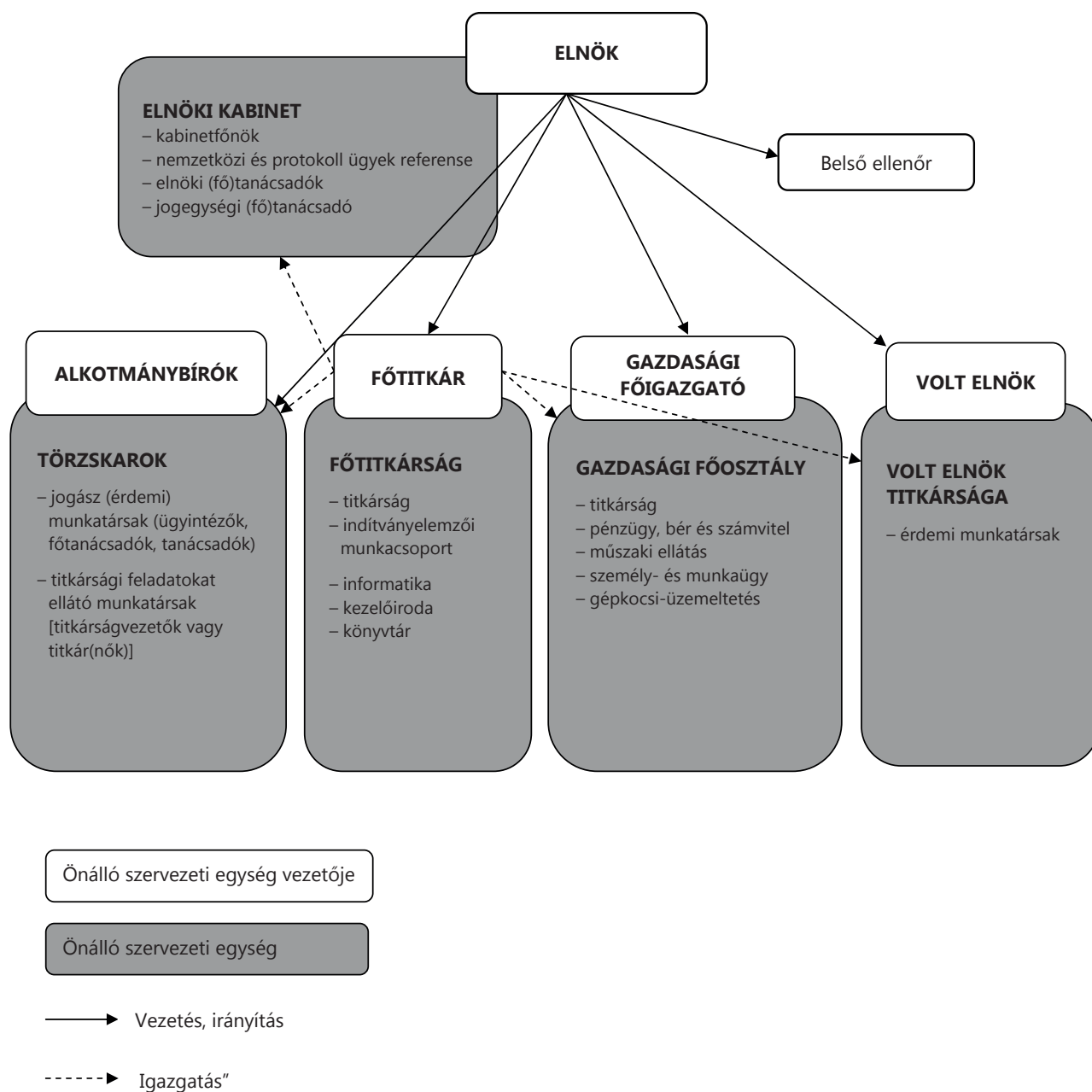
Budapest, 2017. december 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

<i>Dr. Balsai István s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Czine Ágnes s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Juhász Imre s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Pokol Béla s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Salamon László s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Schanda Balázs s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Stumpf István s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Szabó Marcel s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Szívós Mária s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Varga Zs. András s. k.,</i> alkotmánybíró

1. számú melléklet az 1003/2017. (XII. 20.) AB Tü. határozathoz

„1. számú melléklet az 1003/2012. (III. 9.) AB Tü. határozathoz

2. számú melléklet az 1003/2017. (XII. 20.) AB Tü. határozathoz

„2. számú melléklet az 1003/2012. (III. 9.) AB Tü. határozathoz

Állománytábla

Szervezeti egység	Beosztás	Létszámkeret (fő)
Alkotmánybírói törzskarok	Az Alkotmánybíróság tagja	15
	Jogász (érdemi) munkatárs	45
	Titkárságvezető/titkár(nő)	15
Elnöki kabinet		
	Kabinetfőnök	1
	Nemzetközi és protokoll ügyek referense	1
	Elnöki (fő)tanácsadók	2
	Jogegységi (fő)tanácsadó	1
	Belső ellenőr (külsős)	0,5
Volt elnök titkársága	Jogász (érdemi) munkatárs	2
Főtitkárság	Főtitkár	1
<i>Főtitkársági titkárság</i>	Titkárságvezető/titkár(nő)	1
<i>Indítványelemzői munkacsoport</i>	Indítványelemző	5
<i>Informatika</i>	Informatikus	3
<i>Kezelőiroda</i>	Irodavezető	1
	Ügyintéző	2
<i>Könyvtár</i>	Könyvtárvezető	1
Gazdasági főosztály	Gazdasági főigazgató	1
<i>A gazdasági főosztály titkársága</i>	Titkárságvezető/titkár(nő)	1
<i>Pénzügyi és számviteli egység</i>	Pénzügyi és számviteli ügyintéző	4
	Bér- és tb. ügyintéző	1
	Gazdasági ügyintéző	1
<i>Műszaki-ellátó egység</i>	Gondnok, tűz- és munkavédelmi ügyintéző	1
	Épületgépész	0,5
	Szakt munkás, egyéb fizikai alkalmazott	12
<i>Személy- és munkaügyi referens</i>	Humánpolitikus	1
<i>Gépkocsi-üzemeltetési egység</i>	Gépkocsi-üzemeltetési referens (garázsmeister)	1
	Gépkocsivezető	17
Összesen		137

Alkotmánybírósági ügyszám: XVIII/2171/2017.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2017. évi 218. számában.

EGYÉB DOKUMENTUMOK, KÖZLEMÉNYEK

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK 7/2017. (XII. 19.) ELNÖKI UTASÍTÁSA

az Alkotmánybíróság iratkezelési szabályzatáról szóló 8/2015. (XII. 10.) elnöki utasítás módosításáról

Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 16. § (4) bekezdés i) pontjában kapott felhatalmazás alapján, tekintettel a szervezeti integritást sértő események kezelésének és bejelentésének rendjéről szóló elnöki utasításra is, az Alkotmánybíróság iratkezelési szabályzatáról szóló 8/2015. (XII. 10.) elnöki utasítást az alábbiak szerint módosítom.

1. Az Alkotmánybíróság iratkezelési szabályzatáról szóló 8/2015. (XII. 10.) elnöki utasítás 1. számú mellékletében található Irattári Terv kiegészül a következő új XXXI. főtételezzámmal:

[Főtételezzám]	[Az irattári főtétel tárgyköre]	[Altétel-zám]	[Az irattári altétel tárgyköre]	[Megjegyzés]	[A levéltárba adás vagy a selejtezzhetőség időpontja]
XXXI	A szervezeti integritást sértő és veszélyeztető események ügyiratai				Selejtezzés ideje: 10 év
		1	A szervezeti integritást sértő és veszélyeztető eseményekre vonatkozó bejelentések és vizsgálatok ügyiratai		

2. A jelen utasítás 2018. január 1-jén lép hatályba.

Budapest, 2017. december 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
Az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV/2253/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK 8/2017. (XII. 19.) ELNÖKI UTASÍTÁSA**egyesbírók kijelöléséről**

Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 11. §-a alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 55. § (5) bekezdésben meghatározott eljárásban eljáró egyesbíróként 2018. január 1-től 2018. március 31-ig terjedő időtartamra *dr. Schanda Balázs* és *dr. Szabó Marcel* alkotmánybírókat jelölöm ki.

Budapest, 2017. december 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV/2251/2017.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatait az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu
Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273